

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1702. usque ad annum 1708

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1781

VD18 13322648

Liber CCXIV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67633)

Sæc. XVII.

A. C. 1707.

HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ

CONTINUATÆ.

LIBER CCXIV.

CLEMENS XI. PONTIFEX MAXIMUS
JOSEPHUS I. ROM. IMP.

§. I.

*Decretum Turnonii Patriarchæ
tyocheni circa Ritus Sinenses.*

*Acta Caussa
rit. pag. 53.
Gonzalez
rel. de la
Serfec. p. 96.*

Quamprimum Turnonius in Sa-
rum Imperio Pontificius
tator ac Legatus comperit
quod Sinarum Imperator edicto iure
per promulgato omnibus Missionariis
ut proxime Regiam Aulam accederet
præcepisset, mox primas eo curas
tendit, ut omnes absdubio de ritibus
Sinensibus coram Imperatore, & Mis-
sionariis interrogandi in suis respon-
sionibus concordem doctrinam profer-
rentur, nec eorum ullus hosce ritus
Romæ pro superstitionis & Idololatriæ
habitos approbaret, aut se eos secum

rum sponderet. Hunc in finem Nan-^{Sæc. XVII.}
 kini die vigesima quinta Januarii se-^{A. C. 1707.}
 quens condidit, ac die septima Fe-
 bruarii promulgari jussit edictum ad
 omnes Sinarum Regni Episcopos, Vi-
 carios Apostolicos, & Missionarios di-
 rectum: Erat autem illius tenor sequens:

„Quandoquidem audivimus Evan-
 „gelicos Operarios accersiri, de ali-
 „quibus ad sanctam religionem nostram
 „spectantibus interrogandos, ut sele-
 „ctum dominici verbi Semen a noxiis
 „Superstitionum Oleribus publica Con-
 „fessione separare valeamus, utque si-
 „mus unanimes Veritatis testes & Af-
 „sertores; atque sine scandalo erran-
 „tium in invio, uno Ore & corde Deum
 „glorificemus, qui non est Dissensionis
 „Deus: inhærentes menti sanctæ Sedis
 „Apostolicæ, & decisioni (de qua nobis
 „constat) ab eadem suprema Sede, at-
 „que a SS. D. N. Clemente divina Pro-
 „videntia Papa XI. nuper emanatæ,
 „post emensa tot annorum studia &
 „labores, in examine controversiarum
 „hanc Missionem diu exagitantium,
 „Regulam & legem certam, ab omni-
 „bus in posterum observandam, pro
 „muneris nostri debito proponere, de-
 „clarare & statuere decrevimus, prout
 „in subsequenter responsis ad quæsitam,
 „quæ fertur esse faciendam, cum ea ma-

K k 3

„jori,

Sæc. XVII. „jori, qua fungimur potestate, etiam
 A. C. 1707. „Legati de Latere proponimus, sta-
 „tuimus, & decernimus, & ab omni-
 „bus Missionariis tam sæcularibus,
 „quam regularibus cujuscunque Ori-
 „nis, etiam Societatis Jesu, in hac
 „Missionem observari mandamus.„

„Si interrogentur de Doctrina, legi-
 „bus, ritibus, seu consuetudinibus Si-
 „nicis in genere, an illis consentiant,
 „an permittant illos, aut illas non im-
 „pugnare, nec contra scribere, aut
 „prædicare? Respondere tenebuntur,
 „quoad ea, quæ sunt conformia Chri-
 „stianæ legi, & cum ea licite, & rite
 „componi possunt affirmative; quoad
 „alia, negative.

„Si deinde interrogentur, quænam
 „sint in Divina lege, quæ Sinarum Do-
 „ctrinæ non sunt conformia? Respon-
 „debunt, plura. Et ad exemplifica-
 „dum inducti; dicere poterunt pro li-
 „bitu ea, quæ sibi occurrent, de soe-
 „tibus, de Sacrificiis, seu Cl, quæ
 „sunt Cælo, Terræ, Soli, Lunæ, Pla-
 „netis, Spiritibus, Artium inventori-
 „bus, & aliis. Cum soli Deo rerum
 „omnium conditori liceat Christianis
 „sacrificare, & ab eo prospera quæque
 „& adversa fortiantur.„

„Si descendant interrogationes ad
 „Cl, seu Sacrificia Confucii & proge-
 „nito.

„nitorum, negative respondebunt: Sæc. XVII.
A. C. 1707.
„non possumus illa facere, aut permit-
tere Divinæ legis cultoribus. „

„Item negative, quoad usum Ta-
bellarum defunctorum progenitorum,
„juxta morem Sinicum. „

„Item negative, si interrogentur,
„an Xam TI, vel TIEN sint Christia-
„norum verus Deus. „

„Si interrogentur, quare de præ-
dictis ita sentiant? Respondebunt:
„quia non componuntur cum cultu veri
„Dei, & ita a suprema Sede est deci-
sum, quæ est Regula infallibilis Chri-
stianorum in rebus fidei. „

„Si circa Tempus decisionis? Om-
nibus sit notum illam emanasse die
„29. Novembris 1704. „

„Si demum dicatur, quomodo vo-
bis de hoc constat? Respondebunt,
„nobis constat ex declaratione de hoc
„facta a Patriarcha Antiocheno Supe-
„riore nostro, qui oracula summi Pon-
tificis in se habet, vigore suarum fa-
cultatum, & tenemur ei credere. „

„Et ita ex commissa Nobis, licet
„immeritis, auctoritate Apostolica, e-
„tiam cum facultate Legati a Latere,
„omnibus & singulis Episcopis, Vica-
„riis Apostolicis, locorum Ordinariis,
„Missionariis, & Presbyteris tam sæ-
„cularibus, quam Regularibus, etiam

K k 4

„So-

Sæc. XVII. „Societatis Jesu, in hac Sinica Missione
 A. C. 1707. „existentibus, & in futurum existuris
 „præcipimus, & observari mandamus.
 „sub pœna excommunicationis lata
 „sententiæ, sanctæ Sedi Apostolicæ in
 „reservatæ, & Nobis, ut ne quidem
 „sub prætextu cujuscunque privilegii
 „a summis Pontificibus concessi, etiam
 „Patribus Societatis Jesu, ab excom-
 „municatione possit quis unquam ab-
 „solvī, præterquam in mortis articulo
 „ad quem solum effectum & non
 „aliis casibus, & quatenus opus sit
 „quodcunque privilegium hujusmodi
 „vigore specialis facultatis, qua ad
 „fungimur, suspendimus & revocamus
 „sublata etiam facultate eludendi, seu
 „aliter interpretandi hoc nostrum
 „datum, sub prætextu Decreti Alex-
 „andri fel. mem. Papæ VII. editi Anno
 „1656. vel alicujus magni periculi
 „Etenim ex speciali indulto, Apostolicarum
 „Constitutionum interpretati
 „& declaratio Nobis est commissa
 „Ac propterea declaramus, non ob-
 „stante dicto decreto, aut quocunque
 „gravi periculo ita ab omnibus in hac
 „Missione permanere, vel ingredi vo-
 „luntibus, sub prædicta pœna ipso facto
 „incurrendæ esse tenendum, docen-
 „dum, & respondendum: cum maxime
 „bonum Religionis & Missionis bonum

„proprie consistat in decore, & honore Sæc. XVII.
 „Divinæ Sponsæ, quam Christus ac A. C. 1707
 „quifivit sanguine suo, & inconsutili
 „veste contexit.,”

§. II.

Hujus edicti successus.

Interim Missionarii quamplurimi, ut *Relat. cit. 1.*
 Imperatoris edicto morem gerent,
 ad ejusdem Aulam profecti sunt, cum-
 que in Urbem *Hangceu* pervenissent,
 nuntiatum eis erat, quod jamjam quin-
 que ex Societate Missionarii Imperato-
 rem in urbe *Cingkiang* adeuntes, eun-
 dem de Patriarchæ edicto certiozem
 reddidissent, exponentes, quod Tur-
 nonius a Maigroto Episcopo seductus,
 Missionariis inhibuerit, ne ritus *Sinen-*
ses, ut antea, profiterentur, sed Ro-
 manæ decisioni insisterent: Invisum
 erat Imperatori hujus Episcopi nomen;
 hunc enim tanquam unicum Pontificiæ
 definitionis Auctorem, defensoremque
 respiciens, ipsum quoque Legatum a-
 versatus est, sibi persuasum habens,
 quod ipse Maigrotum pro aris & focis
 defendere intentus, hoc edictum unice
 Majestati suæ insultandi, ejusque jussis
 in faciem resistendi animo promulgas-
 set. Sub idem tempus Franciscus de
 Georgiis & Petrus Herveus Presby-
 teri

Sæc. XVII. teri sæculares Imperatorem Nankin
 A. C. 1707. regias literas petituri adierunt: Ve-
 rum a natu majori Imperatoris Fili-
 & Mandarinis in Aula non modo de-
 rissimis verbis, injuriis, opprobriis
 excepti, sed etiam apud Imperatorem
 de seditione postulati fuere, ut eluce-
 ex sequenti edicto contra eos emanat.

„Die octava lunæ tertie Ta Van
 „Ye (a) & Ciangciu (b) Mandarinus
 „familia Ciang Europæi He Siven (c)
 „Urbe Ciceu morantis, & alterius Eu-
 „ropæi Xi Ti In (d) urbem Kieng
 „incolentis petita Imperatori expo-
 „runt. Ex his Xi Ti In unacum
 „(e) Sinas advenit, exiguo ab-
 „tempore in Sinensium characteribus
 „versatus: He Siven illuc cum Po-
 „XI (f) illuc delatus, levem Sinensium
 „libros legendi peritiam habet.
 „terrogati ambo, an eorum doctrinam
 „cum doctrina Li Matthæi (g) com-
 „parat, necne, responderunt, eam

(a) Regulus territorii Peckinenfis.

(b) Hic erat ille, cujus opera in Euro-
 pæorum causa adhiberi consueverat.

(c) Herveus.

(d) Franciscus de Georgiis.

(e) Turnonius Patriarcha.

(f) P. Beauvoillerus Jesuita.

(g) P. Matthæus Riccius Jesuita.

Sæc. XVII.
A. C. 1707.

„iis convenire, quæ solius verique Dei
 „cultum respiciunt, Matthæi vero do-
 „ctrinam omnino ab eorum doctrina
 „discrepare in illis, quæ Confucci cul-
 „tum & honores Majorum tabulis ex-
 „hibitos concernunt. Ad hæc eis dixi:
 „Vestrum responsum est seditiosum &
 „rectæ rationi oppositum: Antiquitus,
 „omnique retro tempore & aliquot
 „mille annis ante Matthæi adventum
 „Sinensis nostra doctrina fuit bona,
 „essetque melior, si vestrum nullus
 „huc venisset: Exiguum est Japoniæ
 „Regnum, nullus tamen vestrum illuc
 „adpellit, nisi interficiatur, nec tamen
 „propterea Japones habent, quod ab
 „Europæis sibi timeant. „

„Si deinceps vestro responso
 „tantopere seditioso insistitis, pariter
 „una omnes comprehendi, necique dari
 „jubebo, dum enim vastum Imperium
 „possideam, quid mihi metuendum,
 „si vos trucidari jubeam? Intra quin-
 „que dierum spatium nulla mora ad
 „urbem *Kuang Tung* (a) contendite,
 „accedite Tolo, eique præsens edictum
 „nostrum indicate, & si Tolo ejusmodi
 „seditiosos, & a ratione alienos sermo-
 „nes habere non cessaverit, ipse etiam
 „comprehensus interficietur, si vero
 „VOS

(a) Sinice sic appellatur Urbs Macaonansis.

Sæc. XVII. „vos ceteri Europæi Tolo mortem
 A. C. 1707. „turi arma sumpseritis, ipſus ego coe
 „tra veſtros milites prælio decertabo
 „quamvis enim veſtra regio a Sineſi
 „novem leucarum millibus diſtet,
 „tamen venire poteritis, num erit
 „vos debellare, mihi arduum erit
 „Permitto quidem, ut Europæi in
 „Sinis agentes, non quidem reliquos
 „nem prædicandi, ſed virtutem ac
 „rendi ſtudio remaneant, vos autem
 „protinus recta ad Tolo pergite,
 „unacum eo revertimini. Si vero
 „temperare recuſantes, & huc illuc
 „que errantes proficiſci cunctabimini,
 „in vincula conjiciendi eritis, quapropter
 „pter *Zung-tu* (b) & *Tven* (c) præſertim
 „cipio, ut vos vinculis onuſtos
 „*Tung* (d) deportent: Hoc edictum
 „meum honore debito proſequimini.

Hujus edicti ſeveritas ceteros
 ſionarios haud parum anxios reddidit,
 cumque Imperatorem jamjam
Hangceu appropinquare inaudirent,
 vigesima nona Aprilis datis ad P. B.
 vetum Jeſuitam literis, quid agerent
 ab eo explorabant. Hic vero die
 cunda Maij reſpondit, nil conſulere

(b) Id eſt, Gubernator Provinciæ.

(c) Seu Pro - Rex.

(d) Hic ſignificat Portum Maconenſem.

Sæc. XVII.

A. C. 1707.

fore, quam si præprimis natu majorum Imperatoris Filium accederent, eique declarationem latino idiomate scriptam, & Sinensibus literis subscriptam traderent hujus formæ: *Ego talis Religiosus, talis Ordinis, talis nationis, hujus ætatis, abhinc hoc tempore Sinas ingressus sum, & habito in tali urbe hujus Provinciæ, Philosophicæ ac Theologiæ operam navavi, nec in Europam reverti desidero, atque in prædicatione sanctæ legis opiniones Matthæi Ricci amplexatus sum. Datum hac die Anno 1707. Verum Missionarii his verbis: amplexatus sum addiderunt hæc: in iis, quæ decisioni a sacra Sede Anno 1704. emanatæ non opponuntur. Ea restrictione Missionarii tantam in se concitabant invidiam, ut eis proponeretur, quod nisi saltem quosdam ritus ab Imperatore præceptos admitterent, vel Imperatori sese minime sistentes clam protinusque e Regno excederent, vel nunquam Missionum functionem se obituros Imperatori pollicerentur. Verum Missionarii potius vincula, exilia, mortemque perpeti, quam probrosa adeo pollicitatione religionem prodere maluerunt. Eapropter undecim Missionarii, postquam Reguli jussu extra Palatii Aulam a Mandarinis protrusi per integram diem calumniis & opprobriis, fame & siti,*

tempe-

Sæc. XVII. tempestatumque injuriis vexati
 A. C. 1707. sent, intra quinque dierum angustia
 ex Urbe *Hangceu* excedere, & *Cantonem*
 num quantocius petere jussi sunt, in
 Europam transportandi. Altera die
 per P. Joachimum Bouvet suo sigillo
 & chirographo munitam schedam
 habere, eidemque tradere jubebantur
 hujus tenoris: *Ego N. Nationis N. Imperatoris*
tatis N. hoc anno tali Sinas veni, totidem
annis N. & loco N. ibidem moratus, pro-
ptam Imperatoris licentiam in Sinensi Im-
perio morandi, acceptare nolui, quia
Europam reverti consultius censui, dum
Hangceu die quarta Maij, cum antea
præfati Missionarii, eoquod ipsos in
Imperio diutius morari noluisse fallum
esset, deletis hisce verbis subrogantur
hæc; non potui recipere Imperatoris
licentiam diutius morandi &c. quia me
monibus Matthæi Riccii conformare
licuit. Quoniam vero hæc declaratio
Imperatori non probabatur, primo jubebantur
se nihil contra Imperii legem rituum
aduros polliceri, postea hæc verba
quia secuti non sumus P. Riccii opinione
ritibus & legibus Sinensium consonas,
die sequenti rursus hæc subjungentur
quia juxta Turnonii edictum nunquam
legem, quin contra Sinensium leges agam,
dicare valeo, addere jussi sunt, ac denique
 eisdem in Sinensi Regno prope *Cantonem*

num remanere permiffum est, fi scri-
ptotenus declarare velint, quod *Can-*
toni tanquam exules permanere, nec tamen
ibidem contra ritus Sinenses prædicare ve-
lint, cum vero ad ejusmodi declaratio-
nem scriptotenus dandam, religione,
officii fui debito, & charitatis fidelibus
impendingæ lege prohiberentur, una-
omnes die septima Maij ex Urbe *Hang-*
ceu catenis onusti Cantonum deducti
sunt, quo etiam circa decimam octa-
vam Junii advenerunt.

§. III.

*Quorundam Episcoporum oppositio
contra Turnonii edictum.*

Sub idem tempus Turnonio literæ ap-
pellationis, quam Ascalonensis Epi-
scopus ex urbe *Canche - fu* die decima
tertia Aprilis contra ejus edictum in-
terposuerat, transmittentur. In iis
referebat hic Præsul, quod quidem
primo illius edictum contra ritus Sinen-
ses emanatum executioni dare paratus
fuiſſet, re tamen maturius pensata ab
hoc edicto ad Sedem Apostolicam ap-
pellandum esse censuerit, eoquod Im-
perator Sinensis hos ritus aliter ex-
posuerit, quam eos Sedes Apostolica
definierit, ex edicto autem Missionum
ruina oriretur, & Imperatoris decisioni
fese

Sæc. XVII.
A. C. 1707.

Sæc. XVII. sese opposcentes in idioma, & Sine-
 A. C. 1707. sium characteribus parum versati esse
 proin Sacra Sedes male edocta fuit
 Decretum corrigere deberet, ac de-
 que ipse non minus, quam Maigrone-
 rerum Sinicarum optime gnarus esse
 ac propterea ipse etiam, utpote Ma-
 roto haud inferior, pariter aucto-
 debuisset. Paris ferme tenoris est
 Joannis de Casal Macaonensis Episcopi
 appellatio die sexta Maij interposita
 quo se a Turnonii edicto provocari
 ajebat, quia Patriarcha hac in re
 est iudex legitimus, ac jus Patronatus
 Lusitano Regi competens læsit, & in
 libello supplici, quo Imperatori expo-
 suit, dissidii causam esse Lusitanos
 nullum nisi per Lusitaniam in Sina-
 netrare concedunt, sese juratum Lusita-
 tanæ Nationis hostem declaravit, dicit
 que Lusitanos Missionarios (*) anatema
 mate perculit, suæ Legationis literas
 non exhibuit, ejusque edictum Impera-
 toris edicto est contrarium &c. Pro-
 riter viginti quatuor Jesuitæ ducti
 P. de Sylva Nankini Vicario Apo-
 lico contra Turnonii edictum appo-
 runt, suæque oppositionis hæc pro-
 posuere rationes. I. Quia in variis
 Provinciis Christiani hoc edicto agra-
 turbati fuerunt, ut plurimi fidem
 nega-

(*) Erant de Usuræ crimine convicti.

Sæc. XVII.
A. C. 1707.

negare, parati videantur, II. Ethnici Christianorum Ecclesias evertere moliti sunt, dicentes, Christianos homines esse barbaros & impios, eoquod honores legibus præscriptos Parentibus & Magistris suis deferre renuunt. III. Etsi fors oppositum decretum a Clemente XI. fuisset emanatum, illius tamen certam, & authenticam non habeant notitiam, IV. Patriarcha sæpius licet requisitus, juridicum examen de ritibus controversis in ipso Sinenfi Imperio instituire semper recusarit, & sæpe Jesuitis horrenda, & homine prudente prorsus indigna imposuerit. V. Si antea fuit periculosissimum a ritibus per Patriarcham prohibitis abstinere, nunc sine evidente totius Missionis ruina sit impossibile, eapropter quibusdam Missionariis e Regno excedentibus, aliis, si hos ritus deserere velint, Evangelium prædicare, sub mortis pœna prohibitis, nos ad summum Pontificem appellamus, datum die vigesima octava Maij 1707.

§. IV.

Clementis XI. summi Pontificis literæ ad Turnonium Patriarcham.

Equidem ex ipso Sinarum Imperio plurimæ in Europam transvolarunt
Epist. Clem. XI. p. 341.
Hist. Eccles. Tom. LXVII. Ll epi-

Sæc. XVII. epistolæ, in quibus Jesuitæ Turnonium
 A. C. 1707. acriter divexasse dicebantur; verum
 hunc ab Imperatore, ejusque Filiis,
 Mandarinis, ac præcipuis Aulæ Ma-
 nistris summo honore in primo suo ad-
 ventu exceptum fuisse, jam antea me-
 minimus, ac ipsemet Turnonius hanc
 honorum testificationes in acceptis re-
 ferebat summæ, qua Jesuitæ in Aulâ
 pollebant, gratiæ ac Benevolentia
 in cujus rei testimonium adducere so-
 bet ipsas summi Pontificis literas
 quas, prosperum ejus adventum gratu-
 laturus, hoc anno die prima Januarii
 ad Turnonium Patriarcham dedere
 erant autem hujus tenoris: „Adven-
 runt ad manus nostras diu a nobis
 optatæ, ac assiduis votis expectatæ
 literæ tuæ, quæ die vigesima Septem-
 bris 1705. a Xao - ceu - fu Pro-
 vincia Cantonensis datæ certissimè
 nos fecerunt, te emenso demum tra-
 cto terrarum, mariumque spatium
 victisque tot difficultatibus, ac
 periculis, quæ multa & maxima fuerunt
 te etiam reticente, facile conjicimus
 ad Sinarum Imperium cum tuis
 columem, benedicente Domino, per-
 venisse, sustulimus itaque ad cælum
 manus, Deo gratias humiliter age-
 tes, cui placuit tam læto nuntio
 lari spem nostram, quæ certe magis

„pere confirmata est, ex quo audivi- Sæc. XVII.
 „mus te nedum ingenti lætitiæ sensu, A. C. 1707.
 „& sinceræ devotionis affectu a fide-
 „bus istis, sed præcipue etiam, & sane
 „insueta honoris significatione ab Opti-
 „matibus istius Imperii receptum fuisse.
 „mandante id nimirum ipso Sinarum
 „Imperatore, ad cujus Aulam *parato*
 „*tibi aditu per dilectos filios Religiosos Vi-*
 „*ros Societatis Jesu*, qui magno studio
 „in id, ut scribis, incubuerunt, acci-
 „tus & liberaliter, ac splendide ubique
 „habitus properabas. Quæ res, cum
 „non parum aliquando conducere pos-
 „sint ad promovendam animarum salu-
 „tem, gratissimæ nobis fuerunt; sed
 „illud inprimis jucundum accidit, quod
 „in his omnibus, quæ in ipsis partibus
 „a te hæctenus facta fuisse audivimus,
 „invictum Zelum, quo pro Dei honore
 „flagras, suspeximus & pietatem, ac
 „prudentiam singularem, qua uteris,
 „expendimus, & quod ubique manum
 „Domini gressus, ac consilia tua mise-
 „ricorditer dirigentem agnoscimus, Au-
 „spicia tam læta optatos rerum even-
 „tus subsequuturos esse, perficiente eo,
 „qui cæpit, confidimus, quod ut ex
 „sententia contingat, quoties sacris
 „operabimur, prout hæctenus fecimus,
 „adjuncta etiam precibus nostris bono-
 „rum omnium oratione, postulabimus:
 L1 2. „credi-

Sæc. XVII. „credimus interim te vicissim gratula-
 A. C. 1707 „turum esse tantum sollicitudini nostræ
 „levamen, & animo nostro gaudium
 „attulisse. Neque hic tibi commemo-
 „randum esse arbitramur, quod parati
 „simus tibi auctoritate nostra omnique
 „præsidio semper adesse, cum ignorare
 „non possis interesse valde nostri mune-
 „ris, nostræque dignitatis tibi Dei cari-
 „sam agenti in cunctis aspirare, ac pro-
 „pterea certum te esse volumus, nos curæ
 „tuos magnitudinem benevolentiae no-
 „stræ tibi de Ecclesia Dei, & de nobis
 „probe merito reipsa declarare.

Ex his elucet, quod potissima causa
 mitatum, quibus hic Patriarcha tor-
 quebatur, causa exstiterit, Zelis
 ejusdem vere Apostolicus, quo se
 Rituum Sinensium superstitioni a Sede
 Apostolica damnatæ, ipsius vero Imper-
 ratoris decreto firmatæ, & ab aliis Millio-
 nariis approbatæ sese tam viva voce in
 Aula Peckinensi coram Mandarinis
 quam iterato suo edicto ad Millio-
 rios directo opposuerat.

S. V.

*Ejusdem summi Pontificis epistola
 contra Archiepiscopum Goanum.*

Insuperhabitis Papæ monitis Augusti-
 nus ab Annuntiatione Goanus Ar-
 chiepi-

chiepiscopus sparsis ubique literis nec- Sæc. XVII.
 non edicto in Diæcesi Meliaporensi A. C. 1707.
 promulgato, quod Papa die quarta Ja-
 nuarii hoc anno nullum, irritum, atque
 invalidum declaravit, inhibuit, ne Tur-
 nonius Patriarcha pro Sedis Aposto-
 licæ Legato in Sinenfi Imperio, vel
 alibi haberetur, eoquod auctoritas,
 quam sibi hic attribueret, jurisdictioni
 sibi tanquam totius Asiæ Primate a
 Portu bonæ spei usque ad Tartariam
 vi juris Patronatus Lusitano Regi com-
 petentis contraria esset. Hujus Archi-
 episcopi exemplo animatus Macaonen-
 sis Episcopus, præter interpositam ap-
 pellatioem insuper die quinta Junii
 epistolam Pastoralem ad omnes suos
 Diæcesanos transmisit, in qua sibi ab
 eodem Rege injunctum fuisse agebat,
 ne huic Patriarchæ ullum jurisdictionis
 actum in Macaonensi Diæcesi exercendi
 facultatem daret, nisi is prius suæ le-
 gationis mandatum in Lusitana Curia
 recognitum juridice exhibuisset. De
 utriusque hujus Præsulis oppositione
 jam certior factus Pontifex die prima
 januarii has ad eundem Archiepisco-
 pum literas dedit: „Significavimus
 „Fraternitati tuæ per nostras literas die
 „trigesima proxime elapsi Octobris da-
 „tas incerto tum quidem, sed publico
 „rumore nobis innotuisse, te pro-
 L 1 3 „gref-

Sæc. XVII. „gressum fuisse ad delenda, atque im-
 A. C. 1707. „tanda ea, quæ in istis partibus venera-
 „bilis Frater Carolus Thomas Patriar-
 „cha Anriochenus Visitator Apostolicus
 „in partibus Indiarum Orientalium cum
 „facultatibus nostri, & hujus sanctæ
 „Sedis de latere legati egerat, atque
 „constituerat: quod sane, cum ali-
 „quid in Ecclesia Dei sustinetur, & ubi
 „modo consentiret cum obedientia
 „ac cultu a quovis Catholico Antiquo
 „Nobis, atque huic sanctæ Sedi de-
 „bito, fidem apud nos nullatenus
 „reperi poterat, & tamen ne contingere
 „hujus scandali famam invalescere
 „tibi per literas nostras denuntiandum
 „esse duximus, nemini quacunque
 „dignitate fulgenti, aut quavis potestate
 „suffulto, licere aut licuisse ad examina-
 „re, aut impugnare, sive im-
 „putare ea, quæ idem Patriarcha,
 „Visitator Apostolicus tam amplius
 „facultatibus a nobis instructus præci-
 „pserat. Verum multo post certis
 „testimoniis, ac documentis
 „moniti fuimus prodiisse in lucem,
 „in Diœcesi Meliaporensi sub nomine
 „Fraternitatis tuæ publicatum fuisse
 „quoddam edictum, quod nullum
 „se quidem & injustum satis, superque
 „ipsum legentibus apparet, ac in simi-

„injuriousum nomini ipsius Patriarchæ Sæc. XVI. I
 „Antiocheni, quippe qui in eo tan- A. C. 1707.
 „quam reus usurpatæ dignitatis, ac
 „muneris inaudita prorsus audacia tra-
 „ducitur, cum tamen nihil tam ubique
 „compertum vel tum esset, præsertim
 „vero in ea diæcesi, quam munus, quo
 „ille fungebatur, ab ipso vènerabili
 „Fratre Episcopo Meliaporensi probe
 „agnitum. Est præterea edictum illud
 „omnino læsivum jurisdictionis ipsi Pa-
 „triarchæ a nobis commissæ in omnes
 „fideles istarum partium, atque de-
 „mum per omnia temere, & in mani-
 „festum contemptum Pontificiæ autho-
 „ritatis conceptum, atque dictatum.
 „Muneris proinde nostri esse duximus,
 „hoc ipsum edictum cum omnibus inde
 „secutis, & quodocunque secuturis,
 „Apostolico nostro diplomate abrogare,
 „illorumque nullitatem, inefficiam,
 „ac temeritatem fidelibus omnibus,
 „quemadmodum fecimus, palam de-
 „clarare, ac denuntiare, te interim
 „pro rei gravitate monemus, ut si forte
 „cor tuum te redarguat, quod edictum
 „illud te authore, aut saltem consen-
 „tiente, sive conscio, quod adhuc qui-
 „dem vix credere possumus, prodierit,
 „ne differas eam apostolicæ Sedi satis-
 „factionem, qualem læsa enormiter
 „ipsius auctoritas postulat, præbere,

Ll 4

item-

Sæc. XVII. „itemque ne prætermittas obedientiam
 A. C. 1707. „debitam eidem Patriarchæ Antioche-
 „no statim præstare, ne nos subinde
 „cogamur, pro afferenda, ut par est,
 „tradita nobis divinitus autoritate
 „ea media, quæ ex sacrorum cano-
 „num dispositione hujusmodi casibus
 „congruunt, adhibere, ac severius in
 „te statuere, quam pro nostra erga
 „voluntate cuperemus.„

Præterea Pontifex datis eadem die
 literis Turnonium Patriarcham de-
 per certiolem reddidit, hæc periti-
 bens: „Acceptis literis Fraternali-
 „tuæ ex Cantonensi Provincia die vige-
 „sima Septembris anni millesimi septi-
 „gentesimi quinti datis, quarum ve-
 „solo aspectu tantum sane gaudii per-
 „cepimus, quantum molestiæ, quam
 „diu in earum expectatione fuimus,
 „persenseramus, attente imprimis
 „expendimus justam, ac rationabilem
 „petitionem tuam, qua dum læsam
 „Persona tua Pontificiam nostram de-
 „gnitatem acriter, ac jure quidem me-
 „rito conquerebaris, enixe exposcebas
 „ut omnino curarem sarciri, ubi pri-
 „mum fieri posset, gravissimam hanc
 „injuriam Pontificio nomini, & Apo-
 „stolicæ autoritati per enormem utro-
 „usque contemptum illatam, quapro-
 „pter statim ac perlegimus edictum tuum
 „nulla

„nulliter ac injuste, tum temere sub Sæc. XVII.
 „nomine Archiepiscopi Goani ad con- A. C. 1707.
 „fovendam quorundam fratrum Minor-
 „rum ordinis sancti Francisci Cappuci-
 „norum nuncupatorum contumaciam
 „adversus legitimam & amplissimam
 „tibi a nobis attributam potestatem in
 „civitate Madraspatani, aut forte etiam
 „alibi, publicatum, & execrati sumus
 „scripti illius, & authoris (quiscunque
 „demum is fuerit) audaciam, & nihil
 „interim prius habuimus, quam de-
 „nunciare fidelibus nullitatem, sineffi-
 „cacia, ac temeritatem illius editi
 „per Apostolicum nostrum diploma,
 „cujus exemplaria typis edita ad
 „te transmitti curamus, ut quemad-
 „modum, atque ubi expedire duxeris,
 „ea publice proponi mandes, & quam-
 „vis his attentis vix locus superesset
 „ambigendi, utrum edictum de ejus
 „mandato prodierit, cujus nomen in
 „fronte præfert, nec ullo titulo excu-
 „sari posse videatur, qui dignitatem,
 „ac facultates, quibus a nobis amplif-
 „sime instructus in eas partes proficisce-
 „baris, scire se dissimulabat, cum hæc
 „ipsa orbi universo perspectissima es-
 „sent, nihilominus venerabili fratri
 „Archiepiscopo Goano literas dedimus,
 „serio eum monentes, ut ubi ille sibi
 „consciis sit edictum se mandante pro-
 „diisse,
 L1 5

Sæc. XVII „diisse, curet statim satisfactionem con-
 A. C. 1707. „gruam Apostolicæ Sedi, debitamque
 „tibi obedientiam præstare, ne alius
 „cogamur juxta canonum dispositionem
 „ad ulteriora progredi, severiusque in
 „eum statuere, quemadmodum pro ma-
 „nere nostro tenemur, & quidem pe-
 „rati sumus, nisi id, quod debet pe-
 „fecerit, ea omnia, quæ nobis incur-
 „bunt, exequi. Cæterum quod attinet
 „ad augendum isthinc Operariorum nu-
 „merum, quemadmodum pro se-
 „Messis opportunum, ac necessarium
 „esse aliis tuis literis aperte admo-
 „nes, scire te volumus, nos serio cogi-
 „tare de ablegandis isthuc primo tem-
 „pore, si res ex sententia ceciderit
 „alijs Missionariis, qui congrua præ-
 „dia, tum pro tuenda dignitate tu-
 „tum pro relevandis singulorum indi-
 „gentiis ad te afferant, ac intentum
 „nulla media intentata relinquimus
 „quo rebus tuis, quam celerius fieri
 „poterit, consultum sit; quod si forte
 „segnius id actum videatur elapsis an-
 „nis, temporum conditioni, ac ve-
 „rum difficultati tribuendum est; con-
 „fidimus tamen argumenta curæ, quam
 „de te gerimus, ad te subinde perve-
 „nisse. Bono itaque animo te esse cupi-
 „mus, ac volumus, ut tibi persuadeas
 „te omnia, quæ ad dignitatem, & con-
 „modum

„modum tuum pertinent, facile, ac Sæc. XVII.
 „alacriter a nobis relaturum esse, Vene- A. C. 1707.
 „rabilis Frater, cui in pignus benevo-
 „lentiae nostræ Apostolicam benedictio-
 „nem peramanter impertimur.,,

§. VI.

*Turnonius Legatus Apostolicus Si-
 nensis Imperatoris jussu Macaum
 relegatus.*

Ex Maigroti exilio, & tot Missiona- Fatinell. 22.
 riorum proscriptione, calumniis, lat. mort.
 vexationibus atque injuriis nil certius Turn. p. 5.
 sibi pollicebatur Turnonius Patriarcha,
 quam eandem sibi sortem & periculum
 imminere, seque brevi tribulationum
 socium fore: jam enim a quodam Mis-
 sionario, cujus nomen nunquam ma-
 nifestare voluit, literas accepit, qui-
 bus ei significatum, illum Macai capti-
 vum detentum iri, donec ambo Jesuitæ
 Roma reversi fuerint, ac præterea Lu-
 dovicum Appiani Missionarium Aposto-
 licum Congregationis Missionariorum
 suum Interpretem catenis constrictum in
 navi Regia Peckino Cantonum abduci
 viderat: Haud temere igitur non mi-
 nus atrociam sibi præsagiebat: quinimo
 jam ineunte Mense Junio Imperator
 Mandarinum *Vang* ad eundem ablega-
 bat, qui Regium edictum super Sinen-
 sium

Sæc. XVII
 A.C. 1707.

sum ritibus Apostolicæ decisioni oppositum eidem tradens, ab eo sciscitabatur, num illud acceptare, ac desuper Imperatori gratias agere paratus esset. Ad hæc vero respondit Patriarcha: *Poterit Dominatio vestra Majestati sue referre, quod in rebus ad legem sanctam pertinentibus, summus Pontifex sit noster unicus & legitimus Judex. Et ne punitionem quidem illius, quod ipse sanciverit, ob amittendæ vitæ periculum, nobis preterire liceat, attamen in reliquis omnibus, quæ nostram Christianam religionem concernunt, erimus semper ad Imperatoris mandata promptissimi. Et obsequiosissimi.* Hoc responso irritatus Mandarinus proposuit: *Scit Majestas sua, quod Christianos honorificum sit Religioni esse pati; sed tandem nihilominus in promptu habet modum, eos ita castigandi, ut causæ gloriose sanctitas non appareat, et castigati dedecus inde consequantur. Itaque circa Personam tuam aliud decrevit, quod finem suum Imperator se confidit asseraturum.* Paulopost duo Tartarici Legati Peckino Cantonum venere, qui Tartarico Imperatoris decretum, quo Meicaum relegatus est, die decima nona Junii intimarunt: Erat autem hujus decreti tenor sequens: *Quando ad nos venisses, interrogatus, ad quid ad nos venisses, dixisti, nullum aliud te habere negotium,*

gotium, nisi gratias mihi referre nomine Sæc. XVII
 summi Pontificis de collatis beneficiis erga A. C. 1707
 Missionarios, deinde alia fecisti, vere non
 sum contentus: Pergas igitur Macaum,
 ibi expectaturus reditum Patrum Barros &
 Beauvoillier, cetera tum determinabo. Per-
 lecto hoc edicto Turnonius respondit:
 Obediam suæ Majestati. Audio ipsam non
 esse de me plene satisfactam, si dignaretur
 autem reflectere, ad formam exhibiti mihi
 ab eadem honoris, dum me vocavit ad Au-
 lam, & ad memoriale a me sibi præsentat-
 um die vigesima octava Decembris Anno
 1705. comperiret, quod non excefferim li-
 mites propositionis tunc a me ipsi factæ.
 Igitur Turnonius Regiis navibus a Man-
 darinis, nulla sacri Ordinis & digni-
 tatis habita ratione die vigesima quinta
 Junii, Macaum abductus est: deside-
 rabant equidem, imo & a Mandarinis
 importunius petebant nonnulli, ut ab
 omnibus Missionariis avulsus, separa-
 tim abstraheretur: ast hi, licet genti-
 les, tanta tamen erga ipsum fereban-
 tur humanitate, ut barbaro horum pe-
 tito minime annuentes, ceteros Mis-
 sionarios, ac Legati domesticos e Re-
 gno pariter exulare jussos iisdem na-
 vibus imponerent.

Advenerat Turnonius die trigesima
 ejusdem Mensis, ne uno quidem ex
 Lusitanis, etsi de ejus adventu diu ante
 præ-

Sæc. XVII. præmoniti fuissent, eidem obviam
A. C. 1707. eunte, cum autem nonnisi angustum
 tugurium sola lecti parvæque mensæ
 suppellectile instructum sibi præparatum
 comperiret, eapropter cum illud
 ad conventum S. Francisci perexit, in
 hisce Religiosis omni quidem veneren-
 tione, non sine tamen magno timore
 exceptus, ne quantocius tanquam pro-
 ditores ac rebelles sint declarandi, et
 quod inhibatum esset, ne quisquam
 cum Turnonio commercium haberet.
 Eadem adhuc die Didacus Texeira Ge-
 neralis, ut vocant, Capitaneus (*)
 præfatum Conventum Antonium Sosa
 de Gayo Centurionem cum viginti mi-
 litibus ablegavit, specie quidem hu-
 manitatis, re ipsa vero custodiæ ergo
 mox etiam Turnonio significari iussit,
 ne cujuscunque jurisdictionis actum
 exercere præsumeret; Habebatur Pa-
 triarcha haud mitius, quam juratus
 Natus

(*) Observandum venit. quod ex parte
 inter Lusitanum Regem & Sinarum Imperatorem
 inito *Sinenses* incolæ in Macaonensi Urbe
 a Mandarinis de *Hian fan Hieu* seu tertii
 ferioris Ordinis dependeant, in reliquos
 cujuscunque Nationis incolas plenum do-
 minium Lusitanicæ Rex per substitutum Ge-
 nertorem, quem Capitaneum Generalem
 cant, exercent.

Nationis Lusitanæ hostis, nihilominus Sæc. XVII. A.C. 1707.
cuncta diffimulabat, imo vespere ejusdem diei suum Sacellanum ad Capitaneum ablegabat, qui eidem pro paliata hac humanitate grates rependeret, simulque rogaret, ut hæc excubias propter plures, easque gravissimas rationes revocare vellet: Ast hic petitionis adeo nullam habuit rationem, ut potius, quamprimum Patriarcha die secunda Julii de Mandarinorum licentia suis expensis pro annuo trecentorum Imperialium censu domum mari vicinam conduxerat, eamque ad inhabitandum vix ingressus fuerat, mox idem Capitaneus eosdem milites ante atrium & super scalas immote consistere, ac vigiliis agere præciperet: unde patuit, eas non honoris, sed custodiæ gratia fuisse appositas. Hanc vero rei indignitatem excusabat Capitaneus, jactato obtentu, quod Patriarcha de mandato Imperatoris huic civitati ad custodiam traditus fuisset, ac ipse Aulæ Imperiali de suo captivo rationem reddere jussus esset: Ea res haud parum afflixerat Turnonium, qui rursus per quosdam Religiosos impense, incassum tamen, militum excubias amoveri petiit: Ægerrime etiam Monialium Superiores die quinta Julii ab excubiis obtinere poterant, ut a Patriarcha scisci-

Sæc. XVII. sciscitari possent, quid agendum cense-
A. C. 1707. ret, si forte armorum violentia eidem
 sese opponere cogerentur: quibus Pa-
 triarcha respondit, ad evitandum Ethio-
 corum scandalum consultissimum fore,
 si ab ejusmodi molestia securitatem in-
 petraturi, Capitaneum, atque Episco-
 pum Macaonensem supplices adirent,
 ut vero junctis viribus hoc negotium
 perficeretur, Turnonius P. Franciscum
 Pinto Societatis Provincialem, & P. Se-
 bastianum a S. Antonio Dominicanorum
 Vicarium per literas accersivit,
 cum eis desuper deliberaturus. Ab-
 volabat Dominicanus, Franciscus vero
 etiam tertio invitatus venire renuit, qui
 vero loco P. Amianus Jesuita fœderis
 ejusdem Mensis die Turnonium accessit,
 ab eo, cur suum P. Provinciale
 vocasset, sciscitatus. Vespere autem
 ipsemet P. Pinto accessit, declarans Le-
 gato Apostolico, se Regio mandatum
 prohiberi, quominus ejus jurisdictionem
 agnosceret: Tertio hunc monitionem
 Patriarcha, renitentem vero diris ob-
 vocavit, atque anathematis literas Co-
 legii foribus affigi jussit, quas tamen
 mox Soura Centurio dilaceravit, cur-
 etisque Sinensibus inhibuit, ne Jesuitarum
 Ecclesias accedere, aut ejusmodi
 literas affigere præsumerent. Eadem
 die Capitaneus omnes Regularium Super-

Sæc. XVII.
A. C. 1707.

Superiores convocans, eorum consilium expetebat, utrum Patriarchæ jurisdictionem agnoscere expediret: Id omnino debitum esse asseruit P. Constantinus a Spiritu sancto Augustiniani Conventus Prior, qui ceteros etiam Regularium Superiores ad idem animavit, solo reclamante P. Pinto. Altera die Centurio Petrum Herveum Missionarium, Patriarchæ Interpretem ac Commensalem comprehendit, captumque in arce Barrensi in vincula conjici jussit, quo comperto Patriarcha Centurionem de incurfa censura admonuit, misso ad eum suo Domestico nomine *Wmichel*, hunc vero a militibus comprehensum Capitaneus in exilium protrusit. Hac occasione Religiosi, Cives, & populi Primores conventum habuere, deliberantes, an pro servanda Provinciæ tranquillitate Patriarcham cuidam arci, captum includere oporteret: Enimvero tam horrendo facinori non modo Dominicani & Franciscani, sed ipsimet Mandarinum sese opposuere, nona tamen ejusdem Mensis die adhucdum congregati Turnonio declararunt, quod futuris obviaturi malis, necnon Lusitani Regis mandato obtemperaturi, eidem denuntiare cogentur, ut deinceps ab omni jurisdictionis actu desisteret, secus ad acerbiora progredi

Hist. Eccles. Tom. LXVII.

Mm gredi

Sæc. XVII. gredi compellerentur. Verum Turno-
 A.C. 1707. nus eis respondit, prius ob injurias
 suæ dignitati & Herveo illatas sibi esse
 satisfaciendum, quibus dictis ipse Lusi-
 tani Regis & Macaonensis Episcopi le-
 teras eisdem exhibuit, in quibus ambo
 Patriarcham summa benevolentia ac
 protectione honorarunt: Nihilominus
 die undecima Julii Capitaneus sum-
 Tribunum unacum militibus, man-
 piis, Cafris, aliisque hujus furis
 hominibus ad Patriarchæ aedes ab-
 gavit, eique denuntiari jussit, ut que-
 tocus ab omni Jurisdictionis Aposto-
 licæ exercitio abstineret: Verum
 hæc reposuit Patriarcha, se potius
 tam, quam demandatum sibi munus
 abdicare paratum esse. Ab eo tempo-
 ris articulo Turnonius in domo sua
 in carcere reclusus detinebatur, sed
 æconomio permissum erat inde exire,
 intrare vero nemini, quia ostium
 foris pessulo obseratum erat, Urbis
 que Procurator Dominicanis, qui
 gesima quarta præfati Mensis die ex-
 les advenerant, ubicunque liber-
 nullatenus tamen ad Turnonii aedes
 vertendi copiam fecit, insuper Joannes
 de Casal Episcopus Macaonensis per
 Laurentium Gomez ejus Vicarium
 duodecima Julii præfatum P. Contas-
 tinum, ceterosque sui Ordinis Fratres
 eoquo

Sæc. XVII.
A. C. 1707.

eoquod Patriarcham honorifice, pul-
satisque campanis excepissent, inter-
dicto trium Ecclesiarum foribus affixo,
aliisque pœnis & Censuris Ecclesiasticis
afflixit, præfatusque Urbis Procurator
literis & muneribus civitatis *Hiang-
Kan* Governatorem eo induxit, ut om-
nes Sinenfes Christianos, qui Patriarchæ
a servitiis erant, revocaret, cumque
Patriarcha die decima quinta Augusti
eundem Governatorem invisere para-
ret, eidem grates repensurus, quod
ipsis Christianis humanior insuperha-
bita Procuratoris sollicitatione Sinen-
fes Christianos, ut in Patriarchæ ob-
sequio persisterent, animarit, aliosque
ad illius obsequium induxerit, eumque
perhumaniter Macai inviserit, milites
Patriarcham ab exitu arcere niteban-
tur, ast a Sinenfium Patriarcham co-
mitantium multitudine repressi sunt,
qui tamen ante Legati Apostolici ædes
Centurionis jussu bis pœnas tergo de-
penderunt, eoquod Legatum ceteros-
que vi non repulissent, & sacræ Con-
cioni a P. Joanne Astendiglio habitæ
interfuissent (*). Humaniores ipsis
Christianis erga Turnonium erant Eth-
nici

M m 2

(*) Haud satis mirari possum libertatem,
qua P. Florianus Bahr in *Seis novissimis Si-
nensibus*

Sæc. XVII
 A. C. 1707. nici Sinenses, ac Mandarinī, ex
 bus *Hiang - kan* Urbis Gubernator re-
 vocato suo mandato, quod Macao-
 nensis Procurator ab eo extorserat,
 Patriarchæ famulum *Wnichel* a Lu-
 tanis proscriptum, pluresque Sinenses
 ad ejusdem Legati obsequium reduci
 afflictum sua præsentia recreavit, ipsius

mensibus memorabilibus pag. 98. nimis con-
 denter scribere ausus est, quod *Tornon*
Macaoi ab omnibus Ecclesiasticis & laicis ac-
 ceptus fuerit cum omnibus suæ dignitati
 bitis honorum significationibus, ac subsequen-
 tibus annis Apostolici Legati officium dis-
 tatemque cum omnimoda libertate exerceret
 & nonnulli aliquot ante obitum suum
 nis non a Christianis vel Europæis, sed ab
 Ethnicis & Sinensibus aliquas molestias per-
 pessus sit, item quon Cantono Macaoni pro-
 fectus, in PP. Franciscanorum Monasterio
 versatus fuerit, donec ei *singulare Palatium*
 adornatum fuisset & exornatæ primæ
 1710. die 22. Januarii opponi cœperint
 injuriam Mandarinō per ejus domesticum
 rogatam. Hæc quidem ille, ast nonne
 met Pontifex in suis literis die 15. Martii
 Anno 1711. datis testatur, quod Augustinus
 quia Patriarcham honorifice exceperunt,
 terditio, aliisque poenis fuerint innodati
 & Goanus ac Macaonensis Episcopi

que ab inhumano Governatore, frustra Sæc. XVII.
 licet, infestos excubitores amoveri, im- A. C. 1707.
 pense petiit: Verum ad calamitatis &
 molestiæ cumulum accessit Joannis Mac-
 caonensis Episcopi temeritas, qua con-
 tra Sedis Apostolicæ Legatum die vi-
 gesima quarta Augusti per Sacerdotem
 sæcularem, duosque milites foribus

Mm 3 do-

jurisdictionis exercitium Turnonio interdixe-
 rint, omnemque ei a suis subditis obedi-
 entiam exhiberi prohibuerint, & quod *Ministri*
ucillarum partium officiales Laici duriora quæ-
que adversus Turnonii dignitatem & Personam
moliti sint: fors Florianus ignorabat hæc Pon-
tificis Verba: tametsi Turnonius tum Pa-
triarcha in Civitatis Maccaonensi non quidem A
PAGANIS, sed ab officialibus & Ministris
CHRISTIANIS multorum militum diurna
nocturnaque custodia, ut captivus detineretur,
aliisque acerbissimis ac plane incredibilibus in-
juris, & contumeliis, ipsis EXHORRE-
SCENTIBUS ETHNICIS, afflictus repe-
riebatur. En! dum Turnonius ita cruciaba-
tur, nondum erat Cardinalis, proin jam
 Anno 1707. has calamitates perpeffus est non
 ab Ethnicis, sed Christianis atque Europæis,
 & si ipsemet P. Castoranus, ejus epistolam
 P. Bahr allegat, ingenue fatetur, quod hoc
 Anno 1710. præ ceteris multa passus sit in sua
 domo, vel potius carcere Maccaonensi, qua ve-
 ritatis

Sæc. XVII. domus, in qua Turnonius detinebatur,
 A. C. 1707. literas affigi iussit, vi quarum contra
 eum excommunicationis sententiam, nihil
 anathema in Capitaneum, Centurionem,
 aliosque suæ Diæcesis subditos
 vibratum revocaret, promulgare &
 quascunque censuras ab eodem latus
 pro irritis nullisque habendas detine-

ritatis umbra dici potest, quod pro ipso Palatium
 fuerit adornatum, & prioribus annis non
omni libertate suam jurisdictionem exercere
 rit, omnique honorum significatione habitus
 fuerit. Num forte Didacus Pinto Capitaneus,
 & Soura Centurio erant sub Sinesium vexillis,
 a quibus tamen scilicet Latinis militibus
 custoditum & mille opprobrii affectum
Et tribus vix non annis (paucis diebus minus)
 reclusum, scripsit Fatinellus, quod Clementis XI.
 Papæ jussu Turnonii famam mortemque
 pretiosam conscripsit, ac propterea 150. scuta-
 torum annum honorarium recepit: Si ultimo
 ante obitum suum annis præ ceteris Turnonius
 acerba perpeffus est, si a Mandarinis custoditus,
 num propter prioribus annis plena libertate
 Legati munus fangebatur, num nihil perpeffus
 est, dum Christianis velut fur & latro inclusus
 fuit? Insuper non modo Turnonius in sua ad
 Maigrotam epistola querebatur, *hunc pro custodibus
 anisse suos accusatores, hosque Religiosos,* sed
 etiam

rare ausus est, seque Ministris ac Officialibus Laicis earumdem partium duriora quæque adversus dignitatem, imo etiam ejus Personam molientibus se sociavit, pluraque alia contra Turnonium *tunc adhuc Patriarcham* attentare præsumpsit, cum ergo tot injuriæ ipsius Pontificis, Sedisque Apostolicæ auctoritatem

M m 4

ritatem

etiam ipsemet Clemens I. c. testatur, quod in civitate Macaonensi adversus Turnonium & Ecclesiasticam libertatem non modo *Ministri & Officiales Laici*, sed etiam ii, qui ceteris lucis exempla præbere, atque, *utpote Religioso obedientiæ Instituto addicti Apostolicam auctoritatem præcipue excolere debuissent, turpiter conspirarint.* Num ignorare poterat, quod Macaonensis Episcopus contra Turnonium *tum adhuc Patriarcham* excommunicationis sententiam vibrare, ac promulgare ausus sit, cunctasque censuras, quibus Patriarcha contumaces & refractarios innotaverat, necnon omnia ejus decreta, atque jurisdictionis actus tanquam nullos, irritosque declararit? nonne hæc omnia in Papæ literis antea allegatis expressa habentur?

Jam Juris & æqui studiosissimis, cunctisque, qui sanam crisin colere profitentur, dijudicandum relinquo, qua ex parte facti veritas & an mihi timendum, ne audaci quorundam ferula, & temerario Orbili sceptro vapu-

Sæc. XVII
A. C. 1707 ritatem ac jurisdictionem recta impeterent, hinc Turnonius die vigesima septima ejusdem Mensis hunc Episcopum præcipuosque tot sacrilegorum ausuum Authores censuras in litteris in die Cænæ Domini promulgari solitis contentas incurrisse pronuntians cunctaque ab eodem Episcopo & conciliabulo contra eum, Sedisque Apostolicæ jura Macaoi habito gesta, quibus in muneris, atque Apostolicæ Legationis exercitio præpediebatur, imò declaravit, sententiamque interdicti FF. Augustinianos latam deleri, atque aboleri jussit. Hæc cum in omnibus rerum Sinicarum Scriptoribus legitur profertur, notaque sint, sine ullius præjudicio a nobis innoxie recitari potuerunt; quæ enim vere facta sunt, recensere piaculum non est, si facta sunt, facientis, non Histore culpa est.

vapulem, aut de partium studio jure accusari valeam, eoquod neglecto Authore minus testes omni exceptione majores, & de facti veritate, cunctisque circumstantiis instructissimos secutus sim. Non mihi Aristotelis argutiæ, non Platonis autoritas, sed populi præjudicia atque applausus, sed veritas, & veritatis testes amici sunt.

§. VII.

Sæc. XVII.
A. C. 1707.

Idem Patriarcha & Legatus Apostolicus unacum Josepho Vallemano Romana Purpura decoratus.

Cum summo Pontifici per crebras Missionariorum literas innotesceret, quanto Religionis Zelo, quamque generoso ærumnarum, contradictionum, injuriarumque contemptu Turnonius Sinicæ superstitionis Zizania ex agro Dominico eradicare, fideique puritatem vastissimo huic Imperio reddere adlaborarit, ut aucta hujus Operarii dignissimi auctoritate ac dignitate uberioris messis spes affulgeret, eundem suadente Cincio Cardinale die prima Augusti Presbyterum Cardinalem renuntiavit, eademque die Josephum Vallemanum Archiepiscopum Atheniensem Palatii Apostolici Præfectum, quem anno priori in secreto Purpuratorum Senatu die decima septima Maij *in pectore*, ut ajunt, reservaverat, eadem Purpura decoratum declaravit, habita hanc in rem oratione sequenti:

„Ad gloriam omnipotentis Dei,
„sanctæque Romanæ Ecclesiæ utilitatem, ac decus, palam hodie evulgare, ac declarare intendimus unum
„Presbyterum Cardinalem, quem dum
Mm 5 „dum,

*Orat. Clem. XI. p. 30.
Vitæ Card. t. I. p. 143.*

Sæc. XVII. „dum, nempe in Consistorio secreto
 A. C. 1707. „habito die decima septima Mensis Maii
 „anni proxime præteriti, unacum aliis
 „novendecim Cardinalibus creavimus
 „& in pectore reservavimus, videlicet
 „Venerabilem Fratrem Josephum Val-
 „lemanum Archiepiscopum Athenien-
 „sem, palatii nostri Apostolici præ-
 „fectum; cujus virtutes non rece-
 „mus, quia vobis satis compertæ sunt
 „ac notæ. Præterea cum non minus
 „illis, qui longe, quam illis, qui præ-
 „sunt, debitores simus, ac Operarios
 „vineæ Domini, non modo sub oculis
 „nostris, sed etiam in longinquis
 „orbis terrarum partibus strenue, si-
 „liter, ac fructuose laborantes præ-
 „rioribus Apostolicæ liberalitatis præ-
 „miis decorari maxime deceat: ut
 „Christianæ Religionis, ac Catholice
 „fidei in remotissimis ab hac sancta Sedi
 „regionibus solidiori stabilimento, et
 „latiori propagationi omni, qua possi-
 „mus, ratione opportune consulamus
 „creare firmiter intendimus aliam
 „Presbyterum Cardinalem videlicet
 „Venerabilem etiam Fratrem Carolum
 „Thomam Patriarcham Antiochenum
 „quem fere ex sexennio, ut vobis no-
 „tum est, de fraternitatum vestrarum
 „Consilio pariter & assensu, Nostrum
 „& Apostolicæ Sedis Generalem Vice-
 „legatum,

„torem in Sinarum, & aliis India-
 „rum Orientalium Regnis cum pote-
 „state itidem nostri, & ejusdem Sedis
 „de latere Legati, deputavimus. „

Absoluta hac oratione Pauluccio
 Cardinali Pontifex in mandatis dedit,
 ut Turnonium de obtenta dignitate da-
 tis literis certiolem redderet, quas ta-
 men literas Patriarcha jamjam Macaoi
 carceri mancipatus primum die de-
 cima septima Augusti anno hujus sæ-
 culi nono recepit.

§. VIII.

*Gravis contentio in Sabaudia ob e-
 dicta contra Clericos.*

Jam anno prioris sæculi nonagesimo
 septimo die decima octava Septem-
 bris Victoris Amadæi Sabaudicæ Ducis
 Ministri, ac Magistratus Laici edictum
 promulgarunt, in cujus §. sexto con-
 tinebatur præceptum *Sindicis, Consiliariis,
 Secretariis, aliisque re imini & gubernio
 Civitatum, terrarum, & locorum ditionis
 ejusdem Victoris Amadæi Ducis pro tem-
 pore præpositis injunctum sub certis pæ-
 nis, ne aliquod beneplacitum, vulgo PLA-
 CET de cetero amplius concederent ad hoc
 ut quisquam statum clericalem assumeret,
 vel jam minoribus Ordinibus initiatus ad
 sacros Ordines promoveri posset, nisi prius*
 officia

Sæc. XVII.

A. C. 1707.

Sæc. XVII. officialem, Patrimonialem Generalem
 A. C. 1707. cupatum, certiozem faceret de instantiis
 quas sibi & a quibus pro dicto beneplacito
 seu PLACET obtinendo fieri contingeret
 transmissa eidem informatione tam quan-
 titatum, & capacitatis personarum, quam
 numeri Parochialium Ecclesiarum in Ci-
 tatibus, Terris & locis prædictis ex-
 istentium, atque Ecclesiasticorum celebrantium
 aliorumque Clericorum, qui in illis re-
 verentur, necnon numeri Fratrum, & Sa-
 rorum, & quantitatis bonorum instantiis
 prout etiam, an Parentes haberent. & si
 bona per illos possessa obnoxia essent
 hypothecæ ad favorem Communitatum,
 Universitatum, Civitatum, terrarum
 locorum hujusmodi, ad hoc, ut dictus Pa-
 trimonialis opportunam relationem ipsi
 legatis facere valeret, atque ab ipsis de-
 neretur, quid expedire conveniret circa
 modi beneplaciti concessionem, ac Pa-
 trimonialium constitutionem, juxta Ecclesie
 indigentiam & Concilii Tridentini dispo-
 sitionem.

Cum autem Taurinensis Archiepiscopus
 hoc edito Sedis Apostolicæ auctoritate
 stantiam, Ecclesiasticam Jurisdictionem,
 libertatem, atque immunitatem
 graviter lædi arbitraretur, hinc qua-
 rulis literis Romam datis Innocentii XI
 Papæ opem imploravit. Hic pro officio
 sui munere præfato Archipræfati
 junia

junxit, ut congruam moderationem, *Sæc. XVII.*
 ac hujus editi declarationem, qua *A. C. 1707.*
 læsa immunitas repararetur, a Sab-
 audo Duce impetrare satageret. Diu
 quidem ac indefesse Archiepiscopus Re-
 gis animum eo inclinare nitebatur,
 tandem vero die decima septima De-
 cembris Anno 1699. idem decretum
 renovari obtinuit, adjecta hac decla-
 ratione: quod in edicto prius publicato
 fuerint demandatæ præfatæ diligentæ, ad
 hoc, ut Patrimonialis Generalis, supplen-
 do negligentiam Officialium Communitatum,
 & Universitatum, posset securius earum
 statum Superioribus Ecclesiasticis repræsen-
 tare, ut pro eorum prudentia, atque iusti-
 tia præjudicio, quod illis ex nimis aucto
 Ecclesiasticorum numero resultasset, reme-
 dium afferre valeret, ipsum coercendo ad
 limites necessitatis, atque utilitatis Ecclesia-
 rum, necnon Patrimoniorum excessum ad
 formam Concilii Tridentini reducendo.

Cum autem Archiepiscopus hac de-
 claratione vulnus Ecclesiasticæ liber-
 tati inflictum minime sanatum crederet,
 incassum adhibitis trium mensium spa-
 tio precibus ac minis, tandem die vi-
 gesima Martii anno sequenti edictum
 promulgavit, quo cuncta per Ducis
 Ministros prius contra Ecclesiæ immu-
 nitatem edita, pro nullis, irritisque
 habenda declaravit. Pariter jussu
 S. Con-

Sec. XVII. S. Congregationis immunitati Eccle-
A. C. 1707. siasticæ præpositæ Hyporegienis ali-
 que Episcopi edicto contrario, quo Ec-
 clesie jura facta servarentur, irritum
 declararunt aliud decretum Hyporegi-
 aliisque Pedemontanæ ditionis urbi-
 bus promulgatum, vi cujus a Laicis
 Magistratibus præceptum, ut cum omni
*celeritate, ac diligentia recognoscerent om-
 nes Personas Ecclesiasticas, Universitates,
 Corpora atque collegia, non concurrentes
 solutioni annui census pro bonis in Catastris
 descriptis, atque ab ipsis possessis, ac ju-
 liter pias Confraternitates eadem bonis
 tinentes, pro quibus nedum a prædictis,
 aliorum onerum solutione eximebantur,
 ejusmodi vero recognitionem & informatio-
 nem transmitterent Delegatis generalibus
 super reunionem & conservationem regni,
 procedendo interim ad sequestrum super ju-
 ribus honorum in Catastris descriptis
 absque ulla Personarum exceptione, et
 aliis etiam dispositionibus, quibus læsa
 venire poterat, Ecclesiastica libertas ac juris-
 dictio.*

Verum Regis Ministri die duode-
 cima Maij eodem anno novum edide-
 runt decretum publice affixum, quo
 Archiepiscopi ceterorumque Præsulum
 decreta irritarunt, eisque præceperunt,
 ne Regionum edictorum executionem
 ullo pacto inturbarent, secus bono-
 rum

rum temporalium proscriptione coer- Sæc. XVII.
 cendi. Enimvero Innocentius Papa A. C. 1707.
 tam gravem Ecclesiasticæ libertatis læ-
 sionem haud inultam relinqui posse ra-
 tus, confirmavit sequens S. Congrega-
 tionis decretum hac in re die octava
 Junii ad Taurinensem Archiepiscopum,
 ceterosque Sabaudix & Pedemontii
 Episcopos datum hujus tenoris: *Ar-*
chiepiscopus Taurinensis procedat, prout de
jure, tam contra Delegatos, quam Patri-
monialem & Fornerium pro publicatione
Edicti emanati sub die duodecima Maij,
necnon contra omnes, qui executionem ei-
dem decreto præstiterint: communicetur Epi-
scopis Ordo datus Archiepiscopo, & injun-
gatur eisdem, ut in casu publicationis præ-
fati edicti in eorum diæcesibus procedant,
prout de jure contra Affixores & publica-
tores, & quatenus de eisdem non possit con-
stare, procedant in genere, declarando in-
curfos in censuras omnes, qui tale edictum
promulgaverint, vel eidem dederint execu-
tionem, & deinde procedant, prout de jure
contra omnes, qui præfato edicto in eorum
Diæcesibus dederint executionem.

Vi hujus decreti Archiepiscopus af-
 fixo, ut vocant, *Monitorio* quindecim
 dierum spatium assignavit, intra quod
 tempus Regii Ministri comparerent, de
 hucusque gestis rationem reddituri: hi
 vero Archiepiscopi edictum per satel-
 litia

Sæc. XVII.

A. C. 1707.

litii Præfectum avelli jufferunt, ac die
 quinta Augusti novo edicto Archiepiscopi
 monitorium esse nullum & iniquum denuntiarunt, atque ab eodem
 laicalem, nullo autem modo Ecclesiasticam
 libertatem fuisse læsam declarantes, eundem, ut illud intra bimestre
 revocaret, monuerunt, cunctisque in
 eo comprehensis sub capitis poena prohibuerunt,
 ne coram quocunque iudice Ecclesiastico hac in causa comparerent.
 Alia insuper Sacerdotum inter & Imperium collisio in Niciensi
 Comitatu exorta est, cujus occasio erat hæc:
 Mortuo Parocho Ecclesiæ Parochialis Loci Rocasteronis in Diocesi
 Glandeveni fructus hujus Ecclesiæ nondum exacti
 proin ad Cameram Apostolicam pertinentes exigebantur;
 eorum tamen exactiorem Cajetanus Banellus, cui hæc
 Parochia commissa erat, præpedire nitentur, et
 suffragabatur Niciensis Senatus, qui fructus in præfati
 Cajetani favore segregabat: Hoc comperto Taurinensis
 Nuntius Apostolicus, qui hujus causæ cognitionem ad se
 solum spectare volebat, præfato Cajetano ob recursum
 ab ipso factum ad Senatum anathematis poenam
 comminabatur. Senatus vero novo huic Parocho, ne
 coram alio præter Senatus Judicem compareretur.

reret, sub bonorum jactura inhibuit, *Sæc. XVII.*
 præcepitque illius loci incolis, ne præ- *A. C. 1707.*
 fatum Cajetanum, (licet nominatim
 excommunicatum proin vitandum) a
 libero Parochialis officii munere præ-
 pedirent. Postea ipsum Nuntiaturæ
 Procuratorem, quamvis exemptum,
 ceterosque, qui hac in caussa suam
 operam Nuntio Pontificio præstiterant,
 indictis poenis comparere jusserunt.
 Dum vero Episcopus Niciensis juxta
 S. Congregationis Decretum læsam im-
 munitatem reparare intentus erat, no-
 vum querelandi argumentum suppedi-
 tabat Ebrodunensis Archiepiscopus &
 Metropolita, qui de hac controversia
 & Nuntii gestis cognoscendi auctorita-
 tem sibi arrogans, ad præfati Cajetani
 preces hanc caussam ab Episcopi Glan-
 devensis tribunali avocavit, declara-
 vitque, nunquam in eadem Diæcesi
 jus spolii usu fuisse receptum, ac pro-
 pterea eidem Cajetano, omnibusque
 Ecclesiasticis, ne hoc jus ullo pacto
 recognoscerent, inhibuit, præfatumque
 Cajetanum ab excommunicationis vin-
 culo liberavit, atque in dicta Provin-
 cia recursum ad Senatum in caussa spo-
 liorum licitum esse asseruit. Hanc Me-
 tropolitæ sententiam Taurinensis Nun-
 tius, & Pro-Legatus Avenionensis ir-
 ritam nullamque declararunt, hujus-
Hist. Eccles. Tom. LXVII.   *Nn*   *que*

Sæc. XVII. que declarationis literas Pro-Legatus
A. C. 1707. Parochialis Ecclesiæ valvis per suum
 Curforem affigi iussit, quem tamen
 Niciensis Senatus carceri mancipatum
 donec fuga elaberetur, per plures men-
 ses detinuit, novoque edicto prohibuit
 ne comitatus hujus subditi pro cogno-
 tione ullius causæ in prima instantia
 coram Episcopo Ventimiliensi extra terri-
 toriale dominium pertrahantur, sed
 coram ejus tribunali comparerent, et
 proin Episcopus intra viginti dierum
 terminum intra hunc Comitatum de-
 putaret Vicarium, qui ejusmodi cau-
 sas cognosceret, vel illas, pro quibus
 ei deesset auctoritas, ad Nuntium Tau-
 rinensem remitteret: Hac lege Epis-
 copus Ventimiliensis graviter læsus
 per triennium incassum implorato Do-
 micis patrocínio, tandem quosdam Do-
 ministros laicos censuris innodatos de-
 ravit, e contrario autem Metropolitani
 ab Avenionensis Legati, & Taurinensis
 Nuntii sententia appellavit, & Senatus
 admissa horum appellatione per novum
 edictum typis mandatum cunctis sub-
 jectis sub mortis pœna injunxit, ut
 cum excommunicatis commercium ha-
 berent, & Ecclesiasticis sub gravioribus
 pœnarum comminatione præcepit, ut
 eosdem Ecclesiasticos ad Sacramen-
 tum participationem admitterent. Hæc
 tam

Sæc. XVII.
A. C. 1707.

tamen posteriorem decreti partem ipse-
met Victor Amadæus Sabaudix Dux
nimis iniquam reputans, revocari jussit,
atque ad iterata Clementis XI. Papæ
monita minasque per suum Oratorem
Romæ agentem rogavit, ut Pontifex
ex Cardinalibus aliquem deputaret,
quocum de tollendis hisce corruptelis
agere posset. Equidem Pontifex no-
minabat Sperellum Cardinalem, qui
cum Oratore Sabaudico sæpius, incas-
sum tamen, de præstanda Ecclesiæ sa-
tisfactione egit, quinimo paulopost Sab-
audix Senatus sententiam Nuntii Tau-
rinensis in controversia circa Ecclesias
Parochiales inter Episcopum Augusta-
num & Canonicos Regulares exorta,
Nuntii Auditore exulare jussit, irritam
declaravit, prohibuitque Ecclesiasticis,
ne ad Nuntii Tribunal causas deferrent.

§. IX.

*Clementis XI. Pontificis literæ hac in
caussa ad Victorem Amadæum
Sabaudix Ducem.*

Cum ergo hæc mala, quibus Eccle-
siæ auctoritas lædebatur, indies
augeri cerneret Pontifex, die septima
Februarii in sacra Cardinalium Congre-
gatione totum hoc negotium matura
deliberatione perpensi jussit, atque ex
Nn 2 eorum

*Epist. Cen.
XI. p. 113.*

Sæc. XVII. eorum consilio die decima quinta Maij
 A.C. 1707. querulas hæcce literas ad Victorem
 Amadæum Sabaudia Ducem dedit
 „Apostolicæ Servitutis sarcinam gra-
 „viorem certe Nobis effecerunt, quæ ab
 „aliquot annis adversus Ecclesiæ jum
 „in quibusdam nobilitati tuæ subiectis
 „locis a sæculari potestate perpetrata
 „fuisse deprehendimus; cum enim te,
 „atque inclitam domum tuam eximie
 „in orthodoxam religionem, & hæc
 „sanctam Sedem meritis præditam, &
 „illustrem præcipuo quodam patenti
 „amoris sensu complecteremur, pluri-
 „mum indoluimus, eo nos rem addi-
 „ctam comperisse, ut gravissima Ecce-
 „siasticæ authoritati a Magistratibus
 „tuis inflictâ vulnera non levi iam, nec
 „lenta manu tractare cogere mur. Vic-
 „nihilominus sensus, ac vivida vis
 „censæ nostræ erga te charitatis, quæ
 „suadente æquum profecto, atque
 „Pontificia lenitate non alienum ducimus
 „de his primum omnibus cum no-
 „bilitatis tuæ apud nos Administro plu-
 „ries agere, singulis quoque ei vici-
 „tarum Ecclesiasticarum legum capitulis
 „bus scripto traditis; quin etiam de
 „lectum filium nostrum Cardinalem Sp
 „rellum, qui eundem administrum
 „rogantem prolixius audiret, deputat
 „non recusavimus, ut tandem tota

Sæc. XVII.
A. C. 1707.

„ad nobilitatem tuam delata, ex ipsa
 „qua præstas, animi æquitate, ac ma-
 „gnitudine, omnium perperam gesto-
 „rum emendationem assequeremur. Ve-
 „rum concepta spe, non sine maximo
 „cordis nostri dolore, frustrari nos vi-
 „dimus, quodque ægrius, ac plane
 „acerbius tulimus, nova interim, &
 „gravia ab iisdem, aliisque Magistrati-
 „bus tuis adversus Ecclesiasticam liber-
 „tatem Dei ordinatione, & Canonicis
 „sanctionibus constitutam, debitamque
 „huic sanctæ Sedi observantiam atten-
 „tata esse, atque in dies attentari co-
 „gnovimus, quemadmodum ex iis, quæ
 „tibi nuper per dilectum filium nostrum
 „Cardinalem Barberinum significari
 „curavimus, si rem serio tecum ipse
 „pro tua singulari prudentia reputave-
 „ris, facile conjicies. Quamobrem,
 „dilecte fili, cum tot tantaque mala,
 „quibus Ecclesiæ authoritas læditur,
 „sacrorum canonum norma contemni-
 „tur, hæc ipsa beati Petri Sedes inju-
 „ria afficitur, traditæque a Domino
 „Ecclesiæ claves (quod nefas est) im-
 „petuntur, diutius absque animæ no-
 „stræ periculo, Divinæque indignatio-
 „nis incursum, dissimulare nequeamus,
 „ideoque illa pro viribus implere statui-
 „mus, quæ pastoralis officii ratio postu-
 „lat, quæque enixis precibus implora-

N n 3

„tum

Sæc. XVII. „tum cælestis gratiæ lumen ostenderit
 A. C. 1707. „nobilitatem tuam paternis hisce literis
 „prius admonendam, hortandam, ro-
 „gandam, obsecrandamque judicavi-
 „mus per egregiam illam, quam ad
 „magna quæque & præclara propo-
 „sam fortitus es, animi indolem, pe-
 „uberem erga te, domumque tuam
 „divinæ beneficentiæ fontem, per vete-
 „rem denique, ac constantem nostram
 „in te voluntatem, cupidissimam lau-
 „dum, atque ornamentorum tuorum,
 „ut auferas malum de domo Israel, con-
 „niquè mora postposita, quæ inju-
 „cta sunt, celeri ac magnanima re-
 „tractatione revoces, Ecclesiæ præsi-
 „dium dignitatem, & læsæ jura reli-
 „giæ tuas, nosque ipsos a tam gravi, quæ
 „angimur sollicitudine liberes, auscultamus
 „igitur, fili, sermones nostros, Patris
 „videlicet tui amantissimi, veram, in-
 „vidiamque gloriam, ac felicitatem tuam
 „summopere exoptantis, ejusque in-
 „tercessores aliorum suggestionibus antepo-
 „nitentis, qui amplificandæ temporalis tuæ dig-
 „nitatis obtentu, æternam tibi per-
 „niciem parare non dubitant. Læta
 „tibi, læta Ecclesiæ tibi que ipsi deo-
 „rum, & salutaria consilia amplectere, læta
 „pollicentur causæ injustitiæ, tuæque
 „in simul pietas, & religio, fida co-
 „muni, & tutela dominiorum.”

Verus

Verum hisce suis literis Pontifex ^{sæc. XVII.}
 adeo nihil profecit, ut etiam interim A. C. 1707.
 die tertia Maij nomine ejusdem Ducis
 edictum innovaretur, vi cujus omnes
 Religiosi post emissam professionem ci-
 viliter mortui vel ex testamento vel
 ab intestato quamcunque successionem
 recipiendi, præter pensionem annuam
 vitalitiam, incapaces sint &c. ac insu-
 per Senatus Taurinensis & Niciensis
 Episcoporum jurisdictionem sæpius ac
 manifeste læderent, & Carolus Ebro-
 dunensis Archiepiscopus contra decre-
 tum S. Congregationis Niciensis Epi-
 scopi jura, implorata laicali Senatus au-
 thoritate violaret, hinc primo Pontifex
 omnia gesta, edicta, & alia quæcun-
 que, quæ aliquot abhinc annis in di-
 ctione Ducis Sabaudix contra Eccle-
 siasticam libertatem attentata fuerunt,
 omnino invalida, nullaque fore declara-
 vit, cunctosque, qui ad ea quovis modo
 concurrerunt, censuris Ecclesiasticis e-
 tiam Bullæ Coenæ innodatos die deci-
 ma septima Maij denunciavit, atque ad
 Ebrodunensem Archiepiscopum die vi-
 gesima septima Augusti graves hasce
 dedit literas: „Versata sunt ob oculos
 „nostros illa ipsa, quæ a fraternitate
 „tua in præjudicium Apostolicorum ju-
 „rium, ac Ecclesiasticæ pariter autho-
 „ritatis jam dudum facta, atque at-

Nn 4

„ten-

Sæc. XVII. „tentata fuerunt, tum scilicet, cum
 A. C. 1707. „tu assumpta auctoritate tibi profus
 „incompetente cognoscendi, ac judi-
 „cium ferendi tum de juribus, atque
 „rationibus hujus sanctæ Sedis, tum
 „etiam de iis, quæ a Nuntio Pontificio
 „constituta fuerant, eo usque progræ-
 „sus es, ut edixeris neque in Diœces
 „Glandevenfi, neque in reliqua tu
 „Ebrodunensi Provincia ullo unquam
 „tempore inducta, vel usu recepta iustis
 „jura spoliatorum; cum tamen satis ex-
 „ploratum sit Cameram nostram Apo-
 „stolicam antiquissima eorundem re-
 „rum possessione gaudere in iis diœ-
 „cesis, & Provinciæ hujusmodi locis
 „quæ memorati Ducis Sabaudiz Do-
 „minio subjecta sunt, quin etiam pro-
 „nuntiasti, nullam fuisse excommuni-
 „cationis sententiam ab ipso Pontificio
 „Nuntio in hac causa latam, ac inte-
 „rim licere tibi putasti absolutionem
 „cautelam ei impendere, qui excom-
 „municationis vinculo a Nuntio illegi-
 „tus, hujusmodi absolutionis bene-
 „ficiam a nemine, præterquam a nobis
 „atque ab hac sancta Sede poterat
 „tinere: Præterea non sine gravi, ap-
 „taque sacrorum canonum injuria
 „es veritus declarare, recursum in
 „hujusmodi causis habitum ad magistrum
 „laicum fuisse licitum, ac censuræ

„debere permissum: itaque Ecclesia-
 „sticæ immunitatis everfor factus, qui **Sæc. XVII.**
 „illius custos, & vindex præcipuus esse **A. C. 1707.**
 „debuisses; quod ut tuo subinde exem-
 „plo comprobares, passus es adiri no-
 „mine Promotoris Mensæ tuæ Archi-
 „episcopalis secularem magistratum,
 „ut per eum declaretur nullum esse,
 „& abusivum, quidquid improbatione,
 „& abolitione præfatæ tuæ Ordinatio-
 „nis tum a Nuntio Apostolico apud
 „Saubaudix Ducem, tum a Prolegato
 „in civitate nostra Avenionensi tunc
 „temporis residentibus juste fuerat con-
 „stitutum. Occurrit insuper nobis illa
 „ipsa occasione studium sane nimium
 „& pertinax perturbandi, ac immi-
 „nuendi jurisdictionem tum existentis
 „Episcopi Niciensis per officialem, quem,
 „profecto ultra suos fines metropo-
 „litico jure, ad exercendam in ea ci-
 „vitate tuo nomine jurisdictionem de-
 „putaveras, posthabita prorsus sacra-
 „rum legum id aperte vetantium reve-
 „rentia, contemptisque, etiam hujus
 „sanctæ Sedis tribunalium decretis,
 „quibus illius deputatio merito im-
 „probatur, qui quidem Officialis tuo
 „præsidio fretus, quo se in eo officio tue-
 „retur, temere confugit ad magistratus
 „Laicos, atque ab illis impetravit Or-
 „dinationes, ac decreta autoritatis
 Nn 5 „Ec-

Sæc. XVII. „Ecclesiæ læsiva, & Apostolicæ Sedis
 A. C. 1707. „prorsus injuriosa, quam parum hæc
 „(quæ sine summo animi nostri dolore
 „recensere nequivimus) responderet
 „debito muneris, quod geris, digni-
 „tati characteris, quo insigniris, & re-
 „ligioni jurisjurandi, quo te Deo, no-
 „bis, Ecclesiæ in suscipiendo consecra-
 „tionis munere obstrinxisti, monere te
 „adhibito ut probe scis, secreto melius
 „ab ipso pontificatus nostri primordio
 „non prætermisimus, sed quia, scis
 „superque novimus, nihil tum quidem
 „nihil postea salutari hoc officio apud
 „te profuisse, ne tacuisse, vel parca-
 „quam par erat, in causa tam gravi
 „locutos fuisse nos aliquando poenitentia
 „memoresque non tantum ovium, sed
 „& pastorum nos a Domino constitutos
 „tos esse pastores, decrevimus tandem
 „animum, ac monita nostra tibi aper-
 „tius denuntiare, ut ea quæ perpetrare
 „egisti, diutius non differas debita
 „emendatione corrigere, ut a simi-
 „libus in posterum abstineas, atque
 „terim conscientiaæ tuæ consulas.”

§. X.

*Alicæ lites in Neapolis Regno circa
 immunitatem Ecclesiasticam.*

Sub idem tempus pariter in Neapolis Sæc. XVII.
 Regno graves admodum turbæ fu- A.C. 1707.
 scitabantur ob immunitatem Ecclesia-
 sticam passim violatam; cum enim Bull. Magna
 Philippus de Anastasiis Archiepiscopus Part. II.
 Surrentinus in eodem Regno suam pag. 294.
 Diæcesin ac præcipue Parochiam S.
 Prisci Anno 1700. lustraret, ac pro
 more Governatores laicos, ejusdem-
 que Parochiæ Administratores ad red-
 dendas administrationis suæ rationes in-
 dictis censuris moneri curaret, hi ad
 Januarium de Andrea Regiæ jurisdic-
 tionis Delegatum recurrerunt, ab eo-
 demque die vigesima septima Novem-
 bris literas impetrarunt, quibus præ-
 fato Archiepiscopo significatum, hanc
 Parochiam utpote Regiam a jurisdic-
 tione Ordinarii exemptam esse, proin-
 censuras, si quas tulisset, revocaret:
 idem etiam anno sequenti Casabonus
 Cancellarius nomine Pro-Regis Ar-
 chiepiscopo insinuabat, additis etiam
 minis, quibus tamen nil territus Ar-
 chipræsul, respondit, se hoc in nego-
 tio nonnisi a S. Canonibus, S. Tridentino,
 & SS. Congregationum decretis præ-
 scripta, & per veterem suorum
 Prædecessorum consuetudinem firmata
 fuisse secutum, aliunde vero doceri
 haud posse, quod hæc Parochia foret
 exempta. Insuper Archiepiscopus Re-
 gios

Sæc. XVII. gios Ministros de totius rei æquitate
 A.C. 1707. & iustitia per Neapolitanum Sedis Apo-
 stolicæ Nuntium edoceri curavit; cum
 autem hosce Administratores negotium
 de industria longius protrahere cerneret,
 anno hujus sæculi secundo ex-
 eunte Mense Februario contra eos nu-
 mero undecim tanquam per biennium
 contumaces ultimam citationem exequi
 decrevit, ac postea eos diris devocavit.
 Verum die vigesima quarta ejusdem
 Mensis Marchio de Acernio Regius De-
 legatus, & die decima octava Marchio
 ipsemet Marchio de Viglienas Pro-
 missis literis apud Archiepiscopum ob-
 jurgando & comminando institit, ut
 ad ulteriora non procederet, sed suas
 censuras revocaret, demum Archie-
 piscopo sua jura, rationes, sui que Of-
 ficii debitum opponente, rursus Archie-
 piscopo præcepit, ut suorum Præ-
 cessorum jura & documenta ad Regiam
 Cancellariam transmitteret: id remissum
 Archipræsul, hujusmodi causam merito
 Ecclesiasticam in foro laicali decidi hanc
 posse causatus: se tamen hæc docu-
 menta ad Papæ Nuntium transmissis
 rum spondit: Nec tamen propterea
 acquievit Deputatus, qui Pro-Regium
 nomine Archiepiscopo die vigesima
 ptima Maij significavit, se quidem de-
 super cum Nuntio acturum, prius tamen

men Archiepiscopus censuras revoca- Sæc. XVII.
ret, iisque innodatos absolveret: Ad A.C. 1707.
hæc reposuit Præsul, id sibi haud am-
plius integrum esse, eoquod absolutio
Sacræ Concilii Congregationi reservata
foret. Die autem nona Maij Cancellarius
Archiepiscopo Neapolin profecto
litteras a Pro - Rege, ceterisque Mi-
nistris subscriptas tradidit, quibus Ar-
chiepiscopus comparere jussus, intermi-
natis pœnis ex Urbe Neapolitana disce-
dere prohibebatur: Præterea dicti Ar-
chiepiscopi Patruus, ejusque fratres
in publicum carcerem Pro- Regis jussu
raptati fuere. Eo comperto Pontifex
die quarta Novembris Archiepiscopo
præcepit, ut confestim nemine salutato
Surrentum rediret, nec inde sine ex-
presso Pontificis mandato discederet:
Effluxerat integrum semestre, quo Ar-
chiepiscopus in sua Diœcesi quiete sub-
stiterat: die autem vigesima Maij anno
hujus sæculi tertio Emanuel de Espe-
dal criminalis Judex cum aliis duobus
justitiæ Ministris, & triginta circiter
satellitibus (*) Surrentum venit, ei-
que Pro - Regis nomine præcepit, ut
intra sex horarum spatium urbe, &
postea toto Regno exularet: Nil Archi-
præfuli reliquum erat, quam sacrum
fulmen,

(*) *Sbiri* vocantur in Italia.

Sæc. XVII. fulmen, quo se adversus vim tueretur:
A. C. 1707. mox igitur hunc Judicem diris devovit,
 & civitatem, ejusque Diæcesin Eccle-
 siastico interdicto supposuit: Eadem
 vero die vicissim publico edicto, quod
 Philippi Hispaniæ Regis nomen præse-
 ferebat, omnibus incolis prohibitum,
 ne cum Archiepiscopo, utpote Regiæ
 auctoritatis contemptore, quietisque
 perturbatore ullo pacto, vel sub quo-
 cunque obtentu sub gravissima Regiæ
 indignationis pœna agerent: postea
 alio edicto cuncta ejus bona fuere pro-
 scripta, omnibusque vetitum, ne ei-
 dem Archiepiscopo ex quacunque causa
 redditus, decimas, vel eidem debita
 aut alia jura persolverent. Tertio post
 die præfatus Judex cum sexaginta mi-
 litibus, aliisque justitiæ Ministris Ar-
 chiepiscopale Palatium undique cinxit,
 atque ad ejus cubile penetrans, eidem
 denunciavit, ut sine mora e Regno abi-
 ret, nec remedia magis violenta ex-
 pectaret; cuncta enim ad ejus ejectionem
 jam parata esse. Igitur Archiepis-
 copus vi compulsus, satellitibus cinctus
 cymbæ a Judice conductæ unacum suis
 familiaribus imponitur, & sex satelliti-
 bus eum in alia cymba semper comi-
 tantibus, tandem Terracinam vectus,
 ibidem cum suis navi exscendere jussus
 est. Non monitis, non iteratis precibus ac-

minis

minis per integros quatuor annos pe- Sæc. XVII.
 percerat Pontifex, ut tam enormem & A. C. 1707.
 sacrilegam læsionem Archiepiscopali
 dignitati, & immunitati Ecclesiasticæ
 illatam digna satisfactione elui obtine-
 ret; verum incassum omnia: quocirca
 die decima quinta Junii 1703. Camera
 Apostolicæ commisit, ut juxta S. Ca-
 nonum præscripta contra cunctos hujus
 violentiæ reos procederet: Igitur die
 vigesima prima Maij Anno 1707. con-
 tra eos publicæ, ut vocant, *Monitorii*
 literæ decernuntur, quæ, cum tutus
 ad locum, ubi degebant, accessus non
 esset, Romæ, & in finibus ditionis Ec-
 clesiasticæ affigebantur, simulque om-
 nes nominatim intra trimestre Romæ
 in Judicio comparere, rationemque red-
 dere jubebantur: Pariter Dominicus
 Garopholus Provinciæ Calabriae olim
 Præses, quem Reggionensis Archiepisco-
 pus ob violatam immunitatem Eccle-
 siasticam excommunicationi subjecerat,
 per undecim ferme annos contumax,
 atque in censuris sordescens, se tan-
 quam non excommunicatum, & ne-
 quaquam vitandum gesserat, hinc Pon-
 tifex acerbiores pœnas irrogare com-
 pulsus, die decima sexta Maij hoc anno
 omnibus Præsulibus, atque Ecclesia-
 sticis præcepit, ut præfatum Præsidem
 singulis diebus Dominicis & festivis in
 suis

Sæc. XVII. suis quisque Ecclesiis candelis accensis
A. C. 1707. pulsatisque campanis publice & solem-
 niter excommunicatum denuntient,
 cunctisque subditis inhi-beant, ne cum
 eodem versentur, aut eidem, ejusque
 mandatis pareant.

Ad idem quoque Tribunal Pontifi-
 cium deferebatur, quod Josephus Ca-
 rosius de Terra Fossæ Diæcesis Aquilanae ob homicidia ad mortem dam-
 natus, se esse Clericum prima ton-
 su initiatum in foro Episcopali allegari,
 ac propterea Ignatius de la Zerda Episcopus Aquilanus comperta allegati ve-
 ritate hunc captum suo Tribunali con-
 signari peteret: Regii autem Minis-
 teri Episcopi monitorio mortis sen-
 tentiam quidem exequi distulerunt,
 reum tamen ad carceres publicos duci
 præceperunt: Eapropter Episcopus Re-
 giiis Ministris sub excommunicationis
 poena præcepit, ut hunc captum in ca-
 rceribus Ecclesiasticis caute custodie-
 dum vel consignarent, vel illum in
 carceribus Laicalibus nomine Ecclesie
 (posita prius legitima cautione) re-
 tenerent, donec in judicio Ecclesiastico
 decisum esset, an is privilegio Clericali
 gaudeat? Verum Regii Ministri in-
 perhabito hoc Episcopi monitorio hunc
 reum patibuli supplicio affici curarunt
 & Episcopum, eoquod læsæ immu-
 nitate

tatis reos diris devovisset, Neapolin
 venire jusserunt, cunctosque, qui in
 rei favorem Episcopo suffragabantur,
 carceribus manciparunt, tandemque
 Episcopum, qui Neapoli pro tuenda
 sua causa incallum diu moratus, ad
 suam Diæcesin reverti, a Papa jussus
 erat, ex Pro-Regis mandato ab Urbe
 totoque Regno per vim expulerunt,
 qui tamen paulost in suo exilio mor-
 tuus est: quapropter Pontifex hoc anno
 die trigesima Julii Sacræ Immunitatis
 Congregationi injunxit, ut hosce reos
 censuras incurrisse, palam declararet,
 qui etiam anno sequenti tanquam con-
 tumaces & vitandi fuerunt denunciati,
 sacraque sepultura indigni declarati
 fuerunt.

1707. XVII.
 & C. 1707.

§. XI.

*Pontificis consilium de adhibendis se-
 verioribus remediis contra Immu-
 nitatis violatores.*

Quoniam vero summus Pontifex hæc mala indies cumulari, ac lenita-
 tis viam impune sperni cerneret, se-
 veriora remedia adhibere statuit: Hanc
 in rem die prima Augusti Purpurato-
 rum Senatium habuit, in eoque hæc
 exposuit: „Ex quo Catholicæ Eccle-
 siæ gubernacula non minus inviti,
 quam

Orat. Con-
 sist. Cem.
 XI. p. 30.

Hist. Eccles. Tom. LXVII.

Q o

Sæc. XVII. „quam immerentes, Deo sic disponente,
 A. C. 1707 „tractanda suscepimus, venisse nos in
 „altitudinem maris bene novimus, in-
 „numerasque, & sane gravissimas e-
 „sublimi hac Apostolica specula pontifi-
 „catui nostro ingruentes tempestates
 „bene prospeximus, nullam tamen
 „difficultatis, & periculi pleniorum
 „prævidimus, quam quæ subeunda no-
 „bis erat adversus sæculi potestates,
 „nova indies, & minime toleranda Au-
 „thoritati, libertatique Ecclesiasticae
 „præjudicia inferre molientes. Non
 „propterea concidimus animo, in eo
 „confisi, qui sperantes in se confundi
 „non patitur; Dei enim promissio est,
 „quæ præterire non potest: *Quoniam
 in me speravit, liberabo eum.* Arguimus
 „obsecravimus, increpavimus, instau-
 „tes *opportune, importune*, juxta Apo-
 „stoli monitum, *in omni Patientia*, &
 „*Doctrina*, pluries idcirco, suadente
 „Justitia, asperiora quæque aggressi
 „parati fuimus: pluries monente citate
 „ritate, mitiora amplexi consilia patri-
 „ralis officii cursum inhibuimus, plu-
 „ries manum extendimus ad virgam
 „pluries subtraximus, nihil sane ex-
 „rantes, quomodo interim homines
 „modum hunc agendi nostrum inter-
 „pretarentur, qui sciremus Deo æque
 „per infamiam, ac bonam famam se-
 „vire

„viendum esse. Nota res est, de qua Sæc. XVII.
 „loquimur; satis enim comperta sunt, A. C. 1707.
 „& pervulgata, quæ ante aliquot an-
 „nos adversus Ecclesiæ jura in Regno
 „Neapolis, in Ducatu Sabaudia, &
 „Principatu Pedemontii, ac nuperrime
 „in Ducatu Parmæ, & Placentiæ con-
 „tigere, illa proinde vobis, qui om-
 „nia nostis, & quorum consilio semper
 „his in rebus usi fuimus, singillatim re-
 „ferre prætermittimus. Nos certe viæ,
 „quam hucusque inivimus, minime
 „pœnitet, tum quia aliqua, nec sane
 „leviora in præfato Regno Neapolis,
 „ut vobis notum est, condigna ac de-
 „bita emendatione reparare abstinui-
 „mus, tum quia omnibus tam Pontifi-
 „ciæ lenitatis impletis officiis pro iis,
 „quæ non pauca supersunt, ad severiora
 „remedia, tametsi non sine maximo
 „cordis nostri dolore, fidentius tamen,
 „& alacrius devenire jam possumus.
 „Cum enim auctis in dies scandalis,
 „& inauditis Ecclesiasticæ autoritatis
 „violationibus multiplicatis, eo nunc
 „jam adducta res sit, ut nulla amplius
 „sacris Altarium ministris, nulla Epi-
 „scopali dignitati, nulla Ecclesiis, nulla
 „Vobis, nulla Deo reverentia supersit,
 „adeoque omni prorsus spe dejecti si-
 „mus paternam longanimitatem no-
 „stram quidquam in posterum profutu-
 „ram,

Sæc. XVII. „ram, dura quidem, sed tamen inveni-
 A. C. 1707. „tabilis implendi muneris nostri neces-
 „sitas exigit, ut inflicta Ecclesie vultu-
 „nera, non lenta sane, nec levi manu
 „tractemus. Decretum proinde nobis
 „fixumque est, sine majore cunctatione
 „ea hodie viriliter exequi, & palam
 „promulgare, quæ pastoralis officii ratio
 „postulat, quæque diuturnis tam no-
 „stris quam alienis precibus humiliter
 „imploratum cælestis gratiæ lumine
 „Nobis ostendit. Nec sane absque pe-
 „culiari Divinæ Providentiæ consilio
 „contigisse arbitramur, ut hac ipsa die
 „qua eum honorem, qui profanis olim
 „gentilium celebritatibus tribuebatur,
 „sacris illis B. Petri vinculis pie delicti-
 „mus, quibus Apostolorum Princeps
 „orante sine intermissione Ecclesia
 „Deum pro eo, mirabiliter solutus fuit
 „Nos similiter, post Divinam operam
 „nixe invocatam, vincula illa, quæ
 „sæcularis potestas injicere tentavit
 „Ecclesie, quæ non ancilla, sed libera
 „est, Apostolicæ severitatis gladio
 „rumpamus. Nullus profecto labor
 „nullum periculum deterrere Nos poterit
 „rit ab ea, quam tam juste suscepimus
 „Apostolicæ Sedis & Ecclesie jurisdic-
 „defensione: magno, fortique gradu per-
 „gemus ire, quo cæpimus, animo re-
 „colentes præclara illa Apostoli verba

Si quid patimini propter justitiam, beati. Sæc. XVII.
A. C. 1707.

„Deum interim omnipotentem, cujus
 „tremendo judicio potentissimi quique
 „gentium Principes pavidi, ac nudo
 „latere palpitantes subesse debent, no-
 „stræ, seu potius suæ causæ vindicem,
 „& assertorem invocamus, levantes
 „cor, & oculos nostros in montem ex-
 „celsum, & sanctum, unde omne nobis
 „auxilium affuturum speramus, fiden-
 „ter cum Propheta clamantes: *Domini-*
us illuminatio mea, & salus mea, quem
timebo? Reliquum est, Venerabiles
 „FRATRES, ut Vos quoque, qui in
 „partem sollicitudinis nostræ vocati
 „estis, quæ consilio vestro egimus, ju-
 „gibus vestris apud Deum votis, &
 „assiduis precationibus juvetis, Divinam
 „bonitatem in contritione cordis obse-
 „crantes, ut sua cælesti ope curis, &
 „conatibus nostris clementer adesse
 „non dedignetur.,,

Eadem igitur die Pontifex publicis
 consuetisque locis Romæ tres literas
 Apostolicas typis editas affigi jussit,
 quibus Immunitatis læsæ reos censuris
 obnoxios publice declaravit, eaque om-
 nia, quæ in præfatis Regnis & ditio-
 nibus contra Ecclesiasticam jurisdic-
 tionem, immunitatem, ac libertatem at-
 tentata fuere, damnavit, & nulla, ir-
 ritaque declarans, plura alia pro Ec-
 clesiæ

Sæc. XVII. clesiae libertate & Pontificiæ auctorita-
 A. C. 1707. tis conservatione statuit: sententiam
 vero, qua Regii Ministri ob ejectionem
 Archiepiscopum Surrentinum censuras
 incurrisse declararentur, promulgari
 inhibuit, eoquod Pro-Rex, ceterique
 in *Monitorio* nominati, ac citati, prius-
 quam termini in eo præfixi elaberentur,
 debitam, congruamque Ecclesiæ
 satisfactionem præstitissent. iussuque
 summi Pontificis a censuris fuissent ab-
 soluti.

§. XII.

*Diuturna lis inter Palatinum Electo-
 rem & Wormatiensem Episco-
 pum composita.*

Gottfrid.

Hist. cont.

l. 15. p. 668.

Theatr. Eur-

rop. l. 18.

pag. 135.

Kettel. De-

cad. V.

pag. 478.

Jam anno priori Joannes Guilielmus
 Neoburgicæ lineæ Elector Palatinus
 Wormatiensis Capituli Canonicos, qui
 contumaciam suam denegata literis
 Pontificiis obedientia per integrum an-
 num protraxerant, singulari erga Sa-
 Sedem observantia ac ferventi Ze-
 summo Pontifici conciliare nitebatur
 eodem quoque studio composuit hoc
 anno gravem non minus ac diuturnam
 litem, quæ inter Electores Palatinos
 & Episcopos Wormatienses intercesse-
 rat: cum enim Fridericus III. Sime-
 rianæ stirpis Elector religioni Calvinianæ

addictus esset, anno Christi millesimo ^{Sæc. XVII.} quingentesimo sexagesimo quinto inva- ^{A. C. 1707.} lescentibus tum Lutheri & Calvinii sectis Ecclesiam Neuhusanam cum omnibus proventibus, pagis, aliisque bonis ad eam pertinentibus a tempore memoriam hominum excedente legitime possessam armata vi ab Episcopatu avulsi, usurpavitque, cunctosque Catholicos foci suis & Aris ejecit, eorumque bona & facultates inhumana crudelitate inter Calvinistas distribuit, cunctaque sua deque vertit. Equidem Theodoricus Wormatiensis Episcopus mox sequenti anno sese barbaræ huic violentiæ pro viribus opposuit, ac iniqui spoli, & violentæ deprædationis injuria luculenter demonstrata ab ipso Maximiliano II. Imperatore, & utriusque Religionis Electoribus, ceterisque Imperii Ordinibus sententiam obtinuit, vi cujus juxta Imperii Constitutiones & pacta hæc ditio atque Ecclesia cum omnibus ad eam spectantibus, refusis etiam damnis atque expensis, Wormatiensi Episcopo restituantur. Ea autem tum erat temporum iniquitas, ut Sectarii suorum potentia tumidi non quod justum & æquum, sed quod ex Catholicorum spoliis magis pinque esset, usurpare, ac etiam reddere jussi retinere non reformidarent, hinc præfatæ sententiæ

Sæc. XVII. A.C. 1707. tentiæ executio per plures annos dilata est. Postea tamen anno normali vi pacis Monasteriensis juxta Imperii leges, recessus, cuncta que tam sacra quam civilia jura tota denuo restitutio confirmata, atque Electori Trevirensi demandata est: Huic rursus sententiæ sese opposuit Carolus I. Elector, contra quem tamen Hugo Eberhardus a Schauffenstein tum Wormatiensis Episcopus in Erfurtensi judicio Imperiali restitutionis decretum obtinuit: rursus vero nonnulli graviori hujus causæ discussione opus esse dicebant, totumque negotium ad aliud forum pertrahere nitentur, quocirca iterum restitutionis executio prolongata est.

Demum vero Joannes Guilielmus pientissimus, æquitatisque studiosissimus Princeps cuncta jura, & utriusque partis rationes a tribus Imperialis Curie Advocatis exactius discuti jussit, eorumque judicio ac jurium, recessuum, pacisque Monasteriensis fundamentis non modo Neuhusanæ Ecclesiæ, sed & Zinsheimii, Cæsaris-Lutræ, Schoenaviensis Monasterii, Liberavii, Schieheimii, Steurbachi, pluriumque aliorum in variis Provinciis sitarum urbium restitutio decreta est. Igitur Elector tot sententiis convictus, Neuhusanam Ecclesiam cum omnibus proventibus

& pagis fratri suo Alexandro Worma- **Sæc. XVII.**
 tiensi Episcopo hoc anno restituit. Tum **A. C. 1707.**
 vero Calvinistæ, cum ea, quæ Catho-
 licis per fas nefasque erepta fuere, eis-
 dem reddere nollent, Prussiæ Regi Se-
 ctariorum Patrono fautorique supplices
 adolvebantur: Hic igitur Ecclesiasti-
 cos hujus Ecclesiæ proventus, quos
 sibi Prædicantes vendicabant, quidem
 restitui voluit, eorum tamen loco, alia
 Ecclesiastica bona ac redditus Catholicis
 eripi, & Calvinistis assignari petiit, per-
 inde acsi posterior hæc violentia non
 major injustitia, turpiorque rapina,
 quam prima fuisset: cum autem Rex
 se vicissim PP. Benedictinis in suo Re-
 gno Ecclesias, redditusque ablaturum
 minitaretur, Campidunensis Abbas,
 ut hosce Monachos a vexa redimeret,
 in Algovia illam Templi partem, quam
Thien vocant, olim avulsam Calvinistis
 die vigesima septima Martii restituit.

§. XIII.

*Catholici a Suecorum Rege in Silestia
 inique vexati.*

Nondum Augusti Poloni Regis ex-
 auctoratione ac Saxonice ditionis *Voltaire, hist.
 de Charl. XII
 Kettel.
 Des. V.
 pag. 465.*
 deprædatione satiata erat Caroli XII.
 Sueciæ Regis immoderata alienis in-
 hiandi libido, suamque sectam Catho-
 licorum

Sæc. XVII. licorum oppressione propagandi intem-
 perantia; quamvis enim pacis Aristar-
 diensis articulo decimo nono Augustum
 A. C. 1707 Poloniæ Regem eo adegisset, ut in
 Saxoniam circa Lutheri sectam se nihil
 immutaturum, nec ullam Ecclesiam,
 Scholam vel Monasterium &c. Catho-
 licis concessurum polliceretur, ipse ta-
 men male usurpata Lutheranis secta
 fervare non contentus, ea, quæ Ca-
 tholici omni jure possederant, eis extor-
 pere, ac Sectariis armata vi afferere
 non dubitabat; quamprimum enim ex-
 hausta Saxoniam die vigesima Augusti
 præmissis impedimentis, ingentium
 mentorum copia cum toto exercitu in
 Silesiam eruperat, totumque Ducat-
 um a Lutheranis Principibus, Prælati-
 cantibus, ceterisque hujus sectæ alle-
 clis magno studio sollicitatus, occupa-
 verat, mox suos milites in solas ferias
 Catholicorum ædes distribui jussit, cura-
 ctasque alimentorum, pecuniarum &
 pabulorum exactiones solis Catholicis
 ne mutire quidem ausis imperavit. In-
 super omnia loca, Tempia, Nosocomia,
 Scholas, Monasteria, bona & redditus
 quamvis ea Catholici primitus antea
 ac demum jure postliminii possedissent
 Lutheranis cedi postulavit. Ut vero
 injustæ violentiæ labem extortæ con-
 cessionis obtentu velaret, Protestantium
 Ordines

*Theatr. Eu-
 rop. t. 18.
 pag. 85.
 Wagner vita
 Joseph. 1.
 pag. 171.*

Ordinum Oratores Ratisbonæ in co-
 mitiis agentes instigabat, ut suo no-
 mine Lutheranos in Silesia graviter op-
 pressos quererentur, ac juxta articulos
 a sueco præscriptos eis satisfieri, Vien-
 næ a Cæsare peterent. Enimvero Kins-
 kius Comes Cæsaris Legatus, si a pacis
 Westphalicæ norma nil alienum pete-
 retur, absdubio concedendum adpro-
 misit: mox tamen Sueciæ Rex futuræ
 compositionis leges non modo duras
 sed & abominandas Cæsari veluti victo
 præscripsit, eidem denuntians, se,
 qui lentorem Viennæ, odiosasque
 ambages probe nosset, e Saxonia
 nunquam excessurum, nisi quæ postu-
 laret, obtinisset. Itaque Cæsar, qui
 non modo Silesiæ sed & Bohemiæ in-
 festæ Suecorum arma metuebat, Joan-
 nem Wratislavium Comitem Cæsarei
 Consilii Principem Arnstadium ad Sue-
 ciæ Regem Legatum decrevit, cui ta-
 men Rex ne adeundi quidem sui,
 nisi ad conventa signanda, copiam un-
 quam fecit: Importunitati cedere, tem-
 porum iniquitas suadebat, conveniunt
 ergo Sueci Regis nomine Holfatiæ Got-
 torpiensis Dux, & Comes Stralhei-
 mius unacum Anglo - Dano - Borusso-
 Batavico Legatis, qui inspectis mature-
 que ponderatis (ut jactabant) utrius-
 que partis rationibus tandem die vi-
 gesima

Sæc. XVII.
 A. C. 1707.

Sæc. XVII gesima prima Augusti eo convenere.
 A. C. 1707 I. Ut cuncta post Osnabrugensem pacem Catholicis vindicata, licet ea in Riswicensi pace illis asserta fuissent, Protestantibus cedantur, & immutata in pristinum statum reducantur. II. Tempia eis erepta vel Catholicis sacris initiata vel occlusa (quorum erant centum & viginti unacum Lignitiensi Jesuitarum Collegio, pro cujus redemptione centum quinquaginta florentinum millia incassum obtulerunt) Protestantibus reddantur. III. In Schweidnizii, Jauriæ, & Glogaviæ suburbiis Gymnasia, & quos libuerit, Prædicantes instituantur. IV. In Catholicorum Urbibus, ubi nullus Lutheranae sectæ cultus publicus est, cuique suo ritu vivere, liberos instituere, aliorum studii gratia mittere, ad vicina loca sacrorum causa commeare, Prædicantes ad infirmos vocare &c. liberum sit. V. Catholici in Protestantium Parochiis degentes decimas, & stolæ taxam perdant. VI. Orphanis Lutheranae sectæ tutores dentur. VII. Ad Catholicorum Templum & concionem ingratis nemo adigatur. VIII. Religionum causæ in supremo Consilio, conjugales vero non nisi ad sectæ Lutheranae leges judicentur, salva tamen appellatione ad Cæsarem. IX. Ubi public

publicum sectæ exercitium viget, Tem-
 pla & Scholæ Lutheranis relinquantur, etsi Cæsar vel alii Catholici jus
 collationis, vel Patronatus vel soli vel
 cum Lutheranis habeant. X. Luthe-
 rani a publicis officiis non excludan-
 tur, eisque bona vendere vel alio mi-
 grare liberum sit. XI. Concedatur Lu-
 theranis Consistorium sub Præside ta-
 men Catholico: His pactis utrinque
 firmatis Lutherani Sueciæ Regem velut
 alterum Deum, aut hominem divini-
 tus missum immodicis laudibus depræ-
 dicabant, & quamvis Rex Borussiae ean-
 dem pro Calvinistis peteret libertatem,
 id tamen ei denegabant.

Sæc. XVII.
 A. C. 1707.

§. XIV.

*Summi Pontificis & Catholicorum
 querelæ contra hæc pacta.*

Cum infelicissima hæc pacta Catho-
 licorum rebus oppido exitialia ac
 perniciofa essent, præprimis P. Fride-
 ricus Wolffius celeberrimus Jesuita omni
 rationum, detexeritatis & eloquentiæ
 apparatu, necnon singulari humanita-
 tis, omnique officiorum genere Socie-
 tatis suæ oppressionem deprecatus est,
 simulque Stralheimio Sueciæ Legato
 varia tot malis medendi media propo-
 suit, nil tamen obtinuit: Petierunt in-
 super

Gottfrid
 Hist. cont.
 Chron. I. 15.
 p. 668.

Sæc. XVII. super Deputati Cæsarei, ut saltem Ecclesiasticis alimenta aliunde jure naturæ debita ab eorum beneficiis ab inmemorabili tempore possessis suppeditarentur, necnon Religiosis sumptus in construendis eorum Templis, Collegiis & Monasteriis facti refunderentur, ac denique Sacerdotibus, quibus eorum Ecclesiæ fuerunt ereptæ, de congrua interim sustentatione provideretur, donec ad alias Parochias transferri possent, simulque eorum gregalia interim Tempora assignarentur. Verum ad has petitiones Lutherani arroganter haud toleranda responderunt, horum Sacerdotum potissimos vel esse Religiosos, vel aliis beneficiis provisionati, isti ergo ad alia Ordinis sui Monasteria reverterentur, hi vero suis beneficiis vivere, & pauperiores a ditioribus Parochiis sustentari possent: vicissim tamen Lutherani amplissimis concessionibus nondum contenti, insuper a Schlegensio Comite, Schlegenberg, & Langio Cæsareis deputatis audacter petierunt, ut ob sectam proscripti in patriam reverti, suis bonis restitui, eorumque proles suo more institui permitterentur, atque Ecclesiæ, quæ Catholicis exiguo usui essent, Lutheranis concederentur. Tam impudens Lutheranorum temeritas, atque inhumanitas

nitas ab Evangelicæ charitatis & tole- **Sæc. XVII.**
 rantix Spiritu adeo aliena Cæsareos **A. C. 1707.**
 Deputatos plurimum offendit, magis
 adhuc acerbo dolore iniquas hæc pa-
 cis condiciones ferebat Pontifex, qua-
 propter per suum in Cæsaris Aula Vien-
 næ agentem Nuntium Apostolicum de
 matura nimis cum Suecorum Rege
 facta pace ac restitutione questus, facta
 interim interpositione reclamabat. Ve-
 rum Imperator, cum Suecum in ipsa
 Silesiæ viscera jamjam sævientem, suis
 exercitibus in Hungariam, Italiam &
 Hispaniam dispersis, armorum vi pro-
 pulsare haud posset, necessitate, metu-
 que gravissimo adactus, hisce pactis
 jamjam consenserat; timendum omnino
 etiam erat, ne Suecus armorum suc-
 cessu elatus, atque opibus ac militibus
 ex Saxonia eductis exercitu prope di-
 midium auctiori potens, Bohemiam,
 Moraviam, utramque Austriam, ac
 demum etiam Hungariam a rebellibus
 Eterodoxis accersitus invaderet, atque
 in has quoque ditones Lutheri hæresin
 latius propagaturus, raptis everfisque
 Catholicorum bonis ac Templis dam-
 num rei Catholicæ haud reparandum
 inferret.

Sæc. XVII.
A. C. 1707.

§. XV.

*Elisabetha Christina Brunswicensis
Ducissa Caroli III. Hispaniæ Regis
conjux ad fidem Catholicam
reversa.*

*Kettel. De-
cad. V.
pag. 490. 1
Theatr. Eu-
rop. tom. 18,
pag. 127.*

Selegerat sibi in Sponsam Carolus III. Hispaniæ Rex, Austriæ Archiducis Josephi I. Imperatoris Frater Elisabetham Christinam Ludovici Rudolphi Brunswicensis Ducis Filiam & Antonii Ulrici Ducis Neptin. Obstare tamen videbatur Religionis diversitas, quam tolli posse, spem fecerat præclara Elisabethæ indoles, veritatis indagandi ardor, & præjudicia exuendi promptitudo: Hæc dotes Carolo Regi haud incognitæ eum impulerunt, ut Plecterum Jesuitam, personatum Nobilissimum ad Ducis Aulam decerneret, qui detecto falsæ Religionis commento, si Catholicæ veritatis dogmata tenero Elisabethæ animo instillaret: Ne Apostolico huic labori defuit operæ rei eventus; hæc enim Princeps agnoscere errore haud cunctanter suavissimo Ecclesiæ jugo cervicem suam subjectissimus Ludovicus ejus Parens adhibuit sollicitudine agitato, confectare recusabat; quocirca a suis Prædicantibus serio sciscitabatur, an ejus

Sæc. XVII.
A. C. 1707.

Filia in fide Catholica æternam salutem consequi posset: ad hoc vero dubium non modo hi, sed cuncti Helmstadiensis Universitatis Theologi promptè responderunt, eam omnino in Romano - Catholica fide salvari posse: quo tamen responso ad eam sese redegerunt necessitatem, ut Catholicis Eucharistiam, Missæ sacrificium, S. imaginum cultum profitentibus Idololatriæ crimen nonnisi per summam calumniam se imputare, vel etiam Idololatriam studiose profitentes, atque in ea usque ad mortem perseverantes salvari posse, & si in fide Catholica quis salvari possit, hanc solam, cum nonnisi una fides æque ac unus Deus, vera & salvifica esse possit, veram esse, fateri cogentur. Utut autem sit, id omnino certum est, quod Regia hæc Sponsa relictis Lutheri castris depravatam ab errorum Doctoribus animum exuere statuerit. Igitur die decima nona Aprilis solemnè pompa a Comite Josepho de Paar & Comitissa Ringsmaul Guelpherbyto Bambergam deducta, in Ecclesia Cathedrali solemnè sacro, quod Lotharius Franciscus de Schönborn Bambergensis Episcopus, ac Moguntinus Elector peregerat, singulari pietatis sensu interfuit, ac post decantatum fidei Symbolum ejurata

Hist. Eccles. Tom. LXVII. Pp Lu-

Sæc. XVII. Lutheri secta publicam Romano-Catholicæ fidei professionem die prima Maij emisit, postea Sacro Epulo, Divinoque post Missæ Sacrificium Verbo non sine luculento Religionis exemplo refecta, ad Aulam reversa est, ubi duodecim pauperes fœminas propria manu, ac pientissima humilitate cibavit, eisque præter duodecim aureos, insuper urceos, discos, paropides, cunctaque convivii utensilia donavit, datisque ad Papam literis eum de sua conversione certiozem reddidit. Inde paucis post diebus Ratisbonam & decima quarta Maij Viennam adventum, ibidemque a Josepho Cæsare, Electora Vidua Imperatrice, & Augustissima Familia Austriaca singulari humanitate, lætitia & honore excepta est, opportuno tempore in Hispaniam deducenda; jam enim die prima Augusti Viennæ, & decima octava Septembris Barcinone in Hispania tanquam Regiæ Caroli Sponsa, ac Hispaniæ Regina nuntiabatur. Porro Pontifex intimè uberrimumque gaudium, quod ex hac conversione conceperat, non modo literis die secunda Julii ad Moguntinum Electorem datis, sed præcipue transmissa ad ipsam Ducissam epistola testatus est, hæc perscribens: „Bonum est Nobilitati tuæ, quod cor suum tradidit

„ad vigilandum diluculo: quod me- Sæc. XVI.
 „mor Creatoris sui in diebus juventu- A. C. 1707.
 „tis suæ certam, & unicam, qua ad
 „eum tenditur, viam inter offusas te-
 „nebras invenire, & ingredi meruit:
 „quod rejectis erroribus, in quibus e-
 „ducata fuerat, Catholicam veritatem
 „Dei ope est complexa. Lætare ita-
 „que in Domino, lectissima virgo, &
 „exulta, quod gratum ipsis Angelis
 „spectaculum exhibuisti, cujus aspectu
 „ne paternam nostram charitatem diu
 „fraudares, literas optatissimi hujus
 „eventus nuncias, easdemque filialis
 „tuxæ erga Nos & Apostolicam Sedem
 „devotionis testes, ad Nos dedisti. Qui-
 „bus quidem literis perlectis repletum
 „est gaudio cor nostrum, & lingua
 „nostra exultatione, tum sane quia ob
 „tua decora, quorum Nos præstantiam
 „non ignoramus, Romanæ Ecclesiæ non
 „vulgare ornamentum te in ejus sinum
 „recepta, accepisse existimamus, tum
 „vero in primis inspecto spiritali tui
 „ipsius bono, cui aliter consuli non posse
 „intelligebamus, nisi tu cælesti lumini
 „obsecuta properasses ad amantissimæ
 „Matris ubera, unde lac immaculatum
 „exugeres, ac nisi ultro appetiisses fon-
 „tes Salvatoris, unde hauries cum
 „gaudio salutem, quæ a cisternis dissi-
 „patis, quæ non continent aquas, frustra
 „sem-

Sæc. XVII. „semper expetitur. Dum vero Deo mi-
 A. C. 1707. „sericordiarum Patri gratias in humili-
 „tate cordis agimus, qui te tanto sue
 „gratiæ munere, Nos vero tam præci-
 „puo lætitiæ argumento, donare vo-
 „luit, eundem indefinenter rogare pro-
 „ponimus, ut sua in te dona cumulet,
 „atque perficiat, consili te vicissim ad
 „ea promerenda omnia pietatis fructu
 „præclare posituram: cujus boni me-
 „spicium esse cupimus Apostolicam be-
 „nedictionem, quam Nobilitati tue
 „peramanter impertimur.,

§. XVI.

*Coloniensis Elector atque Archiepiscopus
 Scopus Sacerdotio initiatus.*

Gottfrid.
 Hist. cont.
 Chron. l. 15.
 pag. 669.

Quamvis jamjam decem & novem
 anni, a quibus Josephus Clemens
 in Coloniensem Archiepiscopum promo-
 tius fuerat, præterfluxissent, non
 dum tamen Sacerdotio initiatus erat,
 postquam vero ejus ditones armis Ce-
 sareis occupatæ, & ipse Imperio pro-
 scriptus, ad Insulensem Belgii Catho-
 lici urbem profugere compulsus fuerat,
 tandem acrius impellente summo Pro-
 tificæ die prima hujus anni a Toron-
 censi Episcopo in Jesuitarum Ecclesia
 initiatus, præsentem ejus fratrem Ele-
 ctorem Bavarix primum Missæ Sacra-
 mentum

ficium peregit, ibidemque a Camera-Sæc. XVII.
 censi Archiepiscopo, assistentibus Yprensi, A. C. 1707.
 Atrebatensi, Audomaropolitano & Na-
 murcensi Episcopis in Archiepiscopum
 eadem die consecratus est, cui etiam
 Pontifex die duodecima Februarii per-
 amanter gratulatus, Pallium, quod pe-
 tierat, se libenter traditurum pollice-
 batur. Eodem tempore Coloniense Ca-
 pitulum apud Imperii Ordines quere-
 batur, quod Elector Palatinus Cæsaris-
 Verdam, arcam Kerpensem & Lom-
 mersheimium detinuerit, Elector au-
 tem Brandenburgicus Rhenobergam a
 Capitulo Coloniensi avulserit, Calvini-
 stas in Senatum intruserit, & Præto-
 rem aliosque Catholicos Ministros sub-
 rogatis Calvinianis officio amoverit,
 Templumque Calvinianum erexerit,
 quamvis Calvinistæ ex anno normali
 nullum omnino sectæ suæ exercitium
 ibidem habuerint, idque primum An-
 no 1633. per Batavos extorserint, ejecto
 autem Batavico præsidio, omnia in
 antiquum Religionis Catholicæ statum
 Anno 1672. fuissent restituta, imo ipse-
 met Borussæ Rex in sua Capitulatione
 Anno 1703. se nihil in Religionis statu
 immutaturum, jusque nullum Calvi-
 nistis ultra concessurum promississet &c.
 Eapropter Capitulum exegit, ut ambo
 Electores ab omnibus deinceps onerum

Sæc. XVII. impositionibus abstinerent, illata dam-
 A. C. 1707. na refarcirent, præfatasque Urbes
 unacum omnibus suis juribus, proventibus, &c. Archiepiscopatui Colonien-
 restituerent. Verum Rhenoberga, pri-
 mum Anno 1715. per Badensem po-
 cem Colonienfi Capitulo a Calvinistis
 reddebatur. Adeo promptæ sunt So-
 ctariorum manus ad rapiendum, & tri-
 pidæ ad restituendum.

§. XVII.

Perversa Ragotianorum molimina.

Wagner
 Hist. Jos. I.
 Imper.
 pag. 108.

ENIM vero Hungarica hujus anni ex-
 peditio nec præliis, nec victoriis
 nec urbium expugnationibus memo-
 bilis erat, magnarum tamen rerum
 præfaga videbantur esse vasta confu-
 siones, quibus hæretici rebelles ductore Ra-
 gotio depressa religione Catholica per
 totam Hungariam sectæ suæ vexillum
 erigere, ipsamque Domum Austriacam
 funditus excindere moliebantur: Pre-
 primis igitur Ragotius se in Transil-
 vaniæ Principem a suæ factionis affectu
 proclamari fecit, inque publicis literis
 ac diplomatibus hunc titulum sibi at-
 tribuit, habitoque Rosenavii conventu
 bellum contra Cæsareos totis viribus
 prosequendum, cunctosque sibi adver-
 saturos ferro flammaque tanquam po-
 terat

triæ proditores infectandos esse decrevit: Incassum Imperator rebelles a cruentis hisce consiliis avertere, Hungarosque ad debiti obsequii leges revocare nitentur, jam enim rebelles eo temeritatis prolapsi sunt, ut non modo Jesuitas e toto Regno deturbari peterent, sed etiam Onothi Mense Junio conventum haberent, in quo inter præcipuos sui conciliabuli articulos, Josepho Regi suo omne obsequium denegantes, ejusdem solium vacare declarabant, missisque ad Principes Christianos literis eos desuper certiores reddebant. Nec his contenti, insuper Berezenium, aliosque ad Magnum Moscoviæ Ducem ablegabant, Hungariæ diadema ejus Filio offerentes, simulque pecuniarum subsidia ad continuandum bellum petentes. Verum Dux petitionis indignitatem aversatus, hosce Oratores non sine indignatione remisit, ac insuper misso Romam Kurakino Duce Pontifici significabat, quod liberum publicumque Religionis Catholicæ exercitium in sua ditione permittere, Conventum PP. Capuccinorum & Ecclesiam domumque pro Jesuitis unacum Gymnasiis erigere, & Missionariis liberum ad Sinas transitum permittere constituerit. Interim vero Tiggeus Cæsareus Bellidux in Transylvania

Sæc. XVII.
A. C. 1707.

Sæc. XVII. A.C. 1707. niam movens, quinque rebellium milia fudit, fugavitque, & Guido Strenbergius Tyrnaviam præsidio, & Trenchinius Leopoldopolim, quo Rogotius cum duodecim suorum milibus contenderat, semestri annoa communivit, ac demum Nitria incensum tentata, maximis itineribus Comoram, ibidemque Danubio trajecto ad Scarabantiam movit, depulsoque in Austriæ finibus terrore Hungaricam hujus anni expeditionem finiit, peropportune tamen adhuc Rabutinus Pappæ cæsis rebellibus nova militum supplementa in Transylvaniam invexit. Cognitis autem rebellium consiliis Pontifex die secunda Septembris ad omnes Hungariæ Præsules literas dedit, in quibus suum dolorem testabatur, eo quod non modo rebelles ad denuntiandum promulgandumque interregnum progressi sint, sed etiam Præsulum nulli talia molientibus adhæserint: propterea omnia hucusque contra legitimi Regis auctoritatem attentata improbavit, atque interminatis poenitentibus, ne Præsules ad novi Regis electionem ullo pacto concurrerent.

§. XVIII.

*Graves tumultus in Polonia.*Sæc. XVII.
A. C. 1707.

Non sine summo animi mærore Pontifex per iniquas pacis a Rege Poloniæ cum Sueco initæ conditiones orthodoxæ fidei latius propagandæ spem fuisse intercisam perceperat, ac desuper querulas ad Cardinalem Saxo-Citiensem literas die quinta Martii dederat: Verum ejusdem Pontificis dolor ac curæ magis adhuc augebantur allato nuntio, quod Polonorum Procerum non pauci tam Augusti quam Stanislai imperium detrectantes ad diem vigesimam tertiam Maij Lublini convenire, novumque Regem eligere constituerint. Novis hisce molitionibus acriter obstiterat Szembeckius Archiepiscopus in Regni Primatem ab Augusto nominatus, atque a Papa confirmatus, qui Regni Proceres in comitiis congregatos ad suas partes pertrahere intentus, Suecorum factiosorumque ausus calamo & ore acriter insectatus est: Nihilominus prævaluit Petri Moscoviæ Ducis sollicitatio, qua novum Regem, si Augusto folium reddi non posset, eligi, firmum fixumque habebat, ac propterea jamjam die septima Februarii habito Leopoli conventu

*Kettel. Decan. V.**pag. 464.**Theatr. Europ. t. 18.**pag. 263.*

Pp 5

San-

Sæc. XVII. Sandomiriensem, ut vocant, *fæderationem* confirmari, cunctosque Regni Proceres ad liberam novi Regis electionem in comitiis die vigesima quinta Martii celebrandis invitari voluit: Ipse etiam Dux cum suo Filio jamjam die decima nona Februarii in Poloniam venit, & cum Proceribus, quos ante & promissis ad suas partes pertraxerat, foedus jam antea initum innovavit, necnon futuræ electionis libertatem totis viribus propugnaturum se pollicitus est, simulque Sielinskium Archiepiscopum, quem Stanislaus in Regni primatam nominaverat, capi, ac Kievium abduci jussit, incassum reclamantem Clero, qui hunc Præsulem vel Ecclesiastico tribunali vel Pontifici consignari petiit: Equidem futuræ electioni assistebat non modo Stanislaus Rex, sed etiam Clemens Papa, qui Polonos serio hortabatur, ut dimisso novum Regem eligendi proposito Stanislaum, ut pote ab ipsis necnon ab exterorum Principum potissimis agnitum, in sua dignitate tueri satagerent. Insuper Wisnoviskius Princeps ad Stanislaum Suecorumque castra Lithuanas copias pertraxerat, & quamvis coronæ, ut vocant, exercitus pro patria libertate perstaret, die tamen trigesima tertii Julii Poloni Proceres Lublini congregati

Sæc. XVII.
A. C. 1707.

gati promulgato licet interregno decretam novi Regis electionem multiplici dilatione protelabant, conventumque usque ad undecimam Augusti diem differebant, partim quia huic suo consilio sensim plures & plures accessuros, sperabant, partim quia Moscoviæ Duce[m] tædiosa hac cunctatione eo adigere nitebantur, ut Bychoviam arcem hoc anno post acrem obsidionem Lithuanis ereptam, bellicque machinas ex eorum propugnaculis extractas redderet, compensatoque damno per Calmuckos illato, captum Archiepiscopum decentius haberet, donec ejus causa a Pontifice decideretur. Interim Moscoviæ Dux Lissam urbem Stanislao addictam immani deprædatione primo exhaustam, unacum aliis pluribus locis incendi, ipse vero cognito Suecorum adventu Varfaviensem arcem expilari, cunctaque pretiosa in Moscoviæ Metropoli abduci jussit. Vicissim vero Stanislaus Rex Szembekium pro Primate haberi prohibuit, non sine maxima summi Pontificis indignatione, qui etiam interminato anathemate Regem percellere non destitit. Ceterum ferventibus hisce intestinis Polonorum dissidiis totum hoc Regnum tam a Moscis quam a Suecis misere devastatum ultimo excidio proximum erat.

§. XIX.

Sæc. XVII.
A. C. 1707.

§. XIX.

*Toggenburgensium Calvinistarum re-
bellio contra Abbatem S. Galli.*

*Hotting.
Helv. Hist.
Eccles.*

Non minus periculosas in Helveti-
turbas concitabat Calviniana gen-
omnis alieni & præcipue Catholici im-
perii impatiens: Hujus controversie
origo erat hæc: Postquam Fridericus
ultimus Comes de Toggenburg sine
prole mascula decesserat, hic Comitatus
jure hæreditatis ad duos Fratres
de Raronien defuncti Comitis Nepotes
devolvebatur: hi vero hujus ditissimi
dominium minus æstimantes, illud pro
quatuordecim millibus & quingentis
floreus anno Christi millesimo quadringentesimo
sexagesimo octavo cum præsentis
jure & accedente Friderici III. Cæsaris
consensu ac confirmatione Ulricho Ab-
bati San- Gallensi vendiderunt, a quo
tempore Abbas Toggenburgum ditissime
quiete possedit, ejusque subditi hominum
gio præstito, editoque juramento pro-
num hujus Comitatus dominium non
raro contestati sunt. At vero, postquam
Ulricus Zwinglius Hæresiarum
cujus infelix patria erat Toggenburgum,
damnando schismate Ecclesie
pacem turbaverat, mox superveniente
rapiendi libidine subditorum subje-

legitimis Dominis debita exulare cæ-^{Sæc. XVII.}
 pit: quippe non pauci a Zwingliani er-^{A. C. 1707.}
 roris Doctoribus decepti pro genio hu-
 jus sectæ gentisque subjectionis jugum
 ipsis sub Catholico Principe infestum
 excutere moliebantur: cumque ejus-
 modi hominibus nil magis familiare sit,
 quam deficiente jure & æquitate suas
 rebelliones potentiorum armis, parique
 seditionis spiritu inflatorum societatibus
 firmare, hinc etiam Toggenburgenses
 Calvinistæ foedus, jusque quoddam
 provinciale, quod sub Suiensium, &
 Glaronensium protectione, salvo Ab-
 batis jure territoriali supremo ac inde-
 pendente jam anno Domini millesimo
 quadringentesimo quadragesimo erexe-
 rant, anno hujus sæculi tertio innova-
 runt, atque in rebellionis suæ fulci-
 mentum converterunt, proin populare
 regimen inducentes, Liechtensteinæ
 novum Senatum constituerunt, civi-
 lemque ac criminalem jurisdictionem,
 jus foederum, belli & pacis, commer-
 ciorum, jurisdictionis totiusque Regio-
 nis administrationem ac regimen, per-
 inde ac si liber atque a nullius dominio
 dependens foret populus, usurparunt:
 Haud toleranda erat horum temeritas,
 eo magis cunctis Principibus pericu-
 losa, quo minus eorum ditionibus, se-
 curitatique provisum esset, si subditi
 priva-

Sæc. XVII. privatis inter se pactis sine illius, cuius
A. C. 1707. interest, maxime Domini territorialis
 consensu non sine tertii præjudicio ini-
 tis, suo Domino parendi obsequium
 subtrahere possent, eapropter Abbas
 præsentis Notario adversus præsentem
 hoc provinciale pactum reclamabat,
 suumque jus strenue defendebat, cui
 etiam Cæsar tanquam Austriæ Archi-
 dux suffragabatur, & per Legatum
 suum Franciscum Comitem de Tru-
 mansdorff cum Abbate ejusque Mon-
 asterio utpote Imperii feudo pro recup-
 randis ditionibus ab eo avulsis fecerunt
 contra usurpatores erigebat. Nihilominus
 Toggenburgenses Calvinistæ hoc
 anno prolatis variis, quibus se pressis
 agebant, gravaminibus Tigurinos &
 Bernates implorabant, qui etiam ob
 sectæ affinitatem eorum defensionem
 se susceperunt, missisque quatuor Ora-
 toribus Abbati ac Principi San-
 lensi hosce articulos die quarta Martii
 proposuere. I. Jus provinciale mani-
 feste Toggenburgensibus favere, illud
 que a novo regimine confirmatum in
 ramento territoriali Domino præsentis
 postponi non posse. II. Exiguum em-
 ptionis pretium satis indicare, popu-
 lum illum amplis gaudere exemptionibus.
 III. Senatam & Tribunal patriam
 in contractu Raperschwillano Anni 1538
 esse

Sæc. XVII.

A. C. 1707.

esse fundatum, proin Abbatem absdu-
 bio concessurum, ut subditi utriusque
 Curiaë dispositioni stare valerent. IV.
 Justitiæ administrationem soli Senatui
 patrio, exclusis exteris (scilicet Cæ-
 sare) competere, proin appellationem
 Abbatis non esse admittendam, nisi
 ex speciali Toggiorum ac inferiorum
 Tribunalium consensu. V. Salva pace
 patria, Calvinistis liberum Religionis
 exercitium esse concedendum. VI. Jus
 constituendi sibi Parochos ad populum
 pertinere, nisi speciale jus Abbati suf-
 fragetur. Verum non modo Abbas
 Princeps, sed etiam Helvetiæ Cantone-
 nes, præcipue Svitiensis & Glaronen-
 sis, qui utpote Toggenburgensium Pro-
 tectores eorum causam pluribus lega-
 tionibus & congressibus jamjam tracta-
 verant, iniquo ferebant animo, quod
 Tigurini & Bernates Calvinistæ, ad
 quos tamen hoc negotium minime spe-
 ctaret, velut iudices & arbitri senten-
 tiam omnino incompetentem, etsi in
 eos non fuisset compromissum, ferre
 præsumerent, suamque jurisdictionem
 sine alterius partis consensu prorogare,
 imo etiam articulos, de quibus tamen
 nunquam lis fuisset mota, præscribere
 auderent. Eaproptet Princeps San-
 Gallensis, sex hosce articulos neque
 ut consilium, minus vero ut sententiam
 posse

Sæc. XVII. posse a se recipi declaravit, atque Cas-
A. C. 1707. tonibus neutri parti addictis arbitrium
 deferri voluit, quamvis id soli Svitienses & Gloranenses sibi vendicarent.
 Verum Tigurini & Bernenses suis viribus tumidi, contempta Principis oppositione Toggenburgicos animarunt, ut cæptis strenue insisterent, prælatique articulis a se conceptis inhaerentes, statim proxima die Dominica cathesis Calvinianæ usum, ceteraque hæsectæ exercitia introducerent. Nec opus erat sponte currentibus calcar addere; ipsimet enim numerosum maiorum suorum Senatum constituerunt, itaque eodem, ut in maiore, seu pleno Senatu octoginta, in minore viginti quatuor, & in secretiore duodecim Patres effecti, ex his vero rursus alii sex eligerentur, qui consilio, sapientia & auctoritate Rempublicam tam in sacris quam profanis regerent, ac propterea velut independentes Domini proprio uterentur sigillo. Tam audax facinus, aperta rebellionem oppido vicinum, quod tamen Hottingerus *pacificam actionem* vocavit non dubitavit, haud ab alio quam Calviniano populo exspectari poterat, quod circa Svitienses, quamvis hæctenus Toggenburgensium causam utpote eorum protectores tutati fuissent, comitia sua publicis in comitiis mutandi

cenfuerunt, eoquod ex Bernenfium articulis, & Toggenburgenfium aufibus fat luculenter perpexiffent, quod hi nequaquam cauffam inter Abbatem & Suitienfes ac Glaronenfes hucusque controverfam tutari, fed sub hoc prætextu Religionis Catholicæ perniciem promoveri, & juxta Calviniano - Zwinglianum Spiritum feftam latius extendere intenderent. Tandem vero Calviniftarum furor poft cruentas cædes, & extortas pacis conditiones Catholicis plurimum nocivas aliquantisper poft decem annorum decurfum refedit.

Sæc. XVII.
A. C. 1707.

§. XX.

Hispanici belli continuatio.

Postquam Galli pactis induciis, reditisque, quas occupaverant, urbibus ex Italia excefferant, Eugenius Princeps Telone Martio incassum tentato, captaque Susa urbe Mediolanum properabat; nuntiatum enim eidem erat maximam recuperandi Neapolitani Regni spem affulgere, quippe Cardinalis Vincentius Grimanus Cæsari, Domini-que Austriacæ addictissimus Archiepiscopum Neapolitanum Pignatellium Cardinalem, necnon Monteleonem ejus fratrem sibi conciliaverat; horum autem opera Procerum potissimi jam alias

*Hist. du Prin.
Eug. 18.
pag. 168.
Hode vie de
Louis XIV.
lib. 58.*

Hist. Eccles. Tom. LXVII.

Qq in

Sæc. XVII. in Austriacos proni totum ferme Neapolitanum populum clam ad arma contra Hispanos sumenda concitabant: Prosperum etiam hujus expeditionis successum pollicebantur limites oscitantia muniti, rarus, qui obsisteret, miles, & is male compositus, magna undique securitas. Tam certam victoriæ spei Grimanus Cæsari fecerat, ut hic ingenio Principi in mandatis daret, quatenus ductore Daunio Comite cum decem armatorum millibus Neapolim contenderet. Mense igitur Junio in Anagninam agrum profectio initur, contingunt a Pontificiis subditis pro milibus Cæsareo cibaria, & hospitia: Haec parum trepidationis Romanæ Urbis inopina hæc Germanorum propinquitas excitabat: unde Pontifex præcepit quatuor portas valido milite custodiri, cæteras omnes obstructo muro claudere, simulque agrestis militiæ aliquot millia cogi iussit; insuper Cardinalem Grimanum, ut de illata Pontifici Sedisque Apostolicæ injuria rationem redderetur, illico Romam evocavit, deditque ad Cæsarem, Principem Eugenium, & Salmensem Ducem Aulæ Cæsariæ Præfectum literis vehementer querelabatur, quod ejus subditis illata a Cæsareis cohortibus damna indies intolerarescerent, & quidem Belliduces

berna militum hospitia, & menstruas Sæc. XVII.
 pro iis alendis pecuniarum præstationes A. C. 1707.
 a Pontificiis Legatis Ferrariensi & Bo-
 noniensi expeterent, perinde ac si cum
 aperto hoste, non cum amico Principe,
 eique subditis populis ageretur. Ver-
 rum insuperhabitis hisce querelis Mar-
 tinizius Comes & Wetzelius jussu Cæ-
 saris cum centum quinquaginta Equiti-
 bus Romam ingressi Carolum III. feudo
 Neapolitano investiri petebant, quibus
 tamen Papa respondit, se Carolo, si
 hoc regnum armis fuerit adeptus, hoc
 feudum concessurum. Tremollius vero
 Cardinalis, & Dux de Uceda Hispaniæ
 Legatus apud Papam instabant, ut Ger-
 manos anathemate percelleret, eisque
 annonam & commeatum denegaret,
 secus Hispaniæ & Galliæ Reges Ro-
 mam ferro & flamma devastaturos, &
 Avenionem eidem erepturos. Nihilo-
 minus Daunius Comes magnis iti-
 neribus ad Neapolitanos fines con-
 tendit, ac primo Capuam, tum
 ipsam Neapolin totius Regni Metropo-
 lin demum Bajam, Salernum, & Ca-
 jetam propugnaculum arte & natura
 munitissimum assultu expugnavit, ca-
 ptis Ascalonio Pro-Rege, Brisaccio
 supremo Hispani exercitus Imperatore
 & Cellamario Præfecto unacum ter-
 mille præsidiariis: Captis præcipuis
 Qq 2   Urbi-

Sæc. XVII.
A.C. 1707.

Urbibus nullo negotio cetera omnia oppugnata, totumque Regnum Carolo legitimum Neapolis Regem proclamavit accessit, cujus Pro-Rex dictus est Urbanus, qui tamen paulo post Cardinalis Grimmanum successorem habuit. Cetera firmata incolis privilegia. Duces capti asperius habiti, eo quod erga Istriacos anno priori inhumanius agerent gissent.

Minus auspiciata Austriacis bellica ad Rhenum expeditio; motus enim Ludovico Badensi Principe militari experientia & felicitate celebratissimo, necnon absente Ernesto Barotino Marchione, qui eidem successerat Villarius Franciæ Marecallus Strassburgenses aggeres fossasque, quibus Germani ad Rhenum clauderent, resistente perripuit, atque in Sueviam Franconiam, Ducatum Wirtenbergensem, Durlacensem, Darmstadiensem, inferiorem Palatinum, Francofurtum & Moguntiam usque rapidissimo cursu sese effudit, incolisque plura aurea millia in dies singulos persolvenda imposuit, ac ubique Germanorum confudit, quæ se fuga subducere, atque potentiam resistere nequiverunt. Postea internecionis ac conflagrationis poenam Ulmensibus interminabant, nisi protinus Gallicæ legionis Tribuni

remitterent, quem Blainvillius obfi- Sæc. XVII.
dem propter commodatam Gallis in- A. C. 1707.
gentem pecuniarum vim reliquerat,

Cum autem Sabaudix Dux in Provin-
ciam Narbonensem infestis armis irrum-
peret, Villarius cum suis trajecto Rhe-
no in Gallias reverti jussus est, Barut-
hanus vero Princeps, postquam im-
minutum exercitum sub Philippoburgi
mæniis subduxerat, longorum itine-
rum, senii, morborumque incommodis
fractus missionem a Cæsare petiit, ob-
tinuitque. Successerat eidem Georgius
Ludovicus Elector Hannoveranus, qui
cum legionibus tum suis tum Lunebur-
gicis & Brandeburgicis die decima
quinta Septembris ad castra delatus,
Vivantum Francix Generalem, Du-
ctore Merco tam improvise impetu
obruit, ut nequidem ad consensum
Equorum spatium dato, permultos adhuc
semnisomnes in stratis, alios in fuga
interficeret, captisque centum quinqu-
aginta gregariis, & mille trecentis equis
cæsisque ferme octingentis, decem ve-
xilla in victoriæ trophæum reportaret.

In Flandria vero hoc anno nec ma-
gnum quid gestum, nec damni mul-
tum illatum, acceptumque est, Gal-
lis pugnam declinantibus, & Anglo-
Batavis ob continentes pluvias hostem
insequi præpeditis: Improspere autem

Q q 3

Marte

Sæc. XVII. Marte in Hispania pugnabant Fœderati.
A. C. 1707 Gallowajus enim Anglus Berwicum die
 vigesima quinta Aprilis apud Almanzam
 aggressus. Lusitanorum culpa interne-
 cione cæsus est. Cecidere ex Carolinis
 ferme sex, capta septem millia, præter
 centum viginti vexilla: unde Hispania
 nullo negotio pene integra Arragonie
 & Valentiæ Regna ad Philippi Anti-
 gavenfis obsequium reducere, illaque
 extinctis municipalibus privilegiis Co-
 stellæ legibus uti & servire coegere.
 Aurelianensis quoque Dux Denia locis
 bis incassum tentata, Ilerdam tamen
 Urbem post difficilem totius Mensis ob-
 sidionem armata vi subjugavit, & al-
 tero post Mense arcem deditione cepit
 quam Darmstadiensis Princeps salu-
 generosæ defensionis honoribus tan-
 dem fecit.

§. XXI.

*Calviniani Prophetæ in Anglia igno-
 miniose castigati.*

*Priet. An-
 nal. cont.
 pag. 126.*

Postquam Ludovicus XIV. Galliarum
 Rex Cebenenses Calvinistas rebel-
 les & fanaticos armis coercere coactus
 fuerat, horum non pauci e Francia
 Angliam navigarunt, ubi se Prophetæ
 spiritu afflatos esse mentiebantur,
 Angliæ Regno, imo & toti Europæ

eventura mala prædicebant. Non de- sæc. XVII.
 erant etiam aliqui inter gentis hujus A. C. 1707.
 Primores, eruditos, & Prædicantes,
 qui emunctiori licet naso sapere sibi vi-
 derentur, fanaticis tamen hisce nebu-
 lonibus non modo obaudire, eosque
 velut veros Prophetas colere, sed & in
 insanæ favorem atque in eorum ap-
 probationem calamos suos non sine
 maximo famæ suæ detrimento exer-
 cere non erubuerunt, cum autem exin
 in plebecula motus exorirentur, resque
 ad majora pericula vergeret, ex hisce
 fatuis Prophetis non pauci in carceres
 coniecti sunt, cumque a sua insania ra-
 tionum momentis revocari non possent,
 judicum sententia die tertia Decembris
 Londini publicæ irrisionis opprobrio
 e pegmate expositi, tandem ut demen-
 tati & fanatici homunciones ex Urbe
 ejecti sunt.

§. XXII.

*Leopoldi de Colonitsch Cardinalis
 extrema.*

Respublica Christiana, ac Hungariæ Vit. Card.
 Ecclesia intimo dolore perceperat pag. 88.
 mortem Leopoldi Cardinalis Colonit- Kettl. Den. V
 schii. Hic ex parentibus nobilissimis Epist.
 Lutheri tamen secta infectis in Hunga- Clem. XI.
 ria natus, curante Ferdinando III. Im-
 pera-

Qq 4

pera-

Sæc. XVII. A. C. 1707. peratore in fide Catholica enutritus, in continuis solidæ pietatis, ac omnigenæ scientiæ exercitationibus adolevit. Attigerat nonum ætatis annum, dum jamjam Equestri Melitenum militiæ adscriptus, bellicæ expeditioni contra Turcas in Cretensi Insula, non prælio apud Dardanellas non otiosus Spectator, sed inter pugiles primus interfuit, vexillumque hosti eripuit, quæ circa in fortitudinis præmium Melitenis arcis Gubernator, & paulopost Vitanam reversus, Cæsarei Cubiculi Minister renunciatus est: Verum ut propriæ Ecclesiæ obsequio vacare posset, sacri militiæ nomen dedit, ac singulari Religionis Zelo hæreticos & schismaticos ad Ecclesiæ gremium revocare intentus, conversos inexhausta liberalitate adjuvit, ac non raro ipse ante Ecclesiarum fores pro ipsis eleemosynas collegit, obstinatos vero, inquietosque coerceri, & Christianos Constantinopoli captivos redimi officiis, & liberali pecuniarum subsidio curavit, atque in vacillante, turbataque Hungaria firmissimam sese Ecclesiæ columnam exhibuit, cumque ob raram præsentiam, vitæ, morumque integritatem Leopoldo Cæsari in primis charus esset, primo Nitriensis, postea Neoburdienensis, demum Jaurinensis Episcopus

Sæc. XVII.
A. C. 1707.

nominabatur: Necdum præclara hujus
 Viri merita digno fatis præmio hone-
 stata Cæsari videbantur, quocirca eo
 urgente Coloccensis, postmodum Stri-
 goniensis Archiepiscopus, Hungariæ
 Primas, Curix Cæsareæ Præses, Can-
 cellarius ac denique Cardinalis ab In-
 nocentio XI. renuntiatus est, maxi-
 mam tamen proventuum suarum par-
 tem exornandis Ecclesiis, alendis Cle-
 ricis, Neophytis, pauperibusque dica-
 vit, necnon Viennæ militum hospitale
 suo ære erexit, ac pene inopem se red-
 didit, ut Viennensi Urbi, ejusque in-
 colis a Turca obsessis opem ferret; tum
 enim non modo verbis, sed & exemplo
 & auro milites, civesque ad strenuam
 defensionem tam potenter accendit,
 ut Vezirius infaustum obsidionis suc-
 cessum Colonitii auxiliis ac fortitudini
 imputans, Sultano pollicitus esset, se
 mox hujus Præsulis caput eidem Con-
 stantinopolin transmissurum. Egregia
 insuper obsequia præstitit Cæsari, qui
 ab ejus consiliis dependens, in gravis-
 simis Ecclesiæ & Imperii negotiis ejus
 opera cum maximo proventu utebatur,
 Pontifices etiam non raro suas curas in
 ejus sinum refundebant, ejusque aucto-
 ritati, quo apud Imperatores valebat,
 confisi, ipsius officium, Studiumque
 in iis, quæ vel publica negotia, vel

Qq 5 Eccle-

Sæc. XVII. Ecclesiæ necessitates, aut fidei Catho-
 A. C. 1707. licæ propagationem concernebant, im-
 plorabant. Tandem vero viribus de-
 senio fractus, ac diuturno morbo con-
 fectus, Viennæ die vigesima Januarii
 anno ætatis suæ septuagesimo sexto
 in Domino obdormivit, sepultus in Ec-
 clesia ad S. Annam: Erat uti in vita,
 sic post mortem liberalissimus paupe-
 rum benefactor, fecitque omnium ho-
 rum bonorum hæredes, Viennense, &
 Posoniense pauperum Xenodochium.

§. XXIII.

*Joannis Baptista Rubini Cardinalis
 decessus.*

Sequenti Mense Joannes Baptista Ru-
 binus patria Venetus obiit, qui sub
 cura Petri Ottoboni tum Brixinensis
 adhuc Episcopi, cui affinitate junctus
 erat, Venetiis, ac postea Brixie ho-
 manioribus literis operam navabat:
 Sacratioribus disciplinis egregie imbu-
 tus, ac Patavii Doctoratus laurea de-
 coratus, ibidem Cathedralis Ecclesiæ
 Canonicus nominabatur, atque ab eo-
 dem Petro Romam vocatus, Romæ
 nisque Prælati accensitus, plurium
 Urbium ditionis Ecclesiasticæ Gube-
 natorem egit, demum ab Innocentio XI.
 Vicentino Episcopatu honoratus. Post
 quam

quam vero Petrus Ottobonus sub no- Sæc. XVII.
 mine Alexandri VIII. Petri Cathedram A. C. 1707.
 moderari cæperat, Rubinus ab eodem
 secretioribus consiliis adhibitus, Ro-
 manaque Purpura auctus, haud parum
 contulit, ut Jacobus II. Angliæ Rex a
 Calvinistis folio & patria deturbatus,
 liberalissime Romæ exciperetur: egre-
 gia insuper obsequia præstitit Venetæ
 Reipublicæ, & Gallicæ coronæ. De-
 cessit demum Vicentiæ die decima se-
 ptima Februarii anno ætatis suæ sexa-
 gesimo quinto.

§. XXIV.

*Henrici de Arquien Cardinalis
 obitus.*

Tertius ex Purpuratis, qui hoc anno
 obiere, erat Henricus de Arquien
 Nivernii in Francia natus. Hic a suis
 Parentibus liberaliter educatus, inter
 Melitenses Equites animi fortitudine
 nulli secundus iterato prælio Turcas
 fudit, fugavitque, mortuo autem suo
 Patre in Franciam reversus, relicta
 Equestri militia uxorem duxit, ex qua
 præter duos filios & quatuor filias e-
 tiam Mariam Casimiram primum Prin-
 cipi Polono Zamoiskio, postea Joanni
 Sobieskio Poloniæ Regi nuptam susce-
 pit, unde, etsi jam annum ætatis sexa-
 gesi-

Sæc. XVII. gesimum quintum expleffet, relicta ta-
 A. C. 1707. men Patria in Poloniam ad Filiam
 suam Reginam contendit, mortua au-
 tem uxore Clericali vitæ adscriptus,
 Sacrisque initiatus, a Galliarum Rege
 præter annuam pensionem Equestris
 Ordinis torque donatus est, postea ad
 Reginæ Filix suæ preces ab Innocen-
 tio XII. Papa in Purpuratorum Colle-
 gium cooptatus, post Poloni Regis mor-
 tem Romam contendit: ubi Sacris co-
 mitiis, in quibus Clemens XI. in
 Pontificem electus fuerat, interfuit,
 ac demum anno ætatis suæ nonagesi-
 mo octavo die vigesima quarta Martii
 vivere desiit.

§. XXV.

*Stephanus Le Camus Cardinalis
 mortuus.*

*Abregé de
 l'Hist. Eccé.
 t. 13. p. 100.
 Epist. Cle-
 ment. XI.*

Eadem mortis necessitate vivis ereptus
 est Stephanus Le Camus natione
 Gallus, patria Pictaviensis, qui Parisiis
 in plurium linguarum peritia, aliisque
 scientiis sacratoribus tam uberes fecit
 progressus, ut Doctorum honores in
 Sorbona emereretur, ac Ludovico XII.
 Galliarum Regi ab Eleemosynis esset.
 Verum Aulæ illecebris emollitus, tam
 effrænate turpium voluptatum sordibus
 ac licentiosæ vitæ delitiis coinquina-
 tus

tus erat, ut Aula & Urbe excedere juberetur. Hac contumelia veluti expergefactus, atque in se reversus cuncta, quæ carnem aut sanguinem, mundum aut delicias saperent, generoso animo abjecit, ac Deo soli per aspera deservire, mente fixum habuit. Non deerant tamen, quos Stephani pietas male habebat; semper enim virtus ut meta calumniantium jaculis exposita est: ita etiam hi, qui laxioris disciplinæ adversos Jansenismi nota aspergere, pro illius ævi vitio assueverant, nec Stephano perpercerunt, eum tam acriter infectantes, ut rursus Parisiis exulare cogeretur: Verum non exulat, cui cælum patria est; & non raro poma in nativo solo succis imbuta venenatis, in alieno, dulcescunt, patriæ vitium emendant, & salubrem ex eo saporem exsugunt, Stephanus igitur in Aquitaniam profugus, ac Contii Principis hujus Provinciæ Gubernatoris patrocínio suffultus, Ordinem Carthusianorum ingrediebatur, ubi posito rite tyrocínio in terra quidem peregrinus, in cælo tamen veluti civis tanta pietatis ac prudentiæ fama inclaruit, ut ad Mazarini Cardinalis sollicitationem invitus licet, primo Gratianopolitanus Episcopus, postea ejusdem Urbis Princeps, ac demum Delphinatus Præ-

Sæc. XVII.

A. C. 1707.

Sæc. XVII. Præses & Sabaudix Decanus renun-
A. C. 1707 tiaretur. Nec tamen propterea quicquam a suscepto vitæ rigore remiserat; quippe solis herbis victitans, nudis asseribus cubans, vigiliis, jejuniis, aliisque corporis afflictationibus inconfutatos elatosque juvenilis animi impetus coercebat: Assiduus erat in annuntiando Dei Verbo, unde plures tum gravibus, iisque lethalibus animæ morbis conflictatos pristinx sanitati restituit, erectisque pluribus Scholis & Seminariis Diæcesis suæ Clericos verbis, operibus atque exemplo ad vitæ sanctitatem accendit. Intererat quoque Cleri Gallicani comitiis anno prioris sæculi octogesimo secundo habitis, in quibus contra Regaliarum servitutem acriter declamans, Regis indignationem, individuum imperterriti animi sociam, incurrit, Innocentii autem XI. Papæ gratiam sibi merito conciliavit, hinc nullo sollicitante Romana Purpura ab eodem decorabatur, Ludovico Rege hujus Præsulis inaugurationem tam iniquo animo ferente, ut ejus jussu Estræus Cardinalis reclamare, Regemque nunquam Stephanum pro Cardinale habiturum profiteri, cogeretur: nihilominus sua moderatione, humilitate ac prudentia tantum valuit Stephanus, ut Regi plene reconciliatus, ab eodem Ro-

Sæc. XVII.
A. C. 1707.

Romam decerneretur, futuræ electionis Pontificiæ negotia unacum Genuensibus Purpuratis procuraturus. Quoniam vero usuris, laxioribus doctrinis, aliisque corruptelis præcipue in Sacramentorum administrationem irrepen- tibus, firmo pectore sese opponeret, rur- sus ab æmulis suis, tanquam Jansenii, imo & Molinosii Discipulus ac impiæ doctrinæ affecla traducebatur: Romam tamen profectus, coram Alexandro VII. fidei suæ integritatem tam luculenter comprobavit, ut non modo ab eodem Pontifice amplissimis honoraretur fa- voribus, sed etiam ab Innocentio XI. literas innocentiaæ suæ testes reciperet: Roma dein ad suam Ecclesiam rever- sus, populum Divini Verbi pabulo sæ- pissime refecit, suam Diæcesin ipse quotannis lustravit, cunctaque vigilan- tissimi Pastoris officia strenue adimple- vit. Erat in pauperes, viduas atque pupillos tam profusæ liberalitatis, ut omnes suos proventus in pietatis opera convertens, non raro in compedes æris alieni incideret: ipse etiam totus in orationibus noctes insomnes duxit, ac vitæ austeritatibus tam immote institit, ut Clemens XI. eum, ut in suo rigore modum servaret, hortari coactus, die duodecima Septembris anno hujus sæ- culi secundo has ad eam daret literas:
„Quod

Sæc. XVII., Quod paterna ac sincera nostra chari-
 A. C. 1707., tate dictante ad Te in præsens, dilecte
 „fili noster, perferimus, officium illud,
 „quemadmodum a corde nostro profi-
 „ciscitur, ita eo animo a Te exceptum
 „iri confidimus, quo soles in Nos esse,
 „hoc est plane nostri Studioso, & pe-
 „ficiendi ea, quæ in Domino expeti-
 „mus, intime cupido. Perlatum figu-
 „dem ad Nos est, Te a nonnullis mem-
 „bus minus commoda uti valetudine,
 „quod sane permolestè tulimus, &
 „nihilominus tantum tuæ vitæ ac sa-
 „lutis contemptum ubique præferre,
 „ut quæ ipsi salutis confirmandæ, in-
 „borum præsertim delectu, obesse ma-
 „xime possent, ea tanquam, quæ ad
 „promovendam corporis tui afflictio-
 „nem, quam semper inquiris, com-
 „cere existimas, a Te quotidiana cos-
 „suetudine adhibeantur. Etsi autem
 „ii non sumus, qui voluntariam corpo-
 „ris propter Deum castigationem, &
 „indictum ei bellum oppugnare ve-
 „mus, aut debeamus, præstare tamen
 „intelligimus refectis viribus cogitare
 „de induciis, ut acrius aliquando de-
 „tur insurgere. Collaudato itaque de-
 „siderio, quo incenderis, cum tam
 „tua apud Deum merita, cum tam
 „incolumitatem tuam ad promover-
 „dam indies magis Divini Nominis

„gloriam fore valde proficuum arbitre- Sæc. XVII.
 „mur, Te in Domino hortandum esse A. C. 1707.
 „duximus, ut eum modum in re hujus-
 „modi serves, quem utriusque Medici
 „consilio probari dignoveris, atque in
 „victus, ceterarumque rerum, quæ
 „humanæ infirmitati necessariæ sunt,
 „ratione ita temperes, ut si forte gre-
 „gis Tibi commissi spirituali utilitati
 „apud inscrutabile Dei judicium expe-
 „diat, ut onus, quod portas adhuc
 „perferas, laborem diutius sustinere
 „paratus sis. Supervacaneum autem
 „duximus, Tibi, qui sacrarum litera-
 „rum studia assidua cælestium rerum
 „meditatione excoluisti, in mentem re-
 „vocare, præcipuam illam esse inter
 „ceteras Christianæ perfectionis virtu-
 „tes, qua pronum in Dei voluntatem
 „cordis nostri obsequium exhibemus,
 „nihilque, nisi quæ ei sunt placita, ex-
 „optamus, nec magis exquirendæ vitæ,
 „quam appetendæ mortis desiderio in-
 „tus agimur, sed utriusque decretum
 „ab eo, in cujus manu repositum est,
 „humiliter præstolamur. Excitare e-
 „tiam Te debet commune creditæ Tibi
 „Ecclesiæ votum, quæ indefinenter &
 „anxie sospitatem tuam a Deo postulat,
 „cujus Nos Ecclesiæ sollicitudinem
 „tecum portantes hæc tibi eo amore
 „significanda esse duximus, quo Tibi
Hist. Eccles. Tom. LXVII. Rr „Apo-

Sæc. XVII. „Apostolicam benedictionem peraman-
A. C. 1707. „ter impertimur.„

Tandem vero viribus pene exha-
 ustus, postquam pauperes omnium sua-
 rum facultatum hæredes scripserat, &
 animam meritis plenam ac corporis vic-
 culis solutam Deo Auctori suo die du-
 decima Septembris Gratianopoli inter
 Cleri sui preces, & Christi Cruci afflicti
 amplexus reddidit, anno ætatis sue
 septuagesimo quinto. Erexerat hic
 Cardinalis suo ære Gratianopoli Semi-
 narium pro Clericis ad S. Ordines de-
 stinatis, aliud in pago Urbi vicino pro
 erudiendis juvenibus ad sacram men-
 tiam adspirantibus. Insuper typis vul-
 gavit Cardinalis Carpegnæ edictum
 contra luxum, & immodestiam mulie-
 rum, ejusque jussu Genetus Vasione-
 sis Episcopus *Theologiam moralem Gra-*
tianopolitanam elucubravit, ipse vero
pro tuenda Virginitate B. V. dissertatio-
 nem, præter plures Epistolas ad Pa-
 rochos circa modum agendi cum hæ-
 reticis, epistolam Pastoralem de Jubi-
 læo, & collectionem decretorum Syn-
 nodalium edidit.

§. XXVI.

Bisuntinae Synodi decreta.

Sæc. XVII.
A. C. 1707.

Hoc item anno die tertia Julii Franciscus Josephus de Grammont Archiepiscopus Bisuntinus edictum pro suis Diæcesanis evulgavit, in quo per niciosum Baylii Dictionarium, Montensem N. T. versionem, P. Juenini Institutiones Theologicas, & præcipue *Reflexiones Morales P. Quesnelli* damnavit, proscripsitque: ejus quoque exemplum sequebatur Bargedeus Nivernensis Episcopus, qui etiam in suo edicto asseruit, quod in pluribus Quesneliani novi Testamenti locis errores jamjam damnati innoventur, ac fidelibus seditiosa consilia contra auctoritatem tam sacram quam profanam instillentur. Insuper idem Bisuntinus Archipræsul hoc adhuc anno die decima quinta Augusti Diæcesanam habuit Synodum, in qua priorum Synodorum decreta & statuta in unum volumen collecta publici juris fecit, ex quibus sequentia magis notanda occurrunt. I. Ne Clerici sine scripta Episcopi licentia in S. Ordinibus, vel in Missæ Sacrificio sine Pontificis facultate ficta cæsarie utantur. II. Parochus ad aliam Parochiam assumptus novum examen

Lettr. Theol.
lett. 10.
pag. 5.
Lafiteau
Hist. de la
Const. l. I.
pag. 89.
Concil. German. t. 10.
pag. 270.

R r 2

Sæc. XVII. men subeat. III. Nullus etiam a Pa-
A. C. 1707. trono præsentatus ad curatum benefi-
 cium admittatur, nisi saltem per octo
 Menses curam animarum apud aliquem
 Parochum exercuerit. IV. Eremitæ
 non tolerantur in Parochiis, nec Elee-
 mosynas colligant sine Ordinarii licen-
 tia. V. Ludimagistri puellas post no-
 num ætatis annum ad Scholas suas
 non admittant, VI. Titulus Beneficij
 vel Patrimonij sint saltem ducenti Franci.
 VII. Parochus duabus Dominicis con-
 tinuis Catechismum omittens graviter
 peccat, casumque Episcopo reservatum
 incurrit. Denique Synodus proscripsit
 Jansenii Augustinum, Arnaldi librum
de frequenti communione, & opuscula
 Abbatis San - Cyrani.

§. XXVII.

*Diversæ Clementis XI. Constitutio-
 nes & epistolæ ad varios.*

Bull. magn. Const. Clem. XI. p. 61. Præter varias Constitutiones, quibus
 Clemens XI. Papa læsam immuni-
 tatem reparare sategerat, insuper die
 vigesima tertia Maij plenariam concessit
 Indulgentiam visitantibus Ecclesias ter-
 tii Ordinis S. Francisci in die SS. Lu-
 dovici Regis & Elisabethæ Hungaror-
 um Reginæ: Cum autem Mense No-
 vembri militum legiones in Parmensem

& Placentinum Ducatum irrupissent, **Sæc. XVII.**
 & hybernas stationes ibidem figere molirentur, Franciscus Farnesius Dux, **A. C. 1707.**
 ejusque populi, eoquod hi Ducatus Pontifici sedique Apostolicæ etiam in temporalibus mediate subjecti essent, vehementer reclamabant, tandem vero necessitate coacti, cum Marchione de Prié circa exactiones, victualia &c. pactum inierunt, Pontifex tamen, eoquod juxta hæc conventa ab Ecclesiasticis etiam pecuniarum portio exigeretur, & solvere cunctantibus plures militum turmæ in eorum ædes immitterentur, die vigesima septima Junii ejusmodi onera imponentes censuris Ecclesiasticis coercere studuit. Ducem vero dignis extulit laudibus, eoquod se opposuerit hæreticorum militum audaciæ, qua ibidem non jam occulte, sed palam venenum suum effundere ausi sunt. Die autem vigesima octava Julii omnia Ministris infirmorum concessa privilegia extendit ad Congregationem Fratrum Bethlemitarum, qui in Hospitalibus pauperum convalescentium in Indiis Orientalibus sese exercent. Insuper speciali Constitutione die quarta Octobris, sequentes libelli in Coddæi Sebasteni Archiepiscopi favorem vulgati a Papa proscripti sunt.

1. *Apologia pro Clero Ecclesiæ Batavorum*
 Rr 3 *rum*

Sæc. XVII. rum Romanæ Catholicæ, seu rationes, ab
 A. C. 1707. quas Clerus censuit in locum Reverendissimi
 Archiepiscopi Sebasteni non esse illico reci-
 piendum D. Theodorum Cokkium. II. Af-
 fertio Juris Ecclesiæ Metropolitanæ Ro-
 mano - Catholicæ adversus quosdam, qui
 eam ad instar Ecclesiarum per infidelium
 persecutiones destructarum jure pristino re-
 nitus excidisse existimant. III. Imagi-
 Pontificiæ dignitatis penicillo S. Scriptura-
 rum, & Traditionis native delimita.
 IV. Cleri Catholici per fœderatum Bel-
 gium & Archiepiscopi Sebasteni religio con-
 dicata contra libellum de statu & progressu
 Jansenismi in Hollandia. V. Motuum
 Juris pro Capitulo Harlemensi. VI. Re-
 futatio responsi ad librum, cui titulus
 Motivum juris &c. VII. Epistola Petri
 Coddæi ad Catholicos incolas fœderati Belgii
 de suo ad Urbem itinere, ac de munere in
 administrandi interdictione. VIII. Epi-
 stola secunda ejusdem Archiepiscopi ad Ca-
 tholicos. IX. Alius libellus Belgice scri-
 ptus. X. Xenium Chronographicum,
 sive selecta innocentiae per invidiam calu-
 niamque oppressæ exempla R. D. Coddæi
 pro strenua. XI. Epistola Domini N. ad
 quemdam Nobilem Anglum circa questio-
 nem: an Jesuitis in Missione uti expediat.
 XII. Querelæ Francisci Fairlement &c.
 XIII. Epistola cujusdam Nobilis ad alium
 Internuntii Apostolici epistolam. XIV. Ad-

Adeodatus Pr. Compresbyteris de Clero Sæc. XVII. per fœderatum Belgium. XV. Responsio A. C. 1707. Henrici Spoor ad Epistolam Internuntii Bruxellensis. XVI. Lamenta Sponsæ Sebastenæ per Clementem XI. viduatæ. XVII. Cato Uticensis redivivus. XVIII. Gisberti Amstellii expositulatio adversus Lojolitas, fædos Societatis Jesu desertores. XIX. Collyrium Theodoro de Cokk dono missum. XX. Declaratio & responsiones ab Archiepiscopo Sebasteno Cardinalibus traditæ. XXI. Monita sincera ad Catholicos fœderati Belgii circa decretum Inquisitionis Romanæ contra Sebastenum. XXII. Breves reflexiones ad epistolam Catholici Romani ad suum Amicum Italum. XXIII. Literæ ad Archiepiscopum Sebastenum nomine S. Congregationis de propaganda fide 25. Augusti 1703. ut fertur, scriptæ, ab inquietis quibusdam hodie in lucem editæ, notis vero brevibus illustratæ per Janum Parrhasium Amstelodami 1704. XXIV. Diotrephes sive spiritus & opera Theodori Cokii accurate descripta, & justificando Clero eum in Vicarium Apostolicum non recipienti in lucem data, ab Eugenio Clario Theologo. Lugduni apud Henricum Aersen. 1704. XXV. Jesuitarum aliorumque Romanæ curiæ adulantium de summi Pontificis authoritate commenta Regnis regibusque infesta, ac specialiter supremis, præpotentibusque fœderati

Sæc. XVII. *rati belgii ordinibus periculosa, fideliter*
 A. C. 1707. *proposita per Jurisconsultum Batavum,*
~~per Jurisconsultum Batavum~~ *Ecclesie, & Patriæ amantem Amstel-*
dami 1704. XXVI. Notæ breves in Epi-
stolam ad Catholicos Hollandiæ, qua sub
nomine Pontificis Clementis undecimi cir-
cumsertur, per Jurisconsultum Batavum
 XXVII. *Notæ in Decretum, quod sub In-*
quisitionis nomine circumfertur contra Ar-
chiepiscopum Sebastenum per Janum Par-
hasium. XXVIII. Disquisitio Theologica
de potestate, ac jurisdictione, quibus in
fœderati Belgii Provinciis etiamnum fruuntur
Archiepiscopus Sebastenus, ablato licet Vi-
caratu Apostolico, nunquam antehac im-
pressis edita. XXIX. Modesta consideratio
Decreti Romanæ Inquisitionis Anni 1704
3. Aprilis. XXX. Pacifica admonitio
per certam epistolam nomen ferentem Cle-
mentis XI. XXXI. Denuntiatio apolo-
gica Petri Coddæi Archiepiscopi Sebasteni
sinceris, solidisque documentis firmata,
quam circa præcipua causæ suæ capita re-
vulgandam duxit Trajecti ad Rhenum.

Præter hosce libellos etiam Pontifex die decima nona Decembris protulit sequentes Laurentii Carvalho Lusitani: *Quæstiones selectæ de Bulla Cruciatæ Lusitana, & Epitome Indulgentiarum & privilegiorum ejusdem Bullæ.* Jam anno prior Batavi Calvinistæ Joannem Archiepiscopum Canganorensem a capite

da Malabaricæ Ecclesiæ possessione præ-
 pedierant, culpamque in Missionarios & Angelum Metello-
 politanum Episcopum ex Ordine FF. Carmelitarum Di-
 fcalceatorum perperam conjecerant, Sæc. XVII.
A. C. 1707.
 Pontifex vero re explorata die decima
 quinta Januarii datis ad Petrum Lusitaniæ Regem literis eum certio-
 reddidit, Carmelitas adeo non hasce
 difficultates confovisse, ut omnem
 prorsus moderationem ac reverentiam
 appropinquante ad has partes præfato
 Archiepiscopo servaverint, quocirca
 eundem Regem rogabat, ut sua aucto-
 ritate apud Hollandiæ Status ita rem
 moderaretur, ut omnes obices ab hæ-
 reticis interjecti, quominus præfatus
 Archipræsul in illius Ecclesiæ posses-
 sionem inducatur, removeantur. Ite-
 rato Pontifex Josepho Imperatori, Eleo-
 noræ Viduæ Imperatrici, & P. Inghil-
 berto Biscoff Cæsaris Confessario, nec-
 non Principi Eugenio literis die vige-
 ma secunda Januarii datis supplicabat,
 ut sua auctoritate prohibeant, ne mi-
 lites, quorum non pauci hæresi essent
 infecti, in Italia ulterius errores suos
 in corda fidelium sensim immittant,
 sacra Catholicæ Ecclesiæ Mysteria con-
 temnant, & dignitati Pontificiæ passim
 illudant, & suis conventibus, concio-
 nibus aliisque damnatis sectæ suæ ri-
 tibus

Rr 5

tibus

Sæc. XVII. tibus pusillorum animos primum offen-
 A. C. 1707. dant, dein etiam pervertant. Eadem
 Pastoralī sollicitudine die vigesima nona
 ejusdem Mensis Archiepiscopus & Hi-
 spaniæ Episcopus hortabatur, ut dili-
 gentissime caveant, ne milites hæretica
 labe infecti suo veneno fideles corrup-
 pant. Perscripserat Bruxellis die de-
 cima tertia Januarii Humbertus Mech-
 liniensis Archiepiscopus, quod passim
 cujuscunque generis & sectæ homines
 criminosi ad asyli loca recipiantur, &
 Officiales militiæ præcipue A catholici
 transfugas & desertores sibi tradi, et-
 tiam adjectis minis postulent, petit
 igitur facultatem, ut ejusmodi Reos
 locis immunibus extrahi, eorumque
 Officialibus tradi possent. Verum Papa
 id immunitatis juri per S. Canones fir-
 mato derogare, die decima nona Fe-
 bruarii rescipit, injunxit tamen ot-
 nium locorum immunium Præpositis,
 ne per annum inde venturum hosce
 transfugas, vel alterius criminis reos
 in eisdem locis retinere, vel excipere
 audeant, idem etiam Archiepiscopus
 Mechliniensi ejusque Suffraganeis ad
 alium adhuc annum prorogavit Pontifex.
 Cum autem post Colonitii obitum Chris-
 tianus Augustus Saxo - Citiensis Prin-
 cept ac Cardinalis ad Cæsaris nomi-
 nationem Strigoniensis Archiepiscopus

& Hungariæ Primas fuisset renuntia- Sæc. XVII.
 tus, Pontifex die secunda Aprilis eun- A. C. 1707.
 dem enixe hortabatur, ut sese fortiter
 opponat edicto, quo Hungarici qui-
 dam Proceres rerum novandarum Au-
 thores non modo gravissimas turbas
 contra legitimam, regiamque Potesta-
 tem ibidem excitarunt, sed etiam san-
 xerunt, ut nedum nominandi aut præ-
 sentandi ad beneficia, sed & ea una-
 cum temporali & spirituali ipsis bene-
 ficiis annexa jurisdictione conferendi,
 instituendi, destituendi, ac præterea
 hæc beneficia tanquam vacantia de-
 clarandi jus ac plena potestas supremo
 Regni Præfecto competat, ac propterea
 Scepusiensis Præpositus, quod fædera-
 tioni eorum, & novo Regni Modera-
 tori ab eis constituto obsequi detrectave-
 rit, a jure in hanc Præposituram ex-
 ciderit; hoc igitur edictum Pontifex
 tanquam legitima potestate destitutum
 nullius esse roboris declaravit. Die
 autem vigesima prima Maij datis literis
 Ludovicum Cardinalem de Portocarero
 Archiepiscopum Toletanum graviter
 redarguit, quod Apostolico beneplacito
 neglecto solutioni centum millium num-
 morum, quos Hispaniæ Rex a Regni
 sui Ecclesiis in belli sumptus pendi
 jussit, consensum præbuerit, hancque
 summam ex depositis in pias causas
 ero-

Sæc. XVII. erogandis desumpserit, & ad solutio-
 A. C. 1707. nem præscripti oneris, necnon ad re-
 fectionem dicti depositi Clerum suum
 nec requisitum nec auditum obstrinxe-
 rit: Econtrario autem Pontifex Joan-
 nem Franciscum Malacitanum Episco-
 pum commendabat, quod præsentem
 pecuniam Clero suo præscribere de-
 trectaverit, nisi consulta prius Sede
 Apostolica: Indulfit tamen Papa, ut
 si reipublicæ necessitas urgeat, Episco-
 pus, annuente Nuntio Apostolico, tan-
 tum æris alieni super bonis Ecclesiæ
 contrahere valeat, quantum res præ-
 sens postulaverit: cum Rege autem
 graviter exostulabat, quod Regii Ad-
 ministri ab Arragoniæ & Valentis
 Clero ingentem pecuniarum vim acerbe
 exegerint, quapropter eum paterno
 hortabatur, ut læsam Ecclesiæ liber-
 tatem opportune redintegrare velit.
 Episcopo vero Cæsar-augustano, eo
 quod exactiõni impositæ consensisset,
 eamque militari manu extortam esse
 licitam titulo compensationis ob damna
 Regio Patrimonio illata asseruisset, cen-
 suras denunciabat, eique bimestris ter-
 minum præscripsit pro redintegranda
 immunitate læsa, & retractandis ejus-
 modi propositionibus, elapso autem ter-
 mino ipsum ab exercitio Pontificalium
 ac jurisdictionis Ecclesiasticæ suspen-
 sum

sum declaravit. Petentibus autem Monialibus Ordinis Visitationis B. V. ut peculiaris cultus erga Christi Domini Corporis Apostolica auctoritate instituat, Pontifex die quarta Junii rescripit, ut hanc rem S. Rituum Congregationis judicio & examini relinquat, hac submissione *recta & in compendio ad ipsum Domini Corporis perventurae*. Eodem tempore nuntiatum Pontifici, quod nonnulli Lyncii in Austria erigere statuerint Seminarium pro Nationibus Septentrionalibus, cujus Alumni Catholica religione, probis moribus, honestisque artibus imbuantur, ut demum in Patriam reduces Catholicæ religioni utiles esse possent, horum igitur consilium, ut Joannes Philippus Cardinalis, Moguntinus & Trevirensis, necnon Salisburgensis Archiepiscopi & Tridentinus Episcopus de Lamberg omni ope & opera sua juvare velint, impense hortabatur Pontifex. Insuper die secunda Julii Petrum Congi Regem, Mariam ejus Conjugem, necnon Annam Viduam Reginam, & Veronicam Matambæ Reginam, Petrum Bambæ Ducem, Dominicum Ducem Sondi, ejusque Filium promerita laude prosequeretur, eo quod Catholicos, & Apostolicos Missionarios in suis ditioribus fovissent, eapropter illos ad ulterius

Sæc. XVII.
A. C. 1707.

Sæc. XVII. terius studium, & promovenda Reli-
 A. C. 1707. gionis Catholicæ incrementa hortatus,
 Petro Regi Regium diadema, & coro-
 nam precatoriam sacris Indulgentiis
 ditatam per P. Franciscum Ticinensem
 Cappucinum hujus Missionis Præse-
 ctum dono submitit. Petierat Gulle-
 phus Leopoldus Bipontinus Princeps
 dispensationem, ut cum Principissa
 Acatolica sibi tertio consanguinitatis
 gradu conjuncta matrimonium inire
 valeret, Pontifex tamen eidem hanc
 gratiam denegavit, eoquod *Ecclesia in*
hujusmodi conjugis, quæ plurimum defor-
mitatis, nec parum spiritualis periculi pro-
ferunt, abhorreat, nisi prius hæc Prin-
 ceptis, ejurata hæresi, fidem Catholi-
 cam amplectatur. Cum autem Jo-
 nes Baptista Sidotus pro Indiarum
 Orientalium Missionibus Manilæ Semi-
 narium erigeret, Pontifex novam hanc
 foundationem Philippo Hispaniarum Regi
 & Didaco Manilæ Archiepiscopo sum-
 mopere commendabat, & Turnoni
 Cardinali injunxit, ut Sidotum ibidem
 commorari permittat, quatenus hanc
 hanc foundationem, aliaque pia insti-
 tuta præsens enixius urgere valeat.
 Sub idem ferme tempus Alexander S-
 gismundus Episcopus Augustanus die
 tis literis die vigesima octava Septem-
 bris a Papa petiit, ut Philippus Comes

de Lerchenfeld Canonicatum præfatæ Sæc. XVII.
 Cathedralis Ecclesiæ obtineret; ast A. C. 1707.
 Papa hanc gratiam denegavit, nisi
 prius primarum precum, vi quarum
 Capitulum cuidam præfatæ alium Ca-
 nonicatum contulerat, executionem &
 collationem factam esse nullam decla-
 raverit; pertinacius enim propugnabat
 Pontifex, quod Cæsari nullum jus sit
 ejusmodi primas preces decernendi,
 nisi id ei sit a Papa indultum, nihilque
 laici Principes sine beneplacito Apo-
 stolico circa beneficia Ecclesiastica præ-
 scribere possint Capitulis aut Collatori-
 bus Ordinariis: cum vero idem Capi-
 tulum præfato Episcopo significasset,
 se Cæsareas preces legitime fuisse exe-
 cutos, eoquod Canonicatus ab eis col-
 lati vacatio contigerit in Mense, qui
 Capitulo juxta Concordata Germaniæ
 attribuitur, hinc rescripsit Pontifex,
 quod vitium collationis non ex eo pro-
 veniat, sed ex eo potius, quod Cano-
 nicam eligendi libertatem subjecerint
 potestati laicæ sub pœnarum minis de-
 signatam personam commendanti, cum
 tamen in Concordatis cum Friderico
 Imperatore initis nec dicto Cæsari nec
 ejus Successoribus ullum jus datum
 fuerit quoad Canonicas electiones &
 Canonicatum collationes, sed integra
 libertas in eorum Mensibus locorum
 Ordi-

Sæc. XVII. Ordinariis fuerit concessa: quapropter
 A. C. 1707. Capitulares admonuit, ut precitiam
 saltem a quocunque actu Capitulari
 excludant, habeantque pro intruso.
 Hanc in rem allegavit Dissertationem
 Conradi Olingenii typis editam. Deni-
 que innotuit summo Pontifici, quod
 Protestantium Oratores in Badenſi con-
 ventu sædus seu pactum inter sædeter-
 tos Grifones cum Ducatu Mediolanenſi
 proxime innovaturi eſſent, hinc Pon-
 tifex Curienſem Episcopum die decima
 Decembris hortabatur, ut strenue ſe
 opponeret Protestantium conatibus,
 qui in præfato pacto removeri petebant
 articulum, quo inter partes olim con-
 ſtitutum erat, ne Protestantes in Valle
 Tellina, aut in Comitatibus Clave-
 næ & Bormii conſiſtere, aut bona
 quirere permittantur.

§. XXVIII.

*Varie S. Congregationum decisionum
 & decreta.*

Decis. S. Inter varia decreta circa Rubricas S.
Congr. Rit. Rituum Congregatio ad Magni Etrur-
Offic. Rot. riæ Ducis preces die ſecunda Aprilis
Æc. ſancivit, ut Officium S. Antonini Ar-
Bull. magn. chiepiscopi Florentini ſub ritu ſemide-
part. 2. plici de præcepto ubique recitetur.
 Die autem vigefima ſexta Januarii
 S. Cong.

Sæc. XVII.
A. C. 1707.

S. Congregatio Cardinalium super disciplina Regularium constituta omnibus Ordinariis injunxit, ut in vitam, mores & disciplinam Regularium in parvis Conventibus degentium sedulo inquirant, inobservantes corrigant, & ubi resipiscentiæ spes nulla superesse videtur, eos S. Congregationi denuntient. Sacra etiam Congregatio Visitationis Apostolicæ die prima Februarii cunctis Ecclesiarum Præfectis præcepit, ut Missarum onera sacræ Congregationi intra quindecim dierum terminum exhibeant. Cum autem Neocastrenses Cappucini subtus effigies SS. Francisci & Antonii apposita inscriptione indicaverint, quod habitus Cappucinorum fuerit verior habitus horum sanctorum, hinc S. Rituum Congregatio die vigesima secunda Januarii decidit, quod hi Patres quidem hæc imagines in habitu Cappucinorum retinere, & in processionibus circumferre possint, has tamen inscriptiones delere teneantur. Declaravit quoque eadem Congregatio die decima septima Augusti, quod Canonici Clerici, ubi Præbendæ non sunt distinctæ in Presbyteriales & Diaconales ac Subdiaconales, quamvis receptione antiquiores sint, non præferantur Canonicis Presbyteris, etiam postquam ipsi Canonici Clerici

Hist. Eccles. Tom. LXVII. Ss fue-

Sæc. XVII. fuerint effecti Sacerdotes, & tunc nec
A. C. 1707. ipsis competat præcedentia adversus
 Canonicos Sacerdotes, posteriores receptione, cum jus semel adeptum ex Sacerdotio, nunquam amittatur. Denique S. Concilii Congregatio die decima septima ejusdem Mensis decidit, quod Episcopus habens privilegium deferendi Crucem, possit eam elevare in quocunque loco exempto, non obstante quacunque exemptione.

§. XXIX.

Principum atque Illustrium obitus.

Briet. Annual. mund. cont. p. 123. Kettel. Dec. V. p. 481.

Post infaustam hujus anni expeditionem bellicam nimis mature minus quam acerbe Cæsaris exercitus sensit, quem Virum perdidit in Ludovico Guilielmo Badensi Principe. Hic Cæsaris supremus belli Præfectus ac supremus Imperii Romani Marschallus Gallos & Turcas non una caude protrivit, ac per plures annos ad Rhenum & Danubium oppositos sibi hostes quasi continua strage depressit. Erat Princeps ad magna natus, consilio, animi fortitudine, vigilantia & militum experientia a teneris longe præstantissimus, qui plures suæ gloriæ habuit æmulos, sed suæ virtutis æmulatores oppido paucos. Obiit in suo Rastattin castello

Sæc. XVII.
A. C. 1707.

castello die quarta Januarii anno ætatis
 suæ quinquagesimo secundo. Decessit
 etiam die vigesima sexta Maij Borbonii
 ad Thermas Francisca de Montespan
 ejusmodi nominis Marchionis Uxor,
 quæ publicis Ludovici XIV. Galliarum
 Regis amoribus irretita, cum suo Ma-
 rito divortium fecit, ac duodecim fer-
 me annis pro summo imperio Regii
 cordis dominatum tenens, ex adulte-
 rinis complexibus duos Filios & qua-
 tuor filias Regi peperit: postea per
 Fontangiam & Mentenoniam Rivalet
 suas exclusa, ipsoque Rege ad Bossueti
 Meldensis Episcopi monita in viam re-
 verso, atque immoderatum ipsius do-
 minatum, necnon aculeatas, quas ob
 vagam Regis libidinem identidem fe-
 cerat, exprobrationes pertæso, favoris
 & aulæ exors facta est, ac demum ad
 Benedictinum Fontis Ebraldi Ascete-
 rium secessit, ubi in Abbatissam electa,
 contracta animi corporisque ægritudine
 rebus humanis valedixit. Sequentis
 Mensis die decima sexta naturæ debi-
 tum solvit in Galliis Anna Maria Nemo-
 rosii Ducissa, Neocastri apud Helvetios
 suprema auctoritate Princeps: Hujus
 morte devolutum ad dicti Principatus
 successionem jus prætendebant plures,
 & quidem jure caducitatis Franciæ Rex,
 qui etiam hanc causam Vesontino Par-
 lamen-

Sæc. XVII. A. C. 1707. lamento in Burgundia decidendam commisit, possessio tamen sic decernentibus Status comitiis Friderico III. Prussæ Regi adjudicata est. Præter hos etiam obiit die vigesima octava Aprilis Christianus Dux Gothano - Eisenbergensis Princeps arte chymica excellens, die decima Junii Ernestus Dux Vinariensis, die decima septima Maji, Carolus Guilielmus Hasso - Darmstadtianus, & die decima quinta Augusti Joannes Guilielmus Saxo - Gothanus Dux.

§. XXX.

*Clemeneis XI. oppositio contra
Electoris Constitutionem.*

*Epist. Clem.
XI. p. 358.
Theatr.
Europ.*

Jam anno prioris sæculi nonagesimo secundo Leopoldus Imperator Ernestum Augustum Pseudo - Episcopum Osnabrugensem, & Ducem Brunsvico - Luneburgico - Hannoveranum ad noni Electoris dignitatem evexit, atque die ea illum solemniter die decima nona Decembris investivit, reclamantibus non modo Innocentio XII. sed & Antonio Ulrico Guelferbytano Duce, aliisque Principibus, ut vocant, *respondentibus*, qui ut Ratisbonensia Imperii comitia declinarent, habito Goslariæ conventu duos Legatos Viennam

decrevere, ut omnium nomine adver- Sæc. XVII.
 sus novum hunc Electoratum non sine A. C. 1707.
 magno ceterorum præjudicio institu-
 tum intercederent, quibus tamen Im-
 perator, hujus controversiæ caussa ad
 Moguntinum Electorem remissa, re-
 spondit, Cæsareæ semper fuisse &
 esse curæ ac officii jura Principum ser-
 vare intacta, nec tamen sine eorum
 consilio communique consensu de-
 lectum fuisse novum Electoratum &c.
 Mortuo autem Ernesto a Cæsare, anno e-
 voluti sæculi nonagesimo octavo subro-
 gatus est Georgius Ludovicus, qui per de-
 cretum Cæsareum die septima Septem-
 bris anno hujus sæculi octavo ad vo-
 tum & Sessionem in Collegio Electro-
 rali capiendam introductus est, ea ta-
 men lege, ut extincta Rudolphino-
 Guilielmino - Palatina linea Catholica
 Imperator novum Electoratum Catho-
 licum erigeret, & Bohemiæ Rex in
 Electorali Collegio Votum & Sessionem
 semper haberet: Attamen, sicut olim
 Innocentius X. contra octavi Electoris
 Palatini electionem intercesserat, ra-
 tus, omne Jus Electorale in Imperio
 a sola Sede Apostolica dependere, ita
 etiam Clemens XI. hoc anno adversus
 novum Electoratum Hannoverano ad-
 judicandum reclamabat, querulasque
 hæcce literas die duodecima Februarii
 Ss 3 ad

Sæc. XVII. ad Lotharium Archiepiscopum & Ele-
 ctorem Moguntinum dedit:

„Ubi primum molestus admodum
 „ac plane acerbus Nobis allatus est
 „nuntius, in Comitii Ratisbonensibus
 „de præstantissima sacri Romani Im-
 „perii Electoris dignitate Hanove-
 „rano Eterodoxo Duci adjudicanda
 „communibus jam conventum esse, se-
 „dula hujusmodi rei meditatione per-
 „culsi, neque animum continere po-
 „tuimus, neque lachrimis temperare.
 „Quis enim non videat, quanta sit in-
 „de & in Apostolicam Sedem injuria,
 „& in religionem Catholicam deriva-
 „tura calamitas? Illud vero gravius
 „nobis, duriusque accidit, quod fra-
 „ternitas tua, quæ alias, cum soli Bam-
 „bergensi Ecclesiæ præesset, tam for-
 „titer, ut probe novimus, ejusdem
 „Hanoverani Ducis conatibus obsta-
 „terat, amplioribus subinde ejusdem
 „Apostolicæ Sedis aucta beneficiis,
 „perniciosi hujusmodi decreti, quod
 „pro sua, qua in Electorali Collegio,
 „ipsisque Comitii, autoritate præ-
 „cellit, totis viribus avertere debuisset,
 „auctrix potius impultrixque ha-
 „beatur. Quo sane non levem dede-
 „coris notam, & maculam nomini tuo,
 „venerabilis Frater, inurendam esse,
 „si modo locum, quem in Ecclesia te-
 „nes,

„nes, perpendere sedulo velis, facile
 „potes per Te ipsum intelligere. Cum
 „præfertim te, qui Cancellarium Ro-
 „mani Imperii geris, latere omnino
 „non debeat, quæ, & qualia sint jura
 „Romanis Pontificibus hac in re com-
 „petentia, ab ipsis Imperatoribus, ce-
 „terisque Imperii Principibus constan-
 „ter agnita, ac verbo & re toties de-
 „clarata. Nosti præterea, cum dam-
 „nosa illa Christianæ Reipublicæ, om-
 „nique bello deterior, Westphaliæ pax
 „iniretur, atque inter cetera Comes
 „Palatinus Rheni acatholicus septem
 „Imperii Electoribus inconsulta hac
 „sancta sede octavus adjungeretur,
 „Apostolicum nuntium, mandante tunc,
 „atque inde etiam publice per Aposto-
 „licas literas approbante fel. rec. In-
 „nocentio X. prædecessore nostro, a-
 „cerrime contradixisse, constantissima
 „protestatione adhibita, eaque in ipso-
 „met Cancellariæ tuæ tabulario ad me-
 „moriam hominum sempiternam repo-
 „sita. Ignorare demum minime potes,
 „quæ te potissimum, aliisque Germa-
 „niæ Præsulibus, ac Principibus ur-
 „gentibus gesta fuerunt a recol. mem.
 „Innocentio XII. pariter prædecessore
 „nostro, qui nimirum statim, ac de
 „hujusmodi Electoratu in gratiam
 „prædicti Ducis Hanoverani statuendo

Sæc. XVII.
 A. C. 1707.

Ss 4

„per-

Sæc. XVII. „pertractari audivi, cl. mem. Leo
 A. C. 1707. „poldum, dum vixit, Romanorum Re-
 „gem in Imperatorem electum, datis
 „ad eum semel, atque iterum Aposto-
 „licis literis, ab improvido consilio a-
 „vocare curavit, ne sibi incumbens
 „Apostolici muneris partes aut igno-
 „rare, aut negligere videretur. Vides
 „ergo, Venerabilis Frater, quantum
 „(admissa ejusmodi novitate in maxi-
 „mum sane Religionis Orthodoxæ de-
 „decus ac detrimentum vergente) de
 „tuis laudibus atque totius Germaniæ,
 „deque Romanæ Ecclesiæ autoritate
 „detraheretur, quin & de fama, &
 „honore nostro, nisi pro commissi No-
 „bis pastoralis Officii debito, delibera-
 „tioni huic obistere viribus omnibus
 „conaremur. Quare explica tandem
 „atque exere prudentiam, pietatem
 „ac Religionis Zelum, quibus te ab-
 „unde cumulavit Altissimus, ut si res
 „nondum omnino peracta est, Aposto-
 „licæ Sedis juribus, catholicæque li-
 „mul fidei indemnitati prospici oport-
 „tune possit. Si vero, quod non mi-
 „gements audiremus, transacta, at-
 „que ad exitum perducta fuerit, scias,
 „quodcunque ea de re quomodolibet
 „decretum, aut constitutum fuerit,
 „ipso jure nullum, irritum, invalidum
 „& inane esse, & habendum esse, ita
 „ut

„ut nemini, ex eo aliquod jus acquisi- Sæc. XVII.
 „tum fuisse, nec esse, minusque ullo A. C. 1707.
 „tempore acquiri posse censendum sit,
 „atque ita sane tradita Nobis ab omni-
 „potenti Deo autoritate decernimus,
 „& declaramus; ac nihilominus ad
 „abundantiorem cautellam, & quate-
 „nus opus sit, præmissa omnia, si, ut
 „præfertur, gesta sint, vel gerantur
 „in futurum, eadem autoritate dam-
 „namus, reprobamus, rescindimus, ir-
 „ritamus, viribusque, & effectu peni-
 „tus ac omnino vacuumus cum omni-
 „bus inde secutis, & quæ in posterum
 „forsan attentari contigerit, ac insu-
 „per contra ejusmodi gesta ac gerenda,
 „deque eorum nullitate coram Deo ma-
 „jori, qua possumus, efficacia prote-
 „stamur. Porro hanc animi nostri de-
 „clarationem firmamque sententiam
 „omnino volumus, & fraternitati tuæ
 „præsentium tenore mandamus, ut in
 „ipsis Imperii comitiis palam omnibus
 „facias, & ad perpetuam posterorum
 „memoriam publicis etiam imperialis
 „Cancellariæ tuæ actis inferas. „

§. XXXI.

*Appellationes ad Papæ Nuntios Cæ-
 sareo edicto restrictæ.*

Ss 5

Quam-

Sæc. XVII.
A. C. 1707.

*Theatr. Eu-
rop. t. 18.
pag. 127.
Sess. 24.
c. 20. de Ref.
Gottfrid
Hist. Chron.
cont. p. 608.
lib. 15.*

Quamvis summi Pontifices ratione sui Primatus jus ad se tanquam ad Judicem superiorem appellandi sibi asserant, idque Canone III. Sardicensis Concilii stabilitum credant, transmarinis tamen ejusmodi appellationibus non modo antiquitus Patres Africani, sed & novissime Galli, & Germani tam in Conciliis Ecclesiarum quam in comitiis Imperii sese oppoluerunt, easque ipsa Synodus Tridentina arctioribus circumscripsit limitibus: nihilominus nimium adhuc frequentes ejusmodi appellationes in causis etiam profanis mixtique fori ad Pontifices eorumque Legatos seu Nuntios in Germania invaluerunt, atque exin non multo longius protractæ, Episcoporum Principum ac Judicum laicorum potestas imminuta, & judicii ordo turbatus fuit, non sine maximis diutius inde exortis, unde haud mirum quod Imperatores & Principes Germani continuo, omnique contentione sese ejusmodi appellationibus oppoluerint, ac Nuntiorum & Curiae Romanæ sententias omnino nullas, irritasque declararint. Nec tamen appellandi pruritus his decretis coercitus erat, quapropter hoc quoque anno Josephus Imperator literis ad diversos Episcopos datis, necnon publicis edictis inhibuit.

ne deinceps Episcopi, aut eorum Officiales in rebus profanis ad Ecclesiastica Tribunalia, Nuntios Apostolicos, aut Curiam Romanam appellarent, secus, omnes horum sententiæ pro irritis habendæ. Reipsa anno sequenti in Judicio Aulico sententia Romana in causa Amersbeckii & Schreiberi, necnon alia eodem anno die decima sexta Maij in causa Grassi contra Wernckinum tanquam nulla fuit declarata. Hac etiam ex causa, necnon ob alias plurimas rationes eodem anno Cæsarem inter & Papam diffidia, quæ aliquamdiu sub cineribus gliscebant, in apertum eruperunt belli incendium, quod brevi tamen per amicam utriusque partis compositionem restinctum est, uti paulopost memorabimus.

Sæc. XVII.
A. C. 1707.

§. XXXII.

Scriptorum religione Catholicorum opera & decessus.

Inter Scriptores Catholicos, quorum mortem Republica literaria etiam num deplorat, præcipuus est Joannes Mabillonius operum multiplicitate, ac præstantia longe celeberrimus, ac inclytum Benedictinæ Congregationis S. Mauri decus atque ornamentum. Hic nullum quidem in claustro tenuit digni-

*Niceron. e-
rud. Vir.
t. 7. p. 417.
La Cerf Bibli
Hist. p. 286
Dupin. nou
Bibl.*

Sæc. XVII.
A. C. 1707

dignitatis gradum, omnes tamen meruit, & mereri pulcrius quam adipisci, & subesse quam præesse tutius, ac in librorum pulvere sordescere jucundius censuit. Edidit primo eruditissimus hic Vir S. Bernardi opera notis atque observationibus illustrata, ejusdem S. Patris de consideratione novam editionem, Acta Sanctorum Ord. S. Benedicti: Veterum Analectorum tomos quatuor, Animadversiones in vindictias Kempenses contra P. Testaleum, libros sex de re diplomatica, unacum supplemento contra P. Germonium fuitam, libros tres de Liturgia Gallicana, Musæum Italicum, responsa Benedictinorum Burgundicorum contra Canonicos Regulares, unacum iterata responsione ad eosdem, Epistolam de primævo Instituto Ramiremano, tractatum circa verba Missæ de Communionis in Regula S. Benedicti, Tractatum de studiis Monasticis, unacum reflexionibus ad Abbatis de La Trappe responsum, Epistolam encyclicam de morte Matris Jacobinæ Bleis Benedictinæ Monialis, Regulam S. Benedicti, & statuta Stephani Poncheri Parisiensis Episcopi, Eusebii Romani ad Theophilum Gallum Epistolam de cultu ignotorum, unacum commoventoria epistola ad Claudium Estiennæ Episcopi

Epistolam ad Blessensem Episcopum de Sæc. XVII.
 Vindocinensibus lacrimis. & discer- A. C. 1707.

nendis reliquiis antiquis, mortem
 Christianam ad Angliæ Reginam,
 Annales Ordinis S. Benedicti, episto-
 lam ad Angliæ Catholicos contra im-
 posturam eidem impactam, ac si a fide
 Catholica defecisset; scripsit etiam plu-
 rimas dissertationes, prælationes, poe-
 mata, epistolas dedicatorias præcipue
 in novam editionem operum S. Augu-
 stini. Posthuma autem ejus opera vul-
 gavit Anno 1724. P. Antonius Vincen-
 tius Thuillier ejusdem Ordinis II. Pau-
 lus Cafatus Jesuita typis vulgavit Ter-
 ram machinis motam, orationem fu-
 nebrem in obitu Pauli Poliensis Ducis,
 Tubam loquentem & disputationes
 Theologicas de Angelis. III. Petrus
 Silvanus Regis, scripsit responsum ad
 librum cui titulus: *Petri Danielis Huetii*
 censura Philosophiæ Cartesianæ, respon-
 sionem ad reflexiones criticas Domini
 du Hamel, duo responsa ad P. Male-
 branchium, tertium responsum circa
 delectationes sensibiles, & usum ratio-
 nis & fidei ceu utriusque harmoniam.
 IV. Ludovicus Cousin elucubravit Hi-
 storiam Constantinopolitanam a Regno
 Justinii usque ad finem Imperii, Histo-
 riam Ecclesiasticam Eusebii Cæsareen-
 sis, Historiam Romanam Xiphilini, Zo-
 nari

Sæc. XVII. A. C. 1707. nari & Zofimi, Historiam Imperii Occidentalis, Discursus Eusebii Cæsarensis circa miracula Apollonii Thyanezi, & sermones Clementis Alexandrini, Principia & Regulas vitæ Christianæ, & Historiam plurium Sanctorum ex familia Tonneriana, & Claromontana. V. Eleonorus Languevin Parisinæ Facultatis Theologicæ Doctor scripsit elegans opus contra Masium Prædicantem. VI. Carolus Caffa ex Ord. S. Dominici prælo subjecit moralem disciplinam, tractatum de divinis attributis, & de primario Dei constituto, tractatum de legum natura, & discrepantia, diætam studiosi Nobilis præter versionem Italicam Pentateuchon & alia nonnulla. VII. Petrus Thomas Puggliesse Carmelita publici juris fecit quæsitæ promptuaria, lapidem angularem ad confringendam perfidiam Judæorum, Historico - Theologum, tractatus de supremo Christi Sacerdote, & de institutione ejus Vicarii, Historiam veteris Ausoniæ, Praxin civilem & Criminalem Canonicam, pluraque alia.

§. XXXIII.

Opera & decessus Scriptorum Catholicorum.

Incl.

Inclaruere ex Scriptoribus Eterodoxis Sæc. XVII.

hoc anno denatis. I. Guilielmus A. C. 1707.

Ernestus Tenzelius, qui elucubrauit

Comparationem Historicam inter Jacobum Episcopum Nisibensem & Jacobum Tenzelium Prædicantem, tractatus de Proseuchis Judæorum, & Samaritanorum, de Apophtegmate S. Ignatii: *Amor meus crucifixus est*, de disciplina arcani, de Natalitiis Episcoporum, de Ephremo Syro, de Hymno: *Te Deum laudamus* &c. de Polycarpo Episcopo & Martyre Smyrensi, de duplici Baptismo Constantini M. de Symbolo Apostolico, de Justino Martyre, Athenagora, Theophilo Antiocheno, Tatiano & Sozomeno, exercitationes selectas de medio præscientiæ Divinæ, de ritu lectionum Sacramentorum, animadversionem in Oudini supplementum Scriptorum Ecclesiasticorum, supplementa in Historiam Gothanam, & plurima alia. II. Christophorus Cellarius edidit Zosimi historiam græcæ cum Joannis Lenclavii latina versione & apologia, historiam mediæ ævi a tempore Constantini M. ad Constantinopolin captam, Historiam XVI. & XVII. sæculorum, Collectanea Historiæ Samaritanæ, Historiam gentis & Religionis Samaritanæ. Notitiam Orbis, Canones de linguæ sanctæ idiomis,

*Mem. des
hom Illustr.
t. 3 p. 185.
Niceronl. c.
pag. 370.*

Sæc. XVII. tismis, Sciagraphiam Philologiæ fa-
A. C. 1707. cræ, Mysterium Incarnationis Filii
 Dei, Messiam exinanitum & exalta-
 tum, & nonnulla alia. III, Joannes
 Brunsman publici juris fecit Hendecas
 dissertationum, Apocalypticorum li-
 bros tres, Phosphorum Apocalyp-
 ticum, & controversias contra Jacobum
 Bossuetum, Antonium Varillas, alios-
 que. IV. Humfredus Hody scripsit
 dissertationes contra Aristæ Historiam
 de LXX. Interpretibus, & de Joanne
 Antiocheno, de Bibliorum textibus
 originalibus, versionibus Græcis & la-
 tinis & latina vulgata, & redargutio-
 nem Anglicani novi schismatis. V. Mar-
 tinus Dieffenbach scripsit dissertationem
 de morte Henrici VII. Imp. Judæum
 convertendum & conversum, de offi-
 ciis Christiani Scholarchæ, vindiciis
 Bucceri &c. VI. Andreas Carolus
 edidit vindicatam Innocentiam Wirte-
 bergensem contra Arnoldi Historiam
 Hæreticorum, dissertationem de jure
 Dei in creaturas &c. VII. Joannes
 Müllerus prælo subjecit Disputationes
 Theologicas de Eliæ Ascensu, & sche-
 diasma de Altenburgensis Ecclesiæ
 Præsulibus. VIII. Georgius Urfinus
 edidit disputationem de creatione
 mundi, Theses de summo bono, & de
 fortitudine vera. IX. Christophorus
 Reuch

Reuchlinus publici juris fecit disputa- Sæc. XVII.
 tiones de scientia Dei, de æternitate A. C. 1708.
 essentiarum, de notitia Dei naturali,
 de omni præsentia Divina, de diluvio
 Mosaico, de Arianismo, de dubitatio-
 ne Cartesiana, de nova creatione, de
 Evangelio, de Officio Christi Prophe-
 tico, & Dissertationem de Theologia.
 X. Ferdinandus Lichtscheid scripsit de
 jure vocationis Ministrorum Ecclesiæ
 per nuptiarum adjectionem, confinium
 veri & falsi circa amorem purum, in-
 teresse veritatis in causa amoris puri,
 pluraque alia.

§. XXXIV.

Coloniensium Turbæ ob religionem.

Postquam Lutherani in Silesia armatis Theatr. Eu-
 Suecorum minis plurima Tempora rop. t. 18.
 ac bona Catholicis interceperant, inde pag. 67.
 Calvinistæ audaciores facti hoc anno
 sæculi currentis octavo per Angliæ,
 Hollandiæ & Prussiæ Oratores postula-
 bant, ut & ipsi, utpote sub nomine
 aſſeclarum Augustanæ Confessionis
 comprehensi in Catholici spoliis societa-
 tem, partemque admitterentur; insu-
 per Sueciæ Orator adhuc plures Ec-
 clesias, amplioremque sectæ libertatem
 Lutheranis concedi petebat, minita-
 tus, Regem suum a Catholicis, quæ
Hist. Eccles. Tom. LXVII. Tt ultro

Sæc. XVII. ultro cedere detrectarent, facile armis
 A. C. 1708. vindicaturum: Ast Cæsarei Deputati
 ejusmodi minis haud terri, non modo
 hæc verba: *Utriusque Augustanæ Con-*
fessionis deleri jusserunt, sed etiam im-
 portunas Protestantium sollicitationes
 omnino rejecerunt: cum autem ad
 Societatis preces Cæsar Lignitiense Je-
 suitarum Collegium Templumque S.
 Joannis redimi peteret, sex aliæ Ec-
 clesiæ Lutheranis cedebantur, ea tæ-
 men lege, ut sex Urbes ingentem pec-
 uniarum vim qua mutuo, qua dono
 numerarent:

Tentabant etiam hoc anno Calvi-
 nistæ suam sectam sensim Colonizæ in-
 vehere, ac præprimis Diestus Boruffici
 Regis Agens sine ulla Magistratus li-
 centia, scitu vel consensu in suis ædi-
 bus privatum, occultumque suæ Reli-
 gionis exercitium inducere attentabant,
 cum tamen ei haud incognitum esset,
 quod nulla alia religio præter Romanæ
 Catholicam in hac urbe unquam tole-
 rata fuisset, ac propterea jam anno
 prioris sæculi septuagesimo secundo
 Magistratus Baroni de Spanheim
 ejusdem Regis Agenti privatum ejus-
 modi Oratorium inhibuisset, necnon
 Bilderbeckius Belgii fœderati Agens
 Mulheimium ad unius leucæ distan-
 tiam pro sectæ suæ usu cum suis pro-
 gredi

Sæc. XVII.
A. C. 1708.

gredi coactus fuisset. Igitur Coloniensis Magistratus Brandenburgico etiam huic Agenti privatum sectæ exercitium interdixit, quin tamen hic ejusmodi monitis morem gereret, caussatus, liberum Religionis usum olim Calvinianis præfidiariis in Urbe concessum fuisse. Denuo Magistratus, sollicitante vehementer Clero, Studiosis ac populo, Agentem rogabat, ut ab ejusmodi exercitio desisteret, donec Magistratus Cæsarem, ac Broussiæ Regem desuper certio-rem fecisset, eisque totam rei ferriem, imminensque gravis tumultus periculum exposuisset. Verum Agens pro sectæ suæ genio cedere nescius, suos Prædicantes palam ad ædes suas accivit. Eapropter Magistratus, ante Palatii fores, ut Agens a furentis populi assultu tutus esset, validum militem apposuit, simulque literas ad Borussia Regem dedit; huic vero, id ex jure gentium Legatis Berolini, Bruxellis & ubique permitti, in responsis danti, Magistratus exposuit, jus gentium ad Reipublicæ exitium, præjudiciumque obtendi non posse, aliunde vero privati Oratorii privilegium solis Legatis repræsentativo Principum caractere insignitis, non autem aliisque Residentibus seu Agentibus indulgeri: ipse etiam Cæsar cunctis Circulorum Directo-

T t 2

recto-

Sæc. XVII. rectoribus, ut Regem ad abolendam
A.C. 1708. ejusmodi novitatem inducerent, in-
 junxit, Ipfusque defuper literas ad
 Regem dedit: cum autem amica hac
 follicitatione nil proficeretur, Coloni-
 fis Academiæ Studiosi affixis per com-
 pita fchedis mutuo fele hortati funt,
 ut totis viribus præpedirent, quomi-
 nus Regis Boruffiæ Agens fuæ fele-
 ritum, quem Ethnicorum orgia, &
 horrendum Diaboli, qui hujus doctrine
 Author effet, cultum appellitabant,
 nedum privatam perageret: Hi igitur
 die trigefima Aprilis concurrente po-
 pulo Agentis ædes impetunt, effra-
 que feneftris infignia abftrahunt, te-
 multuariisque impropriis & minis in-
 fultant: Tempeftive autem a Magiftratu
 milites immiffi cunctos difperferunt, at-
 que ab ulteriori vi cohibuerunt. Re-
 comperta Boruffiæ Rex vicem repen-
 tus, cuncta Coloniensium bona, atque
 Ecclefiasticos redditus in fuâ ditione
 rario fuo addixit, quapropter Pontifex
 datis literis Lambergium & Saxo-Ce-
 tienfem Cardinales, & Moguntinum
 & Trevirenfem Electores, necnon Ce-
 faris Confefarium rogabat, ut Catho-
 licos in ditione Brandeburgica graviter
 in odium hujus repulfæ vexatos
 commendatos habere, fuæque authorita-
 tis præfidium illis impendere velint. In-
 terim

terim Agens ex Tuitiana civitate mili- Sæc. XVII.
 tes ad sui defensionem Borussicos in ur- A. C. 1708.
 bem induxit, quos tamen Magistratus
 jussu mox dimittere compulsus est; Hö-
 velenus enim & Puteanus Catholici
 Consules Senatum prius solvi haud per-
 misere, nisi prius hi milites domo & urbe
 abiissent: Circulorum quoque Directo-
 res Regi supplicarunt, ut propter gra-
 vissimorum tumultuum pericula priva-
 tum sectæ cultum intermitteri præciperet,
 nec ob Colonienfis Magistratus repul-
 sam innoxios bonorum jactura plecteret.
 Magistratus quoque Prinziium intimum
 Regis Consiliarium, qui tum Coloniam
 venerat, rogant, ut a Cæsare aliis-
 que Mediatoribus desuper decernenda,
 rata haberet; insuper Catholici Prin-
 cipum Oratores Ratisbonæ multis de-
 monstrarunt, quod Borussus sine mani-
 festa pacis Westphalicæ violatione Ca-
 tholicorum reditus fisco addicere non
 potuerit, eoquod Magistratus Colonien-
 fis hunc tumultum præpediendo impar
 fuisset, aliunde vero se ad præstandam
 læsis satisfactionem paratum exhiberet:
 suadendum ergo ut de consensu par-
 tium Arbitri seligantur, qui constituent,
 quid hac in re maxime congruat. Tan-
 dem vero Rex declarabat, se nil aliud
 petere, nisi ut soli Agenti suo, ejus-
 que familiæ privatus Religionis usus

Tt 3

con-

Sæc. XVII concederetur. Id vero constanter re-
A. C. 1708 nuente Magistratu, Monasteriensis Epi-
 scopus & Elector Palatinus suas par-
 tes interposuere, eorumque opera an-
 no sequenti die decima sexta Januarii
 conventam est, ut Regi jus suis Legatis
 competens reservatum maneat, simul-
 que contentus sit, ut ejus Agens sectæ
 suæ sacris duntaxat tandiu interesse
 posset, quamdiu Circulorum copię in
 urbe morarentur, Magistratus vero Co-
 loniensis in hujus tumultus Auctores
 sedulo inquireret, eosque promerita
 pœna plecteret, & damna ædibus il-
 lata resarciret.

§. XXXV.

*Hæc transactio a Clemente summo
 Pontifice reprobata.*

Placuit summopere Clementi Pape
 Joannis Guilielmi Palatini Electoris
 Zelum, quo sese Borussorum violentis
 opposuerat, quocirca die decima quarta
 Julii ad eundem has dedit literas
 „Sine multa sollicitudine esse non pos-
 „sumus de his, quæ in civitate Colo-
 „nienſi pridem attentata fuerunt, &
 „adhuc vehementer urgentur ab Aca-
 „tholico Principe, contendente obtinere,
 „ut damnata Calvinianæ sectæ exerci-
 „tia haberi possint in domo administrati-
 „ejus

„ejus nomine in eadem civitate resi- Sæc. XVII.
 „dentis, etsi autem confidere debea- A. C. 1708.
 „mus constantiam, ac pietatem Magi-
 „stratus illius Civitatis, quæ sane hac
 „occasione magnopere enituit, nun-
 „quam cessuram tam iniquis conatibus,
 „nec passuram esse eripi sibi gloriam,
 „quam firma, ac sincera Romanæ Ec-
 „clesiæ, & Apostolicæ Sedi adhæsione
 „perpetuo promeruit, plurimum tamen
 „spei constituendum esse intelligimus
 „in pietate, ac Zelo Nobilitatis tuæ,
 „quam scimus opem, & authoritatem
 „suam in hac ipsa causa favore Ortho-
 „doxæ fidei jam posuisse, ac solerter
 „curasse, avertere turbinem impenden-
 „tem capiti Catholicorum commoran-
 „tium in ditioe ejusdem A catholici
 „Principis, repulsam, quam a Magistratu
 „passus est, his modis ulcisci parantis,
 „quod periculum, cum nondum plane
 „cessaverit, magnopere a te petimus,
 „ut hanc causam commendatissimam
 „habeas.,

Eadem etiam die ad Senatum Co-
 loniensem hæc perscripsit: „Summo-
 „pere delectati sumus, ubi audivimus
 „præclarum ejusdem vestræ pietatis ac
 „constantix specimen a vobis editum
 „fuisse, tum cum obstitistis invicto ani-
 „mo non tam petitionibus, quam mi-
 „nis A catholici Principis contendentis

T t 4

„per

Sæc. XVII. „per Delegatum suum a vobis obtine-
 A C. 1708. „re, ut fas esset Administro suo pro
 „tempore istic residenti exercitia sui ri-
 „tus, hoc est, damnatæ sectæ privatim
 „saltem isthic habere, quod nihil aliud
 „sane erat, quam obtinere, ut error
 „inter vos quasi in angulo delitesceret.
 „sed vos plane ostendistis vigere in vo-
 „bis cum Divini honoris Zelo amorem
 „Patriæ, & cum eximia pietate singu-
 „larem prudentiam, ac consilii in civi-
 „tate probe constituta quemcunque
 „ditum pestiferæ labi esse occludendum
 „cum nequeat contagium finibus coe-
 „ceri, sed facile effundatur in perti-
 „ciem multorum, illud præsertim quod
 „animas inficit, & de mente in mane-
 „tem celeri, ac irreparabili excursu sa-
 „cillime gliscit, nil tale apud vos hospiti-
 „tari voluistis, quamobrem eximiam
 „in Domino laudem, quam propterea
 „consecuti, ex animo vobis gratu-
 „lamur. „

Cum autem Pontifici nuntiatum
 esset, quod Calvinistæ in Colonien-
 civitatem sectæ suæ exercitium indu-
 cendi propositum rursus omni studio ur-
 gerent, hinc die vigesima septima Octo-
 bris denuo eundem Electorem Palati-
 num hortabatur, ut sedulo curaret iniqua
 eorum consilia ac molimina abrumperet
 prout ipsemet Pontifici pollicitus ele-

set: Idem etiam commendabat Senatui Sæc. XVII.
 & Capitulo Coloniensi, necnon Arnol- A. C. 1708.
 do Monasteriensi Episcopo.

Interim vero communis, mendax
 tamen, per urbem volitabat rumor,
 quod Coloniensis Magistratus privatum
 Calvinianæ sectæ usum Ministro Borus-
 fico permisisset: mox igitur Joannes
 Baptista Comes de Bussi Tarsensis Ar-
 chiepiscopus, & Apostolicus Coloniæ
 Nuntius adversus pacta cum Rege inita
 tanquam Romanæ Ecclesiæ oppido no-
 civa reclamans, ea omnino irrita, nul-
 laque declaravit: Hanc Nuntii senten-
 tiam postea Clemens Papa confirmavit,
 die decima sexta Februarii datis
 ad eundem hisce literis: „Sperandum
 „nobis esse videbatur Magistratum istius
 „civitatis Coloniensis veteris pietatis
 „memorem, & nostris etiam paternis
 „officiis, ac Fraternalitatis tuæ vocibus
 „admonitum, ac confirmatum nihil
 „unquam remissurum esse de ea con-
 „stantia, qua primum obstiterat peti-
 „tionibus A catholici Principis magno
 „studio contendenti novum, ac inau-
 „ditum exemplum favore suæ sectæ ist-
 „huc inducere. Verum non sine multa
 „animi nostri molestia audivimus eun-
 „dem Magistratum, inito demum tra-
 „ctatu, delectisque arbitris existimasse,
 „satis consultum esse incolumitati Or-

T t 5

„thodo-

Sæc. XVII „thodoxæ fidei, si damnata hæretico- „on
 A. C. 1708. „rum exercitia ab ipsa civitate in præ- „on
 „sens excluderentur. Cæterum con- „st
 „sensisse in aliquam conditionem, pet- „su
 „quam differri potius, quam adimi Ca- „pr
 „tholicæ Religionis periculum vide- „str
 „tur. Quamobrem æquum omnino „fa
 „fuit, ut fraternitas tua demandato
 „sibi a nobis munere statim insurgeret,
 „ac palam declararet, non licuisse Magi-
 „stratui seculari causam fidei, cultum,
 „& integritatem directe respicientem
 „attingere, nec in concordia, quæ di-
 „citur inter partes inita, præservare
 „asserta jura A catholici Principis. Ut
 „autem omnibus perspectum sit, ne-
 „dum grata nobis exstitisse, sed rata a
 „nobis haberi ea, quæ pro indemnitate
 „Catholici cultus inhærendo facultati-
 „bus tibi a nobis traditis, opportune
 „ac necessario hac occasione præstitisti
 „nos declarationem a te editam, in qua
 „omnia, & singula obtentu ineunte
 „concordiæ in eo tractatu contenta cum
 „omnibus inde secutis, ac secuturis,
 „quatenus directe, vel indirecte Catho-
 „licæ religioni præjudicium inferant,
 „aut inferre aliquando possint, sub am-
 „plissima forma nulla ac irrita denun-
 „tiasti, ac pro revocatis, cassatis, nul-
 „lis, invalidis, abolitis, viribusque
 „executione, & effectu penitus, ac
 „om

„omnino vacuis haberi voluisti, per
 „omnia approbamus, & Apostolica no-
 „stra autoritate confirmamus, tibi in-
 „super injungentes, ut ejusmodi ap-
 „probationem, & confirmationem no-
 „stram notam omnibus reddi cures, &
 „facias. „

Sæc. XVII.
 A. C. 1708.

Has Pontificis literas Coloniensis
 Nuntius ubique per urbem divulgabat,
 Borussiæ autem Orator Ratisbonæ apud
 Imperii comitia ea de re vehementer
 questus, pro more hujus gentis contu-
 meliosa verba in Pontificem, ejusque
 sacra effutiit, asserens, quod Pontifex
 suum in Romano Imperio dominatum
 pro more exerens, Statum in Statu ef-
 formare intentus sit, ejusque Nuntius
 contra Imperii leges Regem Brande-
 burgicum *Principem Acatholicum*, ejus-
 que religionem *damnatam sectam* nomi-
 nare haud dubitaverit &c. proin jure
 merito ex Imperio proscribendus, aut
 saltem ad revocandum injuriosum suum
 scriptum compellendus esset. Ita nem-
 pe injuria pro injuria, tenui scœnore
 rependi visa est; nullum enim aliud
 lucrum expectare potest sese luto oppo-
 nens, quam lutum. Ceterum Colo-
 niensis Senatus summi Pontificis indi-
 gnationem veritus, inita pacta rescin-
 dere parabat, postquam vero rursus
 Coloniensium bona, & Catholicorum
 mona-

Sæc. XVII. monasteria in ditione Brandenburgica
 A. C. 1708. intercipi cognoverat, tempori ac ne-
 cessitati cedendum existimabat: Nun-
 tius vero non sine summa animi indi-
 gnatione Colonia excessit: Pontifex au-
 tem Cæsaris auctoritatem openque im-
 plorans, die decima sexta Februarii
 has ad eum dedit literas: „Quod Aca-
 „tholicus Princeps sua potentia fren-
 „vehementer contendat, fas esse suo de-
 „genti in ea civitate administro intra
 „privatas saltem ædes damnatos sue
 „sectæ ritus exercere, id cum ibi pro-
 „sus novum sit, & hæcenus inauditum
 „nulla prorsus æquitate inniti pote-
 „& quamvis Magistratus illius civita-
 „tis, qui Zelo servandæ puritatis fidei
 „incensus, nostris paternis monitis, &
 „Nuntii nostri vocibus confirmatus in-
 „debitæ petitioni ea, qua par erat,
 „constantia ab initio obstiterat, submi-
 „ad tractatum concordiæ devenisse de-
 „catur, in quo ea ipsa asserta Acathe-
 „lici Principis jura, quæ nullo modo
 „admittenda esse intellexerat, reservari
 „consensit: quia tamen ei nullo modo
 „licuit in causa statum Religionis di-
 „recte respiciente pacisci aditumque
 „relinquere, ut idem propositum ab ipso
 „Acathelico Principe, ejusque Admini-
 „nistriis vehementius aliquando urge-
 „tur, Nos præter improbationem, ac

„irritationem præfati actus concordiaæ Sæc. XVII.
 „in eo, in quo lædit religionem, a A. C. 1708.
 „Nuntio nostro, uti sui muneris erat,
 „palam factam, atque a Nobis aucto-
 „ritate nostra confirmatam, magnopere
 „a Te petimus, ut indemnitate at-
 „que integritatem fidei, quatenus nul-
 „lum ex ipso tractatu præjudicium,
 „aut detrimentum perferat, vehe-
 „mentissime tuearis &c.„

Postquam vero Pontifex comper-
 erat, quod Monasteriensis Episcopus
 Magistratum Colonensem ad hanc con-
 troversiam celerius dirimendam, in-
 eundamque hanc pactionem datis lite-
 ris stimularit, hinc cum præfato Epi-
 scopo exoptulans, die decima sexta
 Februarii hæc ad eum perscripsit: „Ope-
 „ram tuam omni studio requisivimus,
 „ubi scilicet nobis innotuit agi acriter,
 „ac vehementer in ea civitate de per-
 „turbando pacifico Orthodoxæ Religio-
 „nis statu, eo quod A catholicus Prin-
 „ceps præsumeret, jus, ac fas esse suo
 „ibi residenti Administro damnatos hæ-
 „reticorum ritus intra privatas saltem
 „ædes exercere, ac præterea contem-
 „deret, quod ad removendos gravissi-
 „mos obices, quos offenderat, hæc
 „controversia per arbitros utrinque de-
 „ligendos dirimeretur. Et sane spes
 „erat irritos demum fore hujusmodi
 „cona-

Sæc. XVII. „conatus, cum Magistratus Colonien- „
 A. C. 1708. „sis per se probe animatus, nostrisque „
 „literis, ac viva voce venerabilis Fræ- „
 „tris Joannis Baptistæ Archiepiscopi „
 „Tarsensis Nuntii nostri serio, ac gra- „
 „viter præmonitus, indebitæ petitioni „
 „ab initio constanter obstitisset, meri- „
 „tas propterea laudes a Nobis subinde „
 „consecutus, quod retento Majorum „
 „suorum more, ac exemplo nihil sibi „
 „attingendum esse intellexisset, quod „
 „ad Religionis statum pertineret. Ve- „
 „rum dum propter alias multas hæc „
 „occasione excitatas difficultates, ac „
 „que querelas totum negotium in de- „
 „ liberatione adhuc versaretur, aut certe „
 „protraheretur, eo allatæ sunt tuæ ad „
 „Magistratum literæ magnopere impro- „
 „bantes omnem moram, ac cunctatio- „
 „nem in sedanda hac controversia, ac „
 „vehementer urgentes necessitatem „
 „conciliandi civitati gratiam Acathe- „
 „lici illius Principis, ne forte deterio- „
 „ra, ut dicebatur, contingerent. Porro „
 „eventus ipse docuit tui nominis ab- „
 „usum, tuorumque officiorum authori- „
 „tatem ad rem celerius conficiendam „
 „momenti plurimum attulisse, qua in „
 „re illud valde nobis dolendum est, „
 „quod Magistratus ita properaverit ad „
 „exitum ejus tractatus, ut passus sit „
 „in eo adjici conditionem, per quam

„præservari dicuntur asserta ejusdem Sæc. XVII.
 „Acatholici Principis jura, quæ tamen A. C. 1708.
 „nulla esse, ac nulla eidem competere
 „omnino scire debebat, ac per hoc reli-
 „querit quodammodo ipsi Principi, ejusve
 „Administro locum perturbandi perpe-
 „tuo illibatum hæctenus Catholicæ Re-
 „ligionis statum in præfata civitate Co-
 „loniensi. Et licet idem Nuntius noster
 „Tractatum & Actum hujusmodi con-
 „cordiæ in ea parte, in qua respicit,
 „ac lædit religionem pro suo munere
 „palam improbaverit, ac irritaverit,
 „Nosque hujusmodi declarationem, ut-
 „pote opportunam, ac necessariam
 „Apostolica nostra authoritate confir-
 „maverimus, & approbaverimus; ni-
 „hilominus facere non possumus, quin
 „Te iterum, iterumque hortemur, at-
 „que obtestemur, ut satagas iis reme-
 „diis, quæ tuæ authoritati, ac Zelo
 „deesse non possunt, tuoque honori ac
 „Conscientiæ summopere conveniunt,
 „consulere indemnitati ejus Ecclesiæ,
 „& occurrere periculo, quod facile ei
 „imminere posset, si ex vi adjunctæ in
 „eo tractatu præservationis jurium illud
 „ipsum, quod nuper attentatum est de
 „invehendis illuc exercitiis hæreti-
 „corum, iterum, multoque vehemen-
 „tius, ut timere est, promoveretur.,

§. XXXVI.

Sæc. XVII.
A. C. 1708.

§. XXXVI.

Novum Quesnelli Testamentum a summo Pontifice proscriptum.

*Lafiteau
Hist. Const.
t. I. p. 69.*

Interim morales Quesneli reflexiones, quas novi Testamenti editioni adiecerat, quorundam æstimationem, multorum dubitationem, plurimorum vero indignationem attraxerant: Non deerant ex Episcopis, Virisque doctrina longe præstantissimis, qui hunc librum toties auctum, iteratoque prælo excusum maturo examini subjicerent, ac luculenter deprehenderent, quod Quesnelus in eo Edmundi Richerii opiniones circa excommunicandi potestatem, necnon Jansenii propositiones innovaret, & Jansenii fautores velut oppresse veritatis Martyres deprædicaret. Preterea quamvis non pauci, qui hunc librum a censuris vindicare nitebantur, plures propositiones immutarent, alios riores temperarent, & nonnullas omnino delerent, illius tamen vitia et doctrinæ adeo manifeste damnatam heresin sapiebant, ut Pontifex hunc librum, qui jam ante tredecim annis denunciatus erat, rursus examini subjiceret: Igitur Cardinales & Theologi ad id selecti post longam maturamque discussionem declararunt, quod liber magis

magis perniciosus nec in hæreticorum Sæc. XVII.
nec schismaticorum officina procudi A. C. 1708.
potuisset. Eapropter Pontifex die decima
tertia Julii has Quesnelli reflexiones
publice proscripsit, edita sequenti Con-
stitutione: „Cum in lucem prodierit
„liber quidam Gallico idiomate impres-
„sus & in plures tomos distributus sub
„titulo: *Novum Testamentum Gallice cum*
reflexionibus moralibus &c. vel sub hoc
„titulo: *Synopsis doctrinæ moralis ex*
Evangelio, actis Apostolorum &c. ac plu-
„ries typis recusatus fuerit, non sine bo-
„norum offensione, & ingenti anima-
„rum periculo propter ejus frequentem,
„etiam in variis Provinciis lectionem
„& usum, quemadmodum pariter ad
„Apostolatam nostrum multorum que-
„relis delatum est: Nos librum hujus-
„modi nonnullis ex venerabilibus Fra-
„tribus nostris S. R. E. Cardinalibus,
„aliisque in S. Theologia Magistris ma-
„ture, ut rei gravitas postulare vide-
„batur, examinandum commisimus;
„illi vero mandatis nostris obsequentes
„librum ipsum post accuratam ejus di-
„scussionem unanimi consensu prohi-
„bendum esse censuerunt, utpote qui
„sacrum ipsum N. T. textum exhibet
„damnabiliter, nec sine ausu temerario
„vitiatum & alteri versioni Gallicæ du-
„dum a Fel. rec. Clemente PP. IX.
Hist. Eccles. Tom. LXVII. Uu Præ-

Sæc. XVII. „Prædecessore nostro per quasdam suos
 A. C. 1708. „in simili forma Brevis die 20. Aprilis
 „1668. expeditas literas damnatæ in
 „multis conformem, a vulgata vero e-
 „ditione, quæ tot sæculorum usu in
 „Ecclesia probata est, atque ab Ordine
 „dextis omnibus pro authentica haberi
 „debet, multipliciter discrepantem &
 „aberrantem: Notas insuper & obser-
 „vationes continet, habentes quidem
 „speciem pietatis, sed ad virtutem ejus
 „abnegandam subdole deducentes, in
 „quibus passim occurrunt doctrinæ, &
 „propositiones seditiosæ, temerariæ,
 „perniciosæ, erroneæ, aliàs damnatæ
 „& Jansenianam hæresin manifeste
 „pientes. Hinc est, quod Nos credi-
 „tum nobis a Domino pastoralis curæ,
 „atque vigilantix munus, quantum in
 „Nobis ex alto conceditur, salubriter
 „exequi cupientes, de eorundem Cate-
 „dinalium consilio, librum supradictum
 „sive præmissis, sive alio quovis titulo
 „inscriptum ubicunque, & quocunque
 „alio idiomate, seu quavis editione
 „posteriori hactenus impressum, aut
 „posteriori imprimendum, auctoritate
 „Apostolica tenore præsentium dan-
 „namus, & reprobamus, ipsiusque
 „libri impressionem, descriptionem, &
 „retentionem, & usum omni-
 „bus & singulis Christi fidelibus, etiam

„specifica & individua mentione dignis Sæc. XVII.
 „sub pœna excommunicationis per con- A. C. 1708.
 „trafacientes ipso facto absque alia de-
 „claratione incurrenda, a qua nemo
 „a quoquam (præterquam a Nobis,
 „seu Romano Pontifice pro tempore
 „existente) nisi in articulo mortis con-
 „stitutus absolutionis beneficium valeat
 „obtinere, omnino interdiciamus, &
 „prohibemus. Volentes, & eadem
 „auctoritate mandantes, ut quicumque
 „librum hujusmodi penes se habuerit,
 „vel in futurum quodocunque habe-
 „bunt, illum statim, atque præsentem
 „literæ eis innotuerint, locorum Ordini-
 „nariis, vel hæreticæ pravitatis Inqui-
 „sitoribus tradere, atque consignari
 „teneantur, hi vero exemplaria sibi sic
 „tradita illico flammis aboleri curent.
 „In contrarium facientibus non ob-
 „stantibus quibuscunque &c. „

Quoniam vero Pontifex cuncta hu-
 jus libri exemplaria Ordinariis tradi,
 ac illico flammis aboleri præcepisset,
 id vero Gallorum consuetudini contra-
 rium esset, hinc illius Constitutio in
 hoc Regno recepta non fuit. Inde vero
 Quesnelli fautores audaciores effecti,
 Papæ decretum ore & calamo insecta-
 bantur, illudque velut *opus tenebrarum*,
 a Fabronio Cardinale Pontifici adu-
 lante,

Uu 2

Sæc. XVII. lante, & Jesuitis ancillante excoctum.
 A.C. 1708. & Ordinis Episcopalis pupillam offe-
 dens traducebant.

§. XXXVII.

*Turbæ Pontificios inter & Ca-
sareos.*

*Mem. Chron.
& Hist.*

*Lamberti
t. 5. p. 88.*

*Mem. de la
Torre t. 5.*

pag. 129.

*Vitæ Card
vit. Card.*

*Grim. t. 1.
pag. 151.*

*Kettl. De-
can. V.*

pag. 513.

Dum Pontifex Romæ Jansenitarum
factioni bellum denuntiabat; in-
terim Italici belli flammæ usque ad
Romanæ Urbis mænia sensim grassari
cæperant: Non una erat dissidii causa
Papam inter & Josephum Imperato-
rem; nimia enim Pontificis erga Gallos
propensio, haud dubia ipsius ab Austriacis
aversio, & pertinax Carolus III.
in Neapolis Regem agnoscendi tergiver-
satio, continuæ disceptationis occasi-
onem præbuit: haud levem quoque de
dissensionum scintillam subjecit Pontificis
decretum, quo omnibus Regni Neapolitani,
& Ducatus Mediolanensis Archiepiscopis,
Episcopis, & Prælatibus die trigesima Junii
sub anathematis pœna inhibuit, ne ex suis
proventibus imperatas pecuniarum exactiones
bello Italico penderent: ex hisce de
dissensionum scintillis Mars; unde
nime debuit, exarsit. Equidem Cardinalis
Grimanus, quem Imperator Neapolis Pro-
Regem dicebat, Romam dicebat,

discedens, ac Pontifici valedicens Sæc. XVII. A.C. 1708.
 eundem submisit rogabat, ut clemen-
 tius, modestiusque cum Domo Au-
 striaca ageret, & tandem Carolum
 Hispaniæ Regem agnosceret, ejusque
 Sponsam proxime adventuram hono-
 rifica Legatione exciperet: Ast Ponti-
 fex ad hæc monita surdus, adeo gra-
 ves in Cæsarem æque ac Carolum nec-
 non Sabaudia Ducem querelas effudit,
 ut Cardinalis ira commotior responde-
 ret: *Sanctitas vestra non uno titulo ob-*
stringitur, coronatos ejusmodi vertices ma-
jore in honore habere, hac objurgatione
offensus Pontifex, multæ inquit, in arce
S. Angeli sunt custodiae ad coercendos re-
fractarios ejusmodi Cardinales accommodæ:
nec desunt, reposuit Cardinalis novæ mitræ
pro novo Pontifice. Crescebant autem
 Papam inter & Cæsarem simultates,
 ubi de Cæsareorum hybernis in ditione
 Ecclesiastica assignandis agebatur; præ-
 primis enim Pontifici per suum Lega-
 tum hac de re sciscitanti Daunius Nea-
 polis Pro-Rex respondit, nullum qui-
 dem de hybernis in solo Pontificio fi-
 gendis se habere Cæsaris imperium,
 exigere tamen transitum germani Equi-
 tatus, ultronee, aut vi tentandum:
 Ad hæc Pontifex die decima quarta
 Martii Daunio rescripsit, quod *necessi-*
tas quidem ad denegandam hanc petitionem

Sæc. XVII. A. C. 1708. cogeret, ne tamen, certa & perpetua de
 esse videatur voluntas ejus erga Cæsarem,
 ita petitioni assentiatur, ut tamen non licet
 Cæsareis copiis præter modum & normam
 de qua in Aula Viennensi actum est, per
 Ecclesiasticam ditionem pertransire, sed mi-
 lites per Asculi civitatem in Piceno iter ex-
 pedite, nec alio divertentes instituant &
 prosequantur. Senatus tamen Bononiensis militi Cæsareo alimenta ceteraque ad transitum necessaria gratis subministrabat, id tam ægre ferente Legato Pontificio, ut Senatores custodiam tradi juberet, & vim vi repellere nitretur: attamen milites Cæsarei hostilem in modum haberi indignantes, ut eorum permolesta pecuniarum exactioe mulctarant: Postquam vero Papa ex Parmensi & Placentina ditione Pontificium militem annuente Francisco Farnesio Duce removerat, Cæsar militi suo in utroque hoc Ducatu hybernæ assignavit, præmissis Marchione de Piacentia qui pro resarciendis damnis inde occurrentibus cum Duce de solvendis tercentis sexaginta Imperialium millibus convenerat: Hunc vero contractum Pontifex velut Ecclesiasticæ immunitatis contrarium edita Constitutione irritum declaravit, causatus, sibi soli supremum utriusque Ducatus clientelæ dominium a Julio II. & Paulo III. Farnesio

nesio hucusque continuatum compe- Sæc. XVII.
 tere, ac propterea ejus invasores, ibi- A. C. 1708.
 demque hybernantes exemplo Leo-
 nis X. & Urbani VIII. Pontificum ana-
 themate perculit, & in sui juris defen-
 sionem allegavit, quod Carolus M. Ro-
 manum Imperium ut clientelare a
 Leone III. Papa adhibito fidelitatis ju-
 ramento acceperit, & Otto M. omni
 juri & ordinationi Urbis Romanæ ces-
 serit, & quicquid de terra S. Petri pos-
 sedit, se Joanni Papæ redditurum spo-
 ponderit (a) imo Sigismundus Impe-
 rator (b) professus fit, quod Constan-
 tinus M. a S. Silvestro Romanum Im-
 perium beneficiarium acceperit, seque
 Deo & Sedi Apostolicæ Fridericus Im-
 perator subjecerit (c) omnesque dona-
 tiones & privilegia ab Imperatoribus
 Sedi Apostolicæ concessa Rudolphus I.
 Imperator, omnesque Electores Anno
 1279. die 12. Septembris confirma-
 rint (d) ex horum autem confirma-

Uu 4 tione

(a) Cap. Tibi Domino 83. dist. 63.

(b) In Reform. sua Basileæ c. 10, lib. 2.
 fol. 151.

(c) Const. unic. l. 2. feud. tit. 100.

(d) Baron. Tom. 10. Ann. 996. Num. 44.
 Leopoldus Imperator Anno 1691. in diplo-
 mate ad Innocentium XII. declaravit Parmæ
 Ducem

Sæc. XVII. tione præscriptio tot centum annorum
 A. C. 1708. valida & ubique admiffa invalefcit,
 etfi fors Imperatores fibi fupremam po-
 teftatem in Italiam refervaffent, re-
 licto duntaxat Sedi Apoftolicæ Do-
 minio utili: Econtrario autem Jolephus
 Cæfar publico decreto vibratum a Pon-
 tifice anathema injuftum, & nullum
 effe declaravit, ex antiquis diploma-
 tibus, investiturarum, aëtorumque mo-
 numentis demonstrans, utrumque Du-
 catum ab immemorabili tempore Duce-
 tui Mediolanenfis, Romanoque Imperio
 fuiffe clientelarem, ejusque fupremum
 dominium a nullo in Apoftolicam Se-
 dem fuiffe translatum, nec ab ullo
 Principe fine Romani Imperii confenfu
 transferri aut alienari potuiffe, præter
 jus & dominium a Papa ufurpatum,
 fuiffe femper ab Aula Imperiali dete-
 gatum, & nonnifi ob potentix defectum
 permiffum, nunc vero a Cæfare vindic-
 andum. Constantinum quidem M. ali-
 quot Urbis Romanæ & vicinix cenfus
 ac redditus S. Sylveftro adjeciffie, fem-
 per tamen fibi refervaffe fupremum Do-
 minium, ipfamque Italiam, Romanam-
 que Constantino primogenito fuo filio
 re-
 re-

Ducem Sedis Apoftolicæ Vafallum, hæcque
 declaratio Anno 1697. Aulici Senatus decreto
 confirmata fuit.

reliquisse, & non nisi Ecclesiasticam Urbis & Orbis superioritatem non autem temporalem S. Sylvestro permisisse: et si temporalem donasset, ejusmodi donationes fore invalidas, ipso Honorio III. eas invalidante (a) & Ottone M. hanc adjiciente clausulam: *Salva per eosdem Ducatus nostra in omnibus dominatione & potestate (b)*. Has rationes Cæsar adduxit in quodam publico edicto, quod in Ratisbonensibus Imperii comitiis

U u 5   appro-

Sæc. XVII.
A. C. 1708.

(a) Cap. 33. decret. de Jurejur.
 (b) Baron. ad Anno 962. Ceterum Imperatoris jura in utrumque Ducatum defenderunt Gottfridus Rohlmannus, Wolfgangus Jægerus, Rinck, Simon Henricus Musæus & alii, quibus etiam addendæ animadversiones ad declarationem nullitatis &c. & dissertatio præliminaris de jure Imperii in Ducatum Parmensem & Placentinum, necnon libellus ita inscriptus, *les Droits de l'Empire sur l'Etat Eccles. Pontificis jura propugnata habentur in libro, cui titulus: Il dominio temporale dalla Sede Apostolica, sopra la città di Commachio, & in alio ita inscripto: Declaratio nullitatis Christianæ concordie in Sedis Apostolicæ & Ecclesiæ præjudicium in itæ super hybernis stationibus &c.* Mota rursus in Parmensi Ducatu controversia Anno 1768. plurium aliorum voluminum materiam eruditè subministravit.

Sæc. XVII. A. C. 1708. approbatum Romam transmisit, illud-
que Comes Caunitius Pontifici & Car-
dinalium Collegio tradidit: Alio au-
tem decreto Imperator omnibus tam
Germanis quam Italis subditis intermi-
nata capitis poena, & bonorum pro-
scriptione, ne Pontificis scriptam admit-
terent, interdixit, collectasque milita-
res, quas antea Papa Gallis licet ex-
teris, præter hyberna haud difficultet
permisit, persolvi jussit & sub iisdem præ-
mis Parmensi Duci injunxit, ut intra
quindecim dies homagium Cæsari præ-
staret.

§. XXXVIII.

Pontificis querelæ contra Cæsarem.

Epist. Clem. *XI. p. 471.* *Hist. du* *Princ. d' O.* *rang. p. 2.* *fol. 135.* *La Clef.* *Oct. p. 289.* *Nov. p. 352.* *Lettr. Hist.* *Sept. p. 289.* *Oct. p. 426.* Quamvis Josephi Imperatoris editum,
quo se non modo utrumque Do-
catum, sed Imperijura in totam Italianam,
omnesque ditiones ab ejus Prædeces-
soribus sine Imperij consensu donatas
vindicturum declarabat, Venetis,
Genuensibus, Etruscis, Mutinensibus
& Sabaudis justis timoris argumentum
esse potuisset, solus tamen Pontifex
trepidare cæperat, ac extrema que-
que, ut vim repelleret, adhibuit: præ-
primis igitur die secunda Julii ad Cæ-
sarem literas dedit, quibus vehementer
questus, quod Cæsaris copiarum post gra-
vissimam

vissima damna ditioni Pontificiæ illata Sæc. XVII.
 de repente, nulla facta belli denuntia- A. C. 1708.
 tione, hostiliter egerint, & loca quæ-
 dam jurisdictionis Pontificiæ occupa-
 rint, ibidemque constituto præsidio,
 explicatisque signis tanquam in terris
 justo bello partis infederint, majora
 tentaturi, ubi novæ militum suppetiæ
 sint affuturæ: *Vides Cæsar*, prosequen-
 batur Pontifex, hæc contra omnem æqui-
 tatem, ac rationem contra debitam Nobis,
 & Apostolicæ sedi reverentiam, contra jura
 ac rationes Ecclesiæ, per abusum tui No-
 minis admissa divinis, humanisque legibus
 repugnare, rectaque opponi titulo Defenso-
 ris Ecclesiæ, quo maxime gloriati sunt Im-
 peratores, inclyti Majores tui. Non igno-
 ras, quam graviter & districte S. Canones,
 & Apostolicæ Constitutiones decernant ad-
 versus eos, qui vim rebus, & juribus Ec-
 clesiæ inferunt. Expende igitur, quousque
 Te abripuerint (si modo id Te jubente ac
 conscio admissum est, quod nefas esse vide-
 tur de tuo animo existimare) prava & ini-
 qua eorum consilia, qui Te ad provocandam
 tam graviter ac manifeste Dei iram impu-
 lerunt, & pedem nulla mora inde refer,
 unde certa animæ tuæ pernicies, nedum
 perpetua tuo Nomini labe, consecutura est.
 Interim vero de Nobis sic existima: Nos
 de Divina ope, quam humiliter & enixe
 implorare non cessabimus, confisos ea animi
 firmi-

Sæc. XVII. firmitate hanc causam, eaque omnia, quæ
 A. C. 1708. tutelæ Nostræ commissa sunt, complexuros
 esse, ut nemo unquam Nobis jure succedere
 possit, Nos muneris nostri partibus defuisse,
 aut mediis sive spiritualibus, sive tempora-
 libus pepercisse, etiamsi cujuscunque rei
 ædura, & vitæ nostræ dispendio faciendum
 sit; non enim animam nostram pretiosorem
 facimus, quam Nos dummodo consumemus
 cursum nostrum, commissumque Nobis ce-
 litus Ministerium usque ad mortem scilicet
 impleamus; memores siquidem sumus, quem-
 admodum Te etiam esse oportet, omnes ho-
 mines, quacunque demum dignitate pro-
 stantes, constituendos esse aliquando ante
 tremendum illud tribunal, coram quo tum,
 qui fecerint opus suum negligenter, tum
 qui tradita sibi potestate abusi fuerint, ipsi
 Judicis iram non evadent: declinantes
 enim in obligationes adducet Dominus
 cum operantibus iniquitatem. Hæc
 cogitatio Nos, Deo juvante, impigros in
 obeundo munere nostro efficiet. Consula
 & sibi Majestas tua: Noli Charissime Pater
 noster (nomine Domini nostri Jesu Christi,
 cujus vices indigni gerimus, postremo Te
 alloquimur) noli primitias florentis ætatis
 tuæ totius Christiani populi scandalo me-
 culare, & ab Ecclesiæ, quæ Christi Sponsa
 est, Apostolorumque ejus injuria, Imperii
 tui primordia auspicari. Quod quidem,
 ut plane intelligas, & meliora, Deo fa-
 vente,

vente, sapias, Majestati tuæ Apostolicam benedictionem amantiſſime impertimur.

Sæc. XVII.
A. C. 1708.

Ejusdem tenoris literas Pontifex eadem die dedit ad Amaliam Imperatricem, Eleonoram Viduam, Lambergium & Saxo - Citiensem Cardinales, Lotharium Moguntinum, Guilielmum Palatinum Electores, Carolum Lotharingium Osnabrugensem Episcopum, ceterosque S. R. J. Electores & Germaniæ Episcopos, necnon ad Biscoffium Jesuitam Cæsaris Confessarium, quos rogabat, ut tantum efficiant, quatenus *Cæsar*, quo non plane conscio hæc contigisse credit, suos ab hujusmodi damnis retrahat.

§. XXXIX.

Pontificis apparatus bellicus.

Attamen Pontifex hisce suis literis *Guarnac.* adeo nihil profecit, ut milites, eorumque Præfecti, a Papa Carolo Regium titulum adhuc denegari indignati solita militari licentia incolis Ferrariensibus plurima damna inferrent, imo etiam Alexander Bonnevallus alicui Structor, cujus jam tum adeo execrandum nomen erat, ut si quem impium, ac Religionis contemptorem notare vellent, Bonnevallianæ Religionis hominem militari joco appellarent, eo pro-

vit. Clem. XI. p. 14.

Sæc. XVII progressus erat, ut circumjacentes a-
 A. C. 1708. gros, & Comaclum ipsum aliasque
 quatuor urbes capto simul præsidio oc-
 cuparet, occupatumque operibus, bel-
 lique tormentis Mantua advectis com-
 muniret, civibusque ad sacramentum
 Cæsari dicendum compulsis a Muti-
 nensi Duce militum suppetias peteret.
 Eapropter Clemens Papa armata vi
 resistere paratus, undique foedera &
 auxilia conquirere intentus erat, ac
 præprimis sese ad Franciæ, Lusitanæ,
 Poloniæ Reges, Sabaudia Ducem,
 Venetorum & Helvetiorum Respubli-
 cas, & Equites Melitenses convertit,
 qui tamen arma sociare detrectarunt.
 Sedunensi quoque Episcopo significa-
 bat, quod ex hac Natione milites con-
 scribi delectumque haberi præcepit.
 militem etiam, quem contra Turcas
 Raymundo de Perellas Magno Meli-
 tensium Magistro submiserat, revoca-
 bat, & a variis Principibus militum sub-
 sidia petens, obtinensque, publicum
 in Basilica Vaticana exponebat vexil-
 lum imagine Christi e Cruce pendentis
 & hac inscriptione: *Defende Domine
 causam tuam*, insignitum. Præterea
 ex ærario Sixti V. tercentum aureorum
 millia in hujus belli sumptus depromptit,
 conscriptisque ex comitatu Avenionensi
 tribus armatorum millibus, habitisque
 in

in Italiæ solo tumultuariis delectibus, Sæc. XVII.
 exercitum viginti octo millibus validum A. C. 1708.
 contraxit, & Marsilium Comitem,
 quem Imperator ob præmaturam Bri-
 facci deditionem exauctoraverat, ex
 Francia evocavit, eumque supremum
 Pontificii exercitus Imperatorem con-
 stituit, pluresque militares Præfectos
 ex Galliis submissos excepit, denique
 die decima sexta Julii epistolam ad Cæ-
 sarem dedit, in qua inter alia sic scrip-
 sit: *Desiste, Fili, & ad reverentiam Ec-
 clesiæ debitam etiamnum animam tuam re-
 voca: obliviscemur Nos injuriarum, ac
 Te tanquam primogenitum Filium dilige-
 mus; sed si perstabis in tanta intemperantia
 consilii, abjiciemus Patris clementiam, &
 in Te, tanquam rebellem filium, excom-
 municatione & armis, si opus fuerit, anim-
 advertemus &c.*

§. XL.

Pontificii belli initia.

Quamvis Prius Marchio Cæsaris Le-
 gatus, ut hanc controversiam amica
 transactione dirimeret, Romam venis-
 set, atque Imperator novis, minaci-
 busque mandatis præcepisset, ne quid
 usque Pontificiis hostile fieret, nihilo-
 minus Pontificii Comaclum tam arcte
 circumcluserunt, ut fame periisset, nisi
 Ter-

Sæc. XVII. Tergestini navim annona onustam sub-
 A. C. 1708. misissent: insuper Cæsareas quatuor
 naves frumentarias secundo Pado de-
 fluentes, hostiliter impetiere, atque
 ex illis unam non sine mutua cæde ad
 Lagoscurum captivam duxerunt: Pau-
 lopost rustici Argentiani exulum sic-
 riorum manipulo aucti, unacum civi-
 bus æris campani sonitu accitis in Cæ-
 sareos irruunt, confossoque Centurio-
 ne, ac triginta partim cæsis, partim
 lauciis ceteros in fugam agunt, eadem
 clade equestrem stationem ad Ostella-
 tam oppressuri, nisi tempestive cavere
 jussis auxilium venisset: Postea aucta
 animorum acerbitate omnis ferme po-
 pulus Ferrariæ in armis erat, & Pon-
 tificius Legatus Cardinalis Casonus,
 quamvis Urbem strenue quidem defen-
 dere jussus, Cæsareos tamen prior de-
 fendere vel aggredi, usque dum par-
 resistendo foret, prohibitus esset, ni-
 hilominus, quicquid erat pabulorum,
 rerumque utilium in Urbem, clausu-
 que in oppida convehi jussit, & Ra-
 venatensem Cursorum Magistrum ob
 proditam Cæsareis urbem Magnavac-
 cam in vincula conjecit: rustici etiam
 ad insidias inter dumenta latentes, non
 raro Equites Cæsareos aggressi Viscon-
 tiæ Centurionem, publicæ licet securi-
 tatis literis munitum, rebus omnibus
 spo-

spoliatum, ac tantum non interfece- Sæc. XVII.
 runt, tresque Cataphractos immaniter A. C. 1708.
 trucidarunt, latiusque propagata fu-
 rendi libidine integri pagi campano ære
 ad arma capienda exciti in pabulatores
 Cæsareos effusi sunt.

§. XLI.

*Actum de pace inter Papam &
 Cæsarem.*

Ne vero Cæsarei a Pontificiorum ar- Lambert.
 mis inulti lacesserentur, Daunius Tom. V.
 ex Pedemontanis Alpibus redux, cum pag. 252.
 suo exercitu in Pontificiam ditionem
 sese latius diffundere, nil tamen hosti-
 liter agere, sed rem ita moderari jus-
 sus est, ne hostem provocare videretur;
 ipse etiam Imperator Pontifici perscri-
 psit, se a retrahendis a Ducatu Ferra-
 riensi copiis suis paratum esse, dum-
 modo vicissim Papa polliceretur, se
 nulli noxæ futurum præsidio, quod Co-
 maclio imposuisset, eoquod hunc co-
 mitatum jam a nongentis annis Juris
 Cæsarei esse, ex investituris per tot Sæ-
 cula traditis pateret: Sub idem tem-
 pus Cardinales Marefcottus, Carpegna
 & Pamphilus sese hujus simultatis me-
 diatores offerebant, ac totius Collegii
 nomine literas ad Cæsarem dederunt,
 in quibus propensum Pontificis animum
Hist. Eccles. Tom. LXVII.   Ax   erga

Sæc. XVII. erga Cæsarem jactitantes, nunquam
 A. C. 1708. Clementem intendisse ajebant, jura
 Cæsaris, si quæ in utrumque Ducatum haberet, lædere, sed duntaxat supremum ejus Dominium per tria secula possessum tueri, præcipue, cum Farnesii usque in hanc diem annum censum Cameræ Apostolicæ numerassent, & Leopoldus Imperator, Parmæ & Placentiæ Ducem Sedis Apostolicæ Vasallum esse declarasset. Postea, sicut antea Pontifex missis ad Lambertum & Saxo - Citiensem Cardinales omnesque Germaniæ Præsules, & Franciæ Regem literis questus erat, ita nunc Cardinales vehementer exostulabant contra Cæsaris edictum, quo sub gravissimis pœnis tam in Neapolis Regno, quam Mediolanensi Ducatu vetitum, ne pecuniæ Romam aliamque civitatis Pontificiæ Urbem ex quavis causa, a quocunque præcipue Mercatoribus & mensariis transmittendæ extraherentur, sed fructus, redditus ac pensiones Ecclesiasticis extra Statum Mediolanensem agentibus debitæ interciperentur, quæ tamen omnia per Cæsaris mandatum revocari petentes rogabant, ut Imperator Pontifici aures, animumque suum aperire, atque in concordiam cum Papa redire dignaretur. Ad hæc Cardinalium literas Cæsar Marchionem

Sæc. XVII.
A. C. 1708.

Prieum rursus Romam ablegabat, quo adventante Pontifex bellicos tractatus cum Hispaniæ & Franciæ Legatis ab-rumpens, naves nuper interceptas restitui jussit; cumque Pontifex sese ad pacis consilia magis facilem præberet, Marchio præprimis Carolum III. Hispaniæ Regem agnosci petebat; Pontifex vero coacto sæpius desuper Purpuratorum Senatu declaravit, se ad Carolum ablegaturum Sedis Apostolicæ Nuntium unacum epistola, cujus inscriptio esset hæc: *Tibi Carolo Regi Catholico in Hispania*: postulante autem Marchione, ut scriberetur. *Tibi Carolo Regi Hispaniarum Catholico*, & adversus hunc titulum acriter reclamante Uceda Duce Philippi Andegavensis Legato, Pontifex tanquam conciliationis capita a Cæsare petiit. I. Utis Comal-cum cum omnibus ad hunc Comitatum pertinentibus restitueret, II. a Papa absolutionem a Censuris peteret. III. Diploma Pontificium exoraret, ut primarum precum privilegio uti posset. Attamen ad hæc respondit Imperator, se abs consensu Imperii non posse alienare feudum Imperii, prius ergo decidendum esse dubium, cujus hic Comitatus sit. IV. Se nullam censuram incurrisse, proin absolutione non indigere. V. Pleno jure sibi competere jus

Xx 2

prima-

Sæc. XVII. primarum precum. Igitur Papa Caro-
 lum pro Rege agnoscere, & Reginam
 A. C. 1708 per Apostolicum Legatum salutare per-
 tinacius tergiversante, conciliationis
 negotium interruptum est, quocirca
 Cæsaris copiæ latius sese diffunde-
 bant, quas tamen Marsilius toto im-
 petu aggressus, Argenta, Medela,
 Ostellata vi ejecit, cæsisque aliquot, &
 quinquaginta captis ceteros Mutinam,
 & Comaclum repulit, & Ferrariam,
 Faventiam, vicinasque urbes commu-
 nivit. Vicissim vero Cæsarei pluribus
 ex Pedemontio, Mantua & Mediolano
 copiis aucti Lagoscurum urbem adve-
 gentibus præfidiariis, unacum ingenti
 comœatu, bellicoque apparatu inter-
 ceperunt, mox Bodenum captis mille
 octingentis præfidiariis occupant, Bo-
 noniam Cæsareo præfidio firmant, &
 que Æmiliam & Umbriam pernolens
 velitationibus divexantes, cuncta
 pida urbesque obsident, totamque
 Regionem exactionibus exhauriunt.
 Faventinis etiam præfidiariis metu
 fugientibus, Ferrariam & Urbini
 cem arte cingentes, omni aditu
 comœatu interdiciunt: cumque Cæ-
 saris exercitus validis copiis e Neapo-
 litano Regno evocatis auctus, jam pa-
 cis a Romana Urbe horis distaret,
 classis Anglo-Batava in Italiam

consisteret, anxiis curis agitabatur Pontifex, indictisque publicis precibus ac supplicationibus, ne calamitates tempore Caroli V. perpetræ Romanæ urbi rursus impenderent, veritus, tot mala avertere nitebatur.

Sæc. XVII.
A. C. 1708.

§. XLII.

Pontificis expositulatio cum Cardinale Grimano.

Quamprimum Cardinalis Grimanus Neapolitani Pro - Regis honore insignis advenerat, rara moderandi prudentia Procerum populique animos sibi mire devinxit, pluraque edicta promulgari jussit, quibus quidem Cæsaris favorem sibi conciliavit, summam tamen Pontificis indignationem incurrit, qui etiam die prima Septembris acerbas hæc literas ad eum dedit: „Ubi „primum Circumspectionem tuam Neapolitani Regni gubernaculis admotam „fuisse inaudivimus, eo nobis potissimum nomine gaudendum esse putavimus, quod inde rationibus Ecclesiæ „non parum utilitatis accessurum fore „arbitrabamur. Quid enim, Te illius „Regni Administratore, nisi faustum „atque tranquillum polliceri sibi potuisset Apostolica Sedes, quæ ob Per- „sonam S. R. E. Cardinalis, quam ge-
Xx 3 „ris,

Enist. Clem.
XI. p. 508.

Sæc. XVII. „ris, maximaque etiam beneficia, qui-
 A. C. 1708 „bus Te largissime cumulavit, omnibus
 „a Te obsequentis, gratique animi si-
 „gnificationibus lætificanda, ab omni
 „certe, vel levissimæ injuriæ metu li-
 „beranda merito videbatur. Verum
 „cum post adventum isthuc tuum non
 „modo, quæ confusa erant, non com-
 „poni, & male usurpata non restitui,
 „sed omnia magis indies perturbari non
 „sine gravissimo animi nostri mæore
 „cognovimus, illud vero inprimis du-
 „rum & sane acerbissimum Nobis fuit,
 „cum quasdam sæcularis Magistratus
 „*Collateralis* nuncupati literas ad istius
 „Regni Archiepiscopos & Episcopos
 „datas perlegimus, quæ quantum Deo
 „invisæ, quantum Ecclesiæ libertati
 „injuriôsæ, quantumque Catholicis au-
 „ribus absônæ censerî debeant, ex eo
 „facile deprehendi potest, quod licet
 „ex præscripto S. Canonum, ipsiusque
 „Tridentini Concilii aperta definitio
 „nefas sit sæculari cuilibet Magistratu
 „prohibere Ecclesiastico Judici, ne quem
 „excommunicet, id ipsum nihilominus
 „palam, & inverecunde in iisdem liti-
 „ris attentatur, prohibendo scilicet, ac
 „dicendo omnibus Ecclesiarum Præla-
 „tis, ne per legitimam censurarum de-
 „clarationem tradita sibi divinitus au-
 „thori-

„thoritate utantur adversus eos, qui **Sæc. XVII.**
 „in exequendo noto nimis edicto jam **A. C. 1708.**
 „pridem a laicali potestate nulliter, &
 „perperam promulgato, quomodocun-
 „que se ingererent. Quo quidem e-
 „dicto, dum legitimis Possessoribus
 „extra Regnum Neapolitanum degenti-
 „bus beneficiorum fructus, aliique om-
 „nes Ecclesiastici proventus interci-
 „piuntur, quid aliud agitur, quam
 „quod ab eadem Tridentina Synodo,
 „atque Apostolicis in die Cænæ Domini
 „promulgatis consuetis literis sub ana-
 „themate expresse vetatur, impediendo
 „nimirum, ne res, bona, jura, fructus
 „aliave emolumenta Ecclesiarum, seu
 „cujusvis sæcularis aut Regularis bene-
 „ficii, quæ in Ministrorum, & paupe-
 „rum necessitates converti debent, ab
 „iis, ad quos jure pertinent, percipian-
 „tur. Iisdem poro literis cum Episco-
 „pis, qui ejusdem Ecclesiasticis San-
 „ctionibus parere, ut omnino debent,
 „parati forent, perinde agitur, ac si
 „legum infractores futuri essent, & quie-
 „tis publicæ perturbatores, quodque
 „deterius est, ac minime tolerandum,
 „per summam temeritatem iterato asse-
 „ritur violentam adeo, atque ab om-
 „nibus Ecclesiæ legibus damnatam
 „fructuum Ecclesiasticorum occupatio-
 „nem, veluti religiosam esse, atque in
 „ma-

Sæc. XVII. „majus ipsius Dei servitium potissimum
 A. C. 1708. „cedere, quasi vero Deus iniquitatem
 „diligeret, aut aperta sanctissimarum
 „legum violatione coleretur. Sane
 „cum hujusmodi literas nomine tuo
 „subscriptas [conspeximus, incredibili
 „plane admiratione, & subito quodam
 „horrore, paternaque etiam erga Te
 „ipsum commiseratione correpti fuimus.
 „vidimus enim Te, veluti amplissime
 „tuæ dignitatis oblitum, immemorem
 „que inter eos S. R. E. Cardinales Te
 „specialiter cooptatum, qui Immuni-
 „tati & libertati Ecclesiasticæ potissi-
 „mum custodiendæ advigilare debeat,
 „minime cogitasse, quam gravibus pe-
 „nis ex S. Canonum, atque Apostoli-
 „carum Constitutionum lege obnoxii
 „sunt ii, qui ea, quæ tu facis, ag-
 „gredi non erubescunt: nec demum i
 „lacrimis temperare potuimus, cum
 „Te, dilecte Fili noster, in eam us-
 „que calamitatem prolapsum esse co-
 „gnovimus, ut publicum illud, ac tre-
 „mendum jusjurandum negligere, vel
 „potius frangere non trepidaveris, quo
 „Te, tuamque fidem Deo O. M. Sacre
 „Romanæ & universali Ecclesiæ, atque
 „Nobis, cum Cardinalitio Pileo dona-
 „xisti. Cum itaque hæc omnia sine
 „Pastoralis muneris nostri detrimento
 „ani

„animæque etiam nostræ periculo am- Sæc. XVII.
 „pius dissimulare non possumus, Te A. C. 1708.
 „vehementer in Domino hortamur,
 „tibi que etiam auctoritate omnipoten-
 „tis Dei, SS. Apostolorum Petri & Pauli
 „ac nostra, in virtute S. Obedientiæ,
 „necnon sub censuris & pœnis omni-
 „bus per S. Canones, & Constitutiones
 „Apostolicas, ac præsertim literas in
 „die Cænæ legi solitas inflctis, aliis-
 „que etiam privationis cujus cunque di-
 „gnitatis, gradus, & honoris arbitrio
 „nostro infligendis seu declarandis ha-
 „rum serie districte præcipimus, &
 „mandamus, ut omnino abstineas tum
 „a procuranda quomodolibet sive per
 „Te sive per alios præfati edicti, quod
 „suapte natura perpetuo ac manifeste
 „nullum, irritum, inane, ac nullius
 „prorsus roboris & efficaciam est, exe-
 „cutione, tum ab impediendo directe
 „vel indirecte Archiepiscopos & Epi-
 „scopos suprascriptos, quominus contra
 „quos propter hujusmodi edictum pro-
 „cedendum esse cognoverint, Pastoralis
 „sui muneris partes libere exequantur,
 „quemadmodum expresse illis, ac ite-
 „rato mandavimus. Ceterum has no-
 „stras literas volumus Tibi per Vene-
 „rabilem Fratrem Alexandrum Archi-
 „episcopum Rhodiensem Nuntium ist-
 „hic nostrum reddi, eique hoc specia-
 „liter

Sæc. XVII. „liter iussimus, & plenam id faciendi
 A. C. 1708. „facultatem dedimus, eidem de illa-
 „rum præsentatione Tibi per eum facta
 „plenam & indubiam fidem habituri,
 „prout ab Officialibus nostris, & aliis
 „quibuscunque haberi volumus & man-
 „damus, ut ad ulteriora, suadente ju-
 „stitia, procedi valeat. Deum interim
 „omnipotentem rogamus, ut in tanti
 „momenti negotio ea Tibi consilia in-
 „gerat, quæ vero ipsius servitio con-
 „gruere, adeoque veræ pariter popu-
 „lorum istius Regni felicitati, veræ tu-
 „Nominis etiam apud homines exili-
 „mationi, & quod caput est, veræ de-
 „mum, ac æternæ tuæ salutis condu-
 „cere valeant. Agnosce, dilecte Fili
 „noster, dignitatem tuam, & Purpu-
 „ram istam, qua Te Apostolica Sedes
 „ornavit, noli probrosis adeo Sacra-
 „rum ejus Constitutionum infractioni-
 „bus dehonestare: Noli Sanctam Dei
 „Ecclesiam, quæ Te ad amplissimos
 „honores evexit, & sedere Te fecit
 „cum Principibus Populi Dei, spreis,
 „ac temeratis illius juribus contristare.
 „Neque enim est, quod hujusmodi in-
 „jussa causeris. Tuum quippe est, cum
 „de violandis Ecclesiæ legibus spiritu
 „Dei conditis, & totius mundi reve-
 „rentia consecratis, adeoque de ipsius
 „Dei

„Dei T. O. M. injuria certoque animæ S^{re}. XVII.
 „tuæ periculo agitur: tuum est oppo- A. C. 1708.
 „nere murum pro Domo Israel, & ipsis
 „religiosissimis Principibus, apud quos
 „pietas, justitia, & veritas aditu carere
 „non possunt, quæ tuo, quæ ipsorum
 „muneri congruant, Christiana quidem
 „humilitate, sed Apostolica simul li-
 „bertate declarare, Deique una ac eo-
 „rum causam viriliter agere more Ma-
 „jorum nostrorum, qui se, dum Ec-
 „clesiastico charactere insigniti fuerunt,
 „Dei Ministros effectos esse cognoscen-
 „tes, & pro Christo legatione se fungi,
 „ut Apostolus loquitur, quæcunque vera,
 „quæcunque justa, quæcunque sancta,
 „supremis etiam sæculi Potestatibus
 „constanter edicere non dubitarunt,
 „Deo fidenter agentes: *loquebar de testi-*
 „*moniis tuis in conspectu Regum, & non*
 „*confundebar: Principibus vero, si quan-*
 „*do minus recta præciperent, Sacer-*
 „*dotali constanti reponentes illud Apo-*
 „*stolicum. Si justum est in conspectu Dei*
 „*Vos potius audire, quam Deum, judicate.*
 „Age igitur, dilecte Fili noster, Pater-
 „nis hisce vocibus nostris, quibus Te
 „Dei nomine admonemus, meliora de
 „Te confidentes, libenter obsequere,
 „tantaque traditaque Tibi autoritate
 „non quidem in Ecclesiæ dedecus ac
 „detrimentum, sed in illius utilitatem
 „&

Sæc. XVII. „& commodum consultius utere, nec-
 A. C. 1708. „non strenuos istius Regni Antistites
 „Sacrificium justitiæ pro Officii sui de-
 „bito sacrificare paratos, quibus sane
 „in tuendis fortiter ejusdem Ecclesiæ
 „juribus præire debueras, imitari sal-
 „tem, & sequi non erubescas.„

§. XLIII.

Pax cum Pontifice confecta.

Kettel De-
cad. V.
pag 528.
Guarnac.
b. c.

Cum turbida admodum tempestas Ro-
 manæ urbi jamjam imminere vi-
 deretur, admodum propinquæ seren-
 itatis spes affulserat; Darmstadio enim
 cum peditatu, & Equitum turmis ad
 Gargilianum flumen sese ostentante,
 Marchio Prius plena agendi facultate
 a Cæsare instructus Orator Romanus ve-
 nit, ac die decima Novembris a sum-
 mo Pontifice perbenigne admissus, fre-
 quens cum eodem colloquium de dir-
 mendis tandem controversiis habuit,
 pacemque obtineri posse spondit his
 conditionibus, ut Pontifex exauctorato
 milite Cæsareos ad hyberna in Ponti-
 ficiis admittat Provinciis, Carolum III.
 Hispaniæ Regem agnoscat, eique feo-
 dum Neapolitanum conferat, Cæsareis
 liberum transitum concedat, & Muti-
 nensi Duci Ferrariæ Ducatum restituat.
 Cum autem Pontifici hæc conditiones
 nimis

nimis duræ viderentur, & Ferrariam Sæc. XVII.
 amittere nollet, pax sperata evanuit, A. C. 1708.
 Cæsareoque exercitu propius Romam
 recta tendente, & Pricio quintam de-
 cimam Januarii diem supremum transi-
 gendi terminum figente, non modo
 Pontifex, sed omnes Italiæ Principes
 fero nimis fortunam & Cæsaris poten-
 tiam metuentes, trepidare cæperunt;
 præprimis Papa Viennam ablegabat Ar-
 chiepiscopum Nazarenum, ut Cæsari
 rerum veritatem exponeret, ab eodem-
 que gravissimarum calamitatum ditio-
 nis Ecclesiasticæ populis illatarum ces-
 sationem expeteret: datis postea literis
 Cæsarem, ejus conjugem, & Im-
 peratricem Viduam die decima secunda
 Decembris rogabat, ut Cæsar hunc
 Legatum benigne audire, ejusque ver-
 bis plenam fidem habere velit. Diu
 multumque agitatae fuerant propositæ
 conditiones, & quantumcunque Pon-
 tifex ad pacem inclinare videretur,
 adhuc tamen hærebat ob importunas
 suggestiones Tremolii Cardinalis, &
 Theisei Marecalli a Gallorum Rege
 Romam ablegati, qui vires Gallicas &
 fædus ad bellum prosequendum cum
 ceteris Italiæ Principibus spondebant.
 Prævaluit tamen majoris mali metus,
 quo adactus Pontifex die decima quinta
 Januarii abjecta omni armorum & de-
 fensio-

Sæc. XVII. fensionis spe obnitentibus etiam Gallis,
A. C. 1708. in has potissimum convenit conditio-
 nes. I. Josephus Imperator, & Ca-
 rolus III. decreta ab ipsis Mediolani &
 Neapoli evulgata adversus Romani Pon-
 tificis auctoritatem & Immunitatem
 Ecclesiasticam revocarent, Cæsarei vero
 milites quantocius ex Ecclesiastica di-
 tione abirent. II. Papa suos milites
 recens conscriptos, unacum exteris
 Ductoribus, & Gallis & Hispanis ejus
 stipendia merentibus dimitteret, &
 non nisi quinque armatorum millia ha-
 beret. III. Libera esset Padi naviga-
 tio. IV. Recens fructa munimenta
 diruerentur, & captivi necnon belli
 tormenta utrinque redderentur. V. Mu-
 tinensis Ducis & Comacini controversia
 in Imperiali Aulico Senatu dirimeretur,
 interea vero Urbs a Cæsareo præ-
 sidio, libero tamen terra marique com-
 meatu, teneretur. VI. Sex Cæsares
 legionibus Pontificia in ditone hyper-
 na, & cibaria a Pontifice administrentur.
 VII. Denique Papa Carolum
 Archiducem recognosceret in Hispanie
 Regem: Id Pontificem duntaxat præ-
 stitisse censet Guarnacius, ad normam
 Constitutionis Clementis V. cavens:
*Si quem summus Pontifex sub titulo cujus-
 libet dignitatis nominet, honoret, seu tra-
 det, per hoc in dignitate illa ipsum appro-*
bati

bare non intelligatur. An per ejusmodi Sæc. XVII.
 subtilitates publici pacti gravitas, & A. C. 1708.
 summi Pontificis honor, integritas &
 decor salvetur, aliorum judicio relin-
 quimus: Utut sit, id negari haud pot-
 est, quod Clemens sua pertinacia, qua
 potius belli calamitates sustinere, quam
 Carolo hunc honorem tribuere maluit,
 mirum sane ingenium ostenderit, dum
 una ex parte duos Reges de Hispanica
 successione contendentes ad amicam
 transactionem inclinandi studium sin-
 gulare prætulera, ex altera vero parte
 unum ex illis duntaxat ut legitimum
 agnovit, eique nimis addictus, alteri
 minus æquus existit, Patrisque offi-
 cium relinquens, a cordatorum Ponti-
 ficum, quibus nulli præ altero favere
 immota erat Regula, exemplo recessit.
 Ceterum firmatis utrinque hisce
 conditionibus tandem hæc dissidia neu-
 tri parti proficua, & Carolo Regi,
 Hispaniæque rebus noxia, nec fæde-
 ratis etiam Protestantibus probata, fuere
 composita.

§. XLIV.

Hujus pacti successus.

Fuere, qui Papam ob motum hoc bel- Guarn. vita
 lum inconsiderantiæ, & propter & gest.
 præfestinam pacem intempestivæ timi- Pontif.
 ditatis

Sæc. XVII. ditatis arguerent: querebantur etiam
A. C. 1708. Angli, eo quod copiis aliorum distra-
 ctis Hispaniæ recuperatio pene despe-
 rata, totaque belli moles in Angliam
 devoluta esset. Acerbius adhuc præci-
 pue ob Regis honores Carolo Archi-
 duci decretos Philippus Hispaniæ Rex
 offensus erat, quocirca Antonium Zor-
 dadium Archiepiscopum Damasce-
 num, & hæcenus Apostolicæ Sedis
 Nuntium e suis Regnis nulla mora ex-
 pulit, & die trigesima prima Octobris
 promulgato in Hispaniis edicto suis sub-
 ditis omnem amicitiae & cujusvis com-
 mercii occasionem cum summo Pontifice
 Aulaque Romana interdixit, prout et-
 iam jam antea die undecima ejusdem
 Mensis Molinus Rotæ Auditor & Hi-
 spani Regis Romæ Administer affixo
 in Urbe edicto Hispanis omnibus vetuit
 ne ad Papam pro quocunque beneficio
 Ecclesiastico recurrerent, aut sub quo-
 vis obtentu pecunias Pontifici solver-
 rent; id vero Pontifex tam iniquo se-
 rebat animo, ut hunc Auditorem su-
 spensione ab omni dignitatis & officii
 exercitio plecteret, eique omnem ad-
 tum ad Aulam Romanam occluderet:
 Insuper Philippus Rex Ucedam Ducem
 suum in Aula Pontificia Oratorem quam-
 tocius revocavit, jussitque, ut insalu-
 tato Papa Roma discederet, Cardinalis
 quo-

quoque de Judice, qui Romæ Hispani Sæc. XVIII.
 Regis negotia procurabat, Genuam se- A. C. 1708.
 cedere coactus est. Totam vero Cæ-
 sareæ indignationis molem senserat
 Ferdinandus Carolus Mantuæ Dux,
 qui non modo Clementis Papæ suasu
 anno priori in Mantuanam civitatem
 Pontificium militare præsidium rece-
 perat, sed etiam non sine magno Cæ-
 saris & Imperii Romani præjudicio Ca-
 salin & Guastallam Franciæ Regi ven-
 didit, eundemque in suum admisit Du-
 catum, Cæsarisque ac Imperii partes
 deserens, eorum hostibus sædere sese
 junxit. Eapropter Imperator hac
 agendi ratione graviter offensus, vin-
 dictam parabat; non deerant etiam
 Viennæ, qui acerbius in hunc Ducem
 animadvertendum censerent, rati, per-
 tinere ad asserendam Cæsarei nominis
 authoritatem, ut imperiali edicto sup-
 ponatur, sicque hoc exemplo ceteri a
 lædenda Majestate Cæsarea, quam in
 se gravem experiri possent, perpetuo
 absterreantur. Equidem Dux sibi ve-
 hementer metuens, omnique prope
 dignitate, cunctisque juribus exutus,
 perdemissis literis veniam a Cæsare pe-
 tebat, & Patavium secedens per Co-
 mitem Vellum Oratorem suum Veneto-
 rum, Batavorum & Angliæ Reginæ
 patrocinium, incassum licet, implora-
 bat:

Hist. Eccles. Tom. LXVII.

Yy bat:

Sæc. XVIII. bat: solus Pontifex pro eo Lotharii Mo-
A. C. 1708 guntini & Trevirensis Archiepiscoporum,
 necnon Palatini Electoris opem auctori-
 tatemque, qua apud Cæsarem valent,
 implorabat: verum insuper habitis ho-
 rum precibus Imperator, rescissis Feudi
 a Leopoldo I. confirmati literis Ducem
 Ducatu suo exiit, eumque die trigesi-
 ma Junii Aulici Consilii sententia a Ra-
 tisbonensibus comitiis approbata Vien-
 næ solemniter Imperii banno subjecit.

§. XLV.

*Conjuratio Melitæ per Turcas
tentata.*

Epist. Clem.
XI. Briet.
annal. cont.
pag. 126.

Interea Raymundus de Parellos Ma-
 gnus Equitum Melitenium Magister
 secretis, certisque literis comperat,
 Turcas classe jam instructa ad invaden-
 dam Insulam proxime soluturos: Ea-
 propter Raymundus nulla mora qua-
 tuor peditum millia conscribi, muni-
 tiones reparari, & frumentum octode-
 cim ex Græcia navibus advehi curavit.
 Pontifex quoque Francisco Ferretro
 Archithalasso quatuor triremes probe
 instructas, quadringentos milites una-
 cum quingentis sclovis majoribus, &
 magna pulveris nitrati copia submitit,
 necnon Marcello Sachetto Melitenium
 Oratori militares delectus in ditione
 Por

Pontificia habendi facultatem dedit: Sæc. XVIII.
A. C. 1708.
 nec his contentus, insuper Cosmum
 Etruriæ Ducem & Genuenses sollicita-
 vit, ut suas quoque triremes, & quic-
 quid opis conferre possent, submittere
 velint: re ipsa etiam Genuenses præter
 centum aureorum millia mutuo data
 duas bellicas naves egregie instructas
 submisere, ac Melitensium Magister,
 qui primo ex gravissimo morbo conva-
 lescere cæperat, exercitum viginti qua-
 tuor armatorum milibus validum con-
 traxit: Jamjam ineunte Mense Aprili
 Turcica classis opinione validior in con-
 spectu Melitæ eo majori audacia appa-
 rebat, quo majorem barbari concepe-
 rant fiduciam de conspirationis in In-
 sula contextæ successu; quippe Turcæ
 ad transtra damnati secretis consiliis
 Melitæ cum Sultano convenerant, ut
 ad primum Turcicæ classis adventum
 mox Melitenses præfidiarios & postea
 Equites, cunctosque Christianos tu-
 multuarie enecarent, hacque ratione
 Turcis aditum in Insulam patefacerent.
 Verum tempestive detecta erat horum
 conjuratio; unde proditoribus in vin-
 cula coniectis, adhibitaque omni in re-
 bus curandis diligentia periculum e-
 vanuit, necnon Turcica classe retro-
 cedere coacta, Melita, imo universa
 Italia a justo metu liberata est.

Sæc. XVIII.
A. C. 1708.

§. XLVI.

*Periculosa Neapolitanorum con-
juratio.*

Cum Comes Daunius adhucdum Neapolis Pro-Rex totum hoc regnum ad Caroli fidem reducere, atque in perdemissa devotione populum conservare niteretur, detecta est conjuratio admodum periculosa; cujus Author præcipuus erat, Thomas Morini patria Genuensis, qui tamen se proditum intelligens, ad ædes Sacras confugit; cum vero Daunius quatuor ejusdem fratres absdubio sceleris conscios crederet, hinc eosdem clam comprehendi jussit, atque apud eos Ascalconii Ducis literas reperit, quibus tota conjurationis series contenta erat: In has igitur nefarii consilii leges coivere conjurati, ut Gallo-Hispani partim per Neapolis Regnum clam dispersi, partim Capuam captivi nocte ad hoc facinus selecta Urbem invaderent, subjectisque ignibus diriperent, fugatisque Cæsareis militibus summa rerum potirentur. Insuper hæc literæ prodebant præcipuos conspiracy Auctores; quapropter Daunii jussu Ascalonius Dux in Bayana arce, & Bisaccia Dux in Castro-Ovo, ceteri vero eorum ministri Piscare variis

variis in carceribus arctius includebantur: postea ambo Duces Neapoli Mediolanum abducti, & quidem Ascalonius Piceloni, & Cellamarius in turri arcis Mediolanensis & Bisaccia Dux in arce Fontana in custodiam traditi sunt; captivi vero Capuani, qui nuper Capetæ in præfidiis collocati erant, Neapolin translati ibidem vinculis innodati fuere, promeritas criminis pœnas daturi: cum autem nuntiatum esset, quod Andegavensis Dux Valentianos & Arragonios, qui Carolo III. adhæserant, in Hispania durius haberet, & Cardinalium eidem addictorum reditus detineret, hinc idem Carolus Archidux præfatos Duces unacum Principe Castiglione Mediolanum transferri, severiorique custodiæ tradi, omniumque Gallis faventium bona ac proventus intercipi jussit, nec merces eorum, uti antea indulserat, Neapoli a vectigalibus immunes esse voluit. Equidem Ludovicus XIV. Franciæ Rex per suos Oratores & Cardinales Romæ apud summum Pontificem, ut interposita ejus auctoritate præfati Duces libertati donati, unacum Atriensi Duce in Carolo III. gratiam reciperentur, sedulo laborabat, ac insuper per Neapolitanum Sedis Apostolicæ Nuntium deprecabatur, ut Daunius Pro-Rex captos

Sæc. XVIII.

A. C. 1708.

Yy 3

ptos

Sæc. XVIII. ptos Proceres saltem mitius haberet,
A. C. 1708. verum hic denuo Regi respondit, illos
 æquali ratione, qua Gallo-Hispanus
 Pro-Rex antehac Lopelium, Capa-
 cem, Sangrum (*), aliosque habuif-
 set, esse habendos. Præterea Dau-
 nius plurimum Ducum, Procerumque
 Gallis adhærentium bona proscripsit,
 & conpirationem Calabriae conflam
 emissis illuc aliquot legionibus, necnon
 aliam Neapoli a sutore quodam tempe-
 stive detectam feliciter dissipavit, Du-
 cemque Matalonensem, eoquod capti-
 vos Gallos clam dimiserit, custodiam
 dedit, Gallosque Urbe totoque Regno
 proscripsit, Papa id ægerrime ferente.

§. XLVII.

Continuatio belli in Hispania.

Hode Hist.
Lud. l. 58.
pag. 31.
Kettel. Dec.
V. p. 498.

Hoc item anno ex Germania superiore
 belli Sedes in Belgium fuit trans-
 lata; Hannoverano enim Electore exer-
 citus

(*) Carolum Sangrum & Josephum Cap-
 cem Philippus Andegavensis Anno 1702. die
 vigesima tertia Martii, eoquod Cæsareis ab
 dicti fuissent, capite plecti iussit, eorum
 vero cadavera Dannius effossa sub splendide
 utriusque Cleri, Nobilitatis & militiæ com-
 tatu honorifica, & publica Sepultura iussit
 nobilitari, decusque & inclytæ hujus fam-
 iliæ honor utrique restitutus.

citus imperium dimittente, Eugenius Sæc. XVIII.
 Princeps cum triginta armatorum mil- A. C. 1708.
 libus in Belgium contendit, atque ad
 Audenardam die undecima Julii pro-
 gressus, post acerrimam duarum hora-
 rum dimicationem Gallos in effusam
 fugam dedit, cæsis eorum quatuor
 millibus, vulneratis longe pluribus,
 captisque præter octoginta vexilla
 septem millibus, quos inter quingenti
 majorum, minorumque Ordinum Du-
 ctores erant. Ex Cæsareis in arena
 periere mille quingenti, saucii duobus
 millibus amplius. Pridie Eugenius
 Bruxellas rediit, promotisque castris
 Bufflerium, ne quidem expectata sum-
 ma oppugnatione die octava Septembri
 ad Insulensis Urbis & die vigesima ter-
 tia Octobris etiam ad arcis deditio-
 nem, necnon Electorem Bavarum ad solven-
 dam Bruxellensis Urbis obsidionem
 compulit. Dum vero hæc fervebat ob-
 sidio, Galli Gandavum & Brugas die
 sexta Julii astu cepere, lineisque Isen-
 dicensibus transcens hanc regionem
 exactioibus late exhauerunt, vicissim
 vero fæderati cæso Comite de la Motte
 ex Francia submisso, Gallorum li-
 neas penetrarunt, easque solo æqua-
 runt: Marleburgus quoque trajecta im-
 pune Scaldi Gallorum in castris se-
 dem fixit, plurimosque in fuga truci-
 davit:

Sæc. XVIII. A. C. 1708. davit: Denique Gandavo & Brugis aliisque Gallicis præfidiis feliciter recuperatis, Cæsarei Belgicam hujus anni expeditionem laureati terminarunt, milite in hiberna dimisso.

Nec magis prospero Marte pugnant Galli in Sabaudia; quippe Victor Amadæus Dux Daunii copiis auctus, educto per Sebusium in aciem exercitu Exillas, Fenestrellas aliasque Urbes qua deditioe qua obsidionis vi Gallis eripuit: Postea fæderati Calaritanam Urbem in Sardinia per biduum globis ferreis verberarunt, eamque unacum integra Sardinia Insula, Pro-Rege Gallo in Corsicam fugiente, Caroli Regis imperio subdunt, pari etiam felicitate Stanhopius Anglici exercitus Dux Minoricam Insulam unacum portu Magonis in ejusdem Regis fidem jurare compulit.

In Hispania vero Aurelianensis Dux die nona Julii Tortosam per integrum Mensem obsessam deditioe cepit, quam tamen Urbem Starenbergius Cataloniae Præfectus recuperare tentabat, ob verum tamen inæqualitatem sua spe & conatu frustratus. Ejusdem Mensis die vigesima quinta Elisabetha Christina Brunvicensis Carolo Regi Viennæ desponsata, postquam per plures hebdomadas classem, qua Genua Barcinonem

nem veheretur, expectaverat, classe Ba- Sæc. XVIII.
 tavo - Anglica Barcinonem deducta, A. C. 1708.
 fummis honoribus excipiebatur. De-
 mum Atfeldius die decima septima No-
 vembris urbem & arcem Dianiam cap-
 tis mille præfidiariis, & die tertia
 Decembris Alonam Philippo Andega-
 venfi subjecit, ita tamen, ut Cæsarei
 libere & integris belli honoribus exire
 permetterentur.

§. XLVIII.

*Ragotsiani rebelles iterata clade
 affecti.*

Interim Josephus Imperator de sedan- Wagner
 dis Hungarorum rebellium motibus Hist. Jo-
 semper sollicitus, ad diem vigesimam seph. p. 239.
 octavam Februarii Comitia Posonii ha-
 benda publicis literis indixit, spe facta,
 se eorum querelis benignam aurem præ-
 biturum. Ragotsius vero non tantum
 ad confirmandam, sed etiam per novas
 injurias proferendam Hungarici Imperii
 usurpationem intentus, quicquid in pro-
 pinquo, remotoque populorum erat,
 aggrediebatur, vulgatoque in publicum
 edicto omnibus indicta capitis poena,
 bonorumque omnium vastatione vetuit,
 ne Posonium sese ad comitia confer-
 rent; neve liber cuiquam ad ea transi-
 tus pateret, vias undique militibus ob-
 sedit,

Yy 5

sedit,

Sæc. XVIII. sedit, quin etiam quosdam sibi sus-
A. C. 1708. ctos, carceribus, alios vita multavit.

Eo facto, plurimorum, quos violavit, odium, quos autem terruit, invidiam in se, curasque concitavit: Cæsarem vero, ut comitia ad decimam Martii diem differret, compulit: Interim Viandus Cæsareus Chiliarcha quadringentis rebellium cæsis centum octodecim captos abstraxit, crebrisque velitatis pugnis eos acriter infectatus est: vicissim vero Ocskajus, & Ebeczkius cum valido rebellium agmine Beckovium contendentes, inferum oppidum direptioni, flammisque dederunt, ab arce tamen necnon Glaviæ obsidio non sine magna suorum cæde repulsi. Majore autem tumultuantium numero se in Austriæ finibus conglomerante, ac Maximiliano Starenbergio Pro-Marescallo prope Tyrnaviam ex insidiis a rebellibus capto, Vienna, Austria & Moravia, nova trepidatione completæperant: quippe Ocskajus repulsi Moravani littoris custodibus, ferro incolas, & ignibus in tecta pro more suo sæviit, vastatisque agris, peruptisque sylvarum concædibus opima spoliis e media regione egellit. Hisce ca-
 tor, Guidone Starenbergio in Hispaniam traducto, Heistero Hungaricis
 provi-

provinciam demandavit, qui promotis **Sæc. XVIII.**
ad Brodam castris Uihelinum convolat, **A. C. 1708.**
ac die tertia quarta Augusti Berece-
nium Comitem nil minus opinantem
obruit, magnamque eidem prædam
unacum conjuge aufert. Eadem die
haud procul Trenschinio Ragotsium ag-
gressus, fugato prius Equitatu tota
mole in peditatum incubuit, turbatis-
que ordinibus sparsos, incompositosque
ingenti cæde prostravit. Cecidere ex
rebellibus sex millia, capti plusquam
quadringenti unacum quinquaginta ve-
xillis, belli tormentis quatuordecim,
cunctisque impedimentis: Instat victor
strenue fugienti Equitatu, unde non
pauci aut Victoris iram veriti, aut in-
ternecini belli tædio impulsæ rebellium
castra deseruere, imo ipse Ocskajus,
aliique Hungariæ Proceres cum non-
gentorum capitum legione clementiam
Cæsaris implorarunt, impetraruntque:
Chemnitzium quoque & Schemnitzium,
pluresque aliæ superioris Hungariæ Ur-
bes ad Cæsaris imperium rediere, in-
felix vero Ragotsius cum quinque mil-
libus non amplius ad Agriam trepide
consistens, in Poloniam secedere simu-
labat, & Berecenus implorata Stanis-
lai Poloni Regis aliorumque Principum
ope pacem exorare videbatur: Hei-
sterus vero Nitriam progressus, die vi-
gesima

Sæc. XVIII. gesima quinta Augusti hanc urbem de
 A. C. 1708. ditione ad Cæsaris obsequium revoca-
 vit. cunctisque præteritorum oblivio-
 nem spondit, si ante Kalendas No-
 vembres ad fidem redirent; ast rebelles
 partitis agminibus citimam præcipue
 Hungariam sæde devastati sunt, cæsis
 que Rascianis Bezeredium, qui cum
 sua legione ad Cæsarem transire medi-
 tabatur, unacum aliis Tribunis extre-
 mo supplicio affecerunt, dispulsisque
 ac potissimam partem cæsis stationarius
 Muræ fluvii Insulam, vicinaque loca
 sæva populatione, incendiis, & de-
 prædationibus funditus exhaustere. In-
 terim Heisterus occupatis montanis ur-
 bibus Uivarinum tam acriter verbera-
 vit, ut Ragotsiani Ladislaum Tolvayum
 Proto - Notarium, quem olim captum
 ac nonnisi pane & frigida pastum in
 durissima custodia quadriennio tene-
 bant, Viennam ablegarent, nuntiatu-
 rum, quod Ragotius a pace non ab-
 horreret, dummodo æquæ proponere-
 tur conditiones, nec idem, quod Bo-
 hemis, jugum imponeretur Hungaris;
 verum suspecta erat Ragotsii fides, unde
 Heisterus Rabaviensi Insula ab hostibus
 evacuata, copias in hyberna dimisit,
 & hunc Oratorem ad sua abire iussit.

Sæc. XVIII.
A. C. 1708.

§. XLIX.

Infausta Gallorum expeditio pro Jacobo III. in Scotiam transvehendo suscepta.

Postquam Catholicis potissimam partem ex Anglia, Scotia & Hibernia ejectis Anna Regina suis sollicitationibus & artificiis tantum effecerat, ut Regni successio nonnisi Protestantico Principi assereretur, sectæque libertas a Guilielmo ejus Marito invecata stabiliretur, habito Edini conventu Angliæ regnum cum Scotia unire constituit: Haud exiguæ molis erat hoc negotium, inveterata Scotorum cum Anglis similitate indies magis invalescente: nihilominus totum hujus rei conficiendæ ingenium dictabat improbissima cupiditas, contra quam nequidem patriæ libertatis amor, fideique integritas sat constans, firmaque esse solet. Igitur Anna non ferro, sed auro ad prodigalitatem profuso Scotorum animos expugnavit, & coemptis Procerum suffragiis diu optatam utriusque Regni unionem durissimis etsi legibus effecit: Exaudiebantur propterea acerbæ plurimorum querelæ & indignationes; dolebant cordatiores patriæ defensores, totius Nationis Regni que privi-

*Hode l. c.
pag. 28
Theatr. Eur.
rop. t. 18.
pag. 293.
Salmon hist.
d' Angl.
pag. 594
Ropin cont.
t. 12. p. 207.*

Sæc. XVIII. privilegia turpi pretio divendita, liber-
 A. C. 1708. tatem omnino everfam. Ista clancu-
 lum principio, mox valentius & pene
 cum clamosa rebellionem in vulgus spar-
 gebantur: Accendebant acrius primas
 litigiorum scintillas scriptum quoddam a
 Lokartio Nobili vulgatum, in quo eor-
 rum, qui patriam vendiderunt, nomi-
 na, aurique summa cuilibet data ea
 ipsis ærarii Regii codicibus descripta
 legebantur: Inde noværixæ, clamores
 dissoni, mentes averfæ, & tantum non
 bellum domesticum, mali commercii
 pessimum excrementum: mox ad Fran-
 ciæ Aulam expediuntur Oratores, qui
 Jacobum III. hæreditarium Scotiæ Prin-
 cipem in suum Regem postulantes,
 suppliciter rogarunt, ut Franciæ Rex
 classem quinque saltem armatorum mil-
 libus, bellicoque apparatu probe in-
 structam, quæ Regem suum in Scotiam
 deferret, submittere velit; hunc enim
 a populo summis votis exoptari, ac
 plusquam trigiesies mille incolas in ejus
 favorem arma sumere paratos esse, &
 fortunam, sanguinemque offerre, ali-
 unde vero nonnisi tria Anglorum millia
 Scotiæ finibus excubare dicebant, ce-
 teris copiis tam in Belgium quam in
 Hispaniam & Lusitaniam abductis. Hæc
 temporum rerumque vicissitudo Fran-
 ciæ rebus adeo proficua videbatur, ut
 julia

jussu Regis octo majorum, & septua- Sæc. XVIII.
 ginta onerariarum navium classis Dun- A. C. 1708.
 ckerkæ & Brestiæ instrueretur, & un-
 decim militum legiones ductore Gace-
 Matignonio Comite exscensionem Edini
 in Scotiam tentare juberentur: Igitur
 Jacobus III. a Ludovico Rege gladio
 admodum pretioso (quem Gallicum
 esse meminisset) donatus, atque Regi,
 Matri, suæque Sorori valedicens die
 septima Martii ex oppido S. Germani
 discessit, & nona ejusdem Mensis die
 Dunckerkam venit. Vix pedem urbi
 intulerat, cum ex rumore de proximo
 classis Anglicæ adventu repentina ægri-
 tudine obrueretur: ast discessum urgente
 Ludovico Rege, Jacobus unacum For-
 bino Architalasso die decima septima
 præfati Mensis Dunckerka solvit, alto-
 que mari decurrens, nonnisi per qua-
 tuor horas secundis usus est flatibus;
 immutata enim repente maris fide, ac
 disturbato procellis aere Jacobus propter
 pertinacem furentium Austrorum vio-
 lentiam Neoportum rejectus est, ubi
 usque ad vigesimam Martii diem otio-
 sus substitit: ejusdem vero diei media
 nocte revulsis anchoris, ventisque pro-
 pitiiis navigatio promovebat, atque
 Edinum extensis pleno sinu velis con-
 tendit: Verum Angli per has moras
 moniti primo omnes Catholicos Lon-
 dino,

Sæc. XVIII. dino, munitisque urbibus ejecerunt, A. C. 1708. atque in Anglia & Scotia Jacobum, eique adhærentes tanquam publicos Regni hostes & patriæ proditores promulgato edicto declararunt, cunctoque ad repellendas Gallorum invasiones paratos esse jusserunt, Regina etiam naves diversis in locis parari jussit, contractoque valido exercitu classem quinquaginta navium in Scotiam destinavit, & Leveno Comite ad confirmandos Scotorum animos præmissis cuncta ad validam defensionem disposuit. Unde contigit, ut Jacobus Edinnum, uti convenerat, appulsus per sexdecim horas Scotorum suppetias frustra præstolaretur; quinimo eodem ferme temporis momento Archithalassus Bingsius cum longe validiore classe sese opposuit, & Gallicam tam fortiter præsit, ut non modo eam ab exscensione prohiberet, sed etiam una navi, quam Forbinus anno priori Anglis eripuerat, capta, ceteras aut dispergeret, aut in fugam ageret. In hac fortunæ malevolentia, & in alium Septentrionalem portum Cromatium rursus exscensione incassum tentata, nil reliquum erat, nisi ut ad fallendum hostem navigatio versus Deidonum dirigeretur, mox tamen reflexo cursu Dunkerkam repetere, quo etiam Jacobus post superatam horri-

horridæ tempeſtatis injuriam tandem Sæc. XVIII.
 die ſeptima Aprilis advenit, non alio A. C. 1708.
 tam vaſti moliminis emolumento, niſi
 quod Angli Jacobo faventes & præci-
 pue Catholicos diſcruciandi novum ob-
 tentum exin nanciſcerentur, & præter-
 quam quod omnes Gallici Tribuni ac Cen-
 turiones nuper in Hôchſtättensî prælio
 ab Anglis capti, quibus hucusque li-
 bera exeundi poteſtas erat indulta, in-
 dicta gravi pœna Nothingamum reverti
 juberentur, inſuper Catholicî ubique
 armis exuebantur, omneſque milites,
 qui in capta navî erant, necnon plures
 Duces, Comites, Nobiles, aliique in
 carceres conjiciebantur, & Griffonius
 capite plectebatur: Regina etiam Weſt-
 monaſterii declarabat, quod omni pœ-
 narum ſeveritate Catholicos, quibus
 Jacobi molimina imputabat, infectatura,
 hujusque expeditionis ſumptus ex di-
 venditis novorum rebellium ac Religio-
 nis Papifticæ defenſorum bonis com-
 penſatura eſſet. Denique præcepit,
 ut pœnæ olim contra Catholicos de-
 cretæ in toto Regno executioni da-
 rentur.

§. L.

*Continuatæ Toggenburgenſium
 turbæ.*

Hiſt. Eccleſ. Tom. LXVII. Z z Quam-

Sæc. XVIII.
A. C. 1708.

Hotting.

Hist. Helvet.
lib 8.

Kettel Decas
V. p. 563.

Quamvis ad componenda Toggen-
burgensium dissidia plures habe-
rentur conventus, Calvinistæ tamen
excusso semel Domini sui territorialis
imperio unice eo intentierant, ut juxta
articulos a Bernensibus præscriptos le-
ctam suam per Catholicorum oppressio-
nem latius extenderent; unde præpri-
mis in inferiori, ut vocant Prætura,
etsi numero paucissimi essent, reluctan-
tibus Catholicis publicum suæ sectæ
exercitium invehere moliebantur, &
conjuratiōe inter se habita cunctos
Catholicos in Glaronensi pago degen-
tes, in Festo Purificationis B. V. inopi-
no obruere, ac trucidare decernebant.
Præterea in præfata Prætura sexaginta
Glattenses Calvinistæ armis præcincti,
atque in insidiis latentes Sacerdotem
Catholicum, qui Ecclesiæ fores eis a-
perire renuerat, lapidibus impetebant,
Temploque vi aperto, & ceteris Cal-
vinistis æris campani sonitu accitis Sa-
cerdotem in suas ædes profugum in-
sectati, eum multis verberibus, & op-
probriis affectum Liechtensteigam ab-
straxerunt, eumque in caupona mili-
tibus custoditum: demum exilio mul-
ctarunt, nec hac crudelitate contenti
ædituum quoque in suo horreo latitan-
tem pluribus plagis confossum trucidave-
runt. Quoniam vero internecini Cal-
vinistæ

vinistarum tumultus ubique magis & Sæc. XVIII.
 magis indies invalescerent, Leodega- A. C. 1708.
 rius Burgisser San - Gallensis Princeps
 Toggenburgenses arces, & S. Joannis
 ac Magdenavense Monasteria, pontem-
 que Breibacensem milite & operibus
 firmari jussit, ac per suos Legatos apud
 Cantones Catholicos questus est, quod
 a Calvinianis & Toggenburgensibus sub-
 ditis suis suo Comitatu, jurisdictione,
 juribus & dominio contra Dei legem,
 præstitum juramentum, fidemque vi
 spoliatus esset, hique contra legitimum
 suum Dominum arma sumpserent, tri-
 buta imposuissent, Abbatis Mini-
 stros expulissent, ædituum Catholicum
 trucidassent, ac Monasterium S. Joan-
 nis vi armata obsedissent, ac propria
 autoritate Liechtensteigæ constituto
 Senatu tres Catholicos ad mortem
 damnassent &c. Eapropter Princeps San-
 Gallensis petiit, ut sibi inique oppresso
 auxiliares manus præberentur, & re-
 bellibus ejus subditis ad debitum ob-
 sequium revocatis, deinceps a violentis
 ejusmodi oppressionibus abstineretur.
 Verum a Calvinistis adeo nil æqui, nil-
 que moderati sperari poterat, ut po-
 tius Tigurini & Bernenses ceterique
 Calvinistarum Deputati primo Aravii,
 & postea Tiguri convenientes, missis
 literis Toggios incitarent, ut articulis
Z z 2
pro-

Sæc. XVIII. A. C. 1708. propositis præcipue illis de sectæ libertate firmiter insisterent. Tum vero Svitienses iniquo ferentes animo, quod Tigurini & Bernenses falcem in alienam messem mitterent, ac sub specioso patriæ libertatis obtentu unice suam sectam armata vi intrudere quæerent, habito Lucernæ conventu mediationem primo offerebant, qua desperata cum Catholicis Cantonibus reliquis tam horrendæ violentiæ obsistere, ac Religionis in Toggio oppressæ tutelam allumere decrevere: Exactius etiam in tumultuum Auctores inquisitum, cumque manifestum esset, quod Josephus Antonius Stadler Senator, atque in hac causa sæpius Svitiensis Cantons Legatus, necnon Hellerus & Schorneus hætenus populum Svitiensem adversus Principem & Abbtē S. Galli incitassent, hinc Stadlerus die decima septima Septembris Svitiensium sententiæ publice carnificis manu capite plexus est, eo quod turbarum Toggenburgensium fuerit acerrimus incensor, contumaciam Toggiorum adversus Dominum suum tum a vias, tum per literarum commercium cum Kellero, aliisque fecerit, Svitienses plures ad fædus per ramento firmandum pecunia Toggiana inductos corruptosque in partes suas traxerit, sex articulos a Tigurinīs Ab-

bati propositos, uti & Calvinismum a Sæc. XVIII. A. C. 1708. pud Toggios, hanc sectam Svitii quoque, si potuisset, absdubio inducturus promoverit, ac propriis denique literis & confessione convictus fuerit tanquam Turbarum Author, falsarius, proditor patriæ & veritatis, a qua libertas & religio dependisset. Eadem die Kellers infamiæ nota ustus, & Schorneus pecuniaria multa castigatus suæ nequitiae promeritas dederunt poenas: alii vero Senatores aut officio moti, aut in exilium ejecti sunt.

Postmodum Badenam communis omnium Cantonum congressus indicebatur. Proponuntur ibidem utriusque partis querelæ: Princeps Gallensis Lucernam, Uraniam & Solodurnum: Toggenburgenses vero Tigurum, Bernam & Basileam tanquam Mediatores eligunt. Franciæ etiam Orator, necnon Tautmansdorffius Cæsaris Legatus Toggios Calvinistas serio admonent, ne Abbatem S. R. J. Principem, cui Imperator suum patrocinium obtulisset, læderent, memores, Toggenburgum esse feudum Imperii. Queruntur Abbatis Oratores, a Calvinistis Monasterium S. Mariæ & Magdenavense armata vi occupatum, Ecclesiæ redditus ereptos, Lüthisburgensem arcem violenter captam, totamque religionem

Sæc. XVIII. Catholicam sus deque versam &c. Expo-
 A. C. 1708. nebant etiam, Toggenburgum Anno
 1468. unacum omnibus juribus &c. ad
 Abbatem transiisse, & ab eo per du-
 centos quinquaginta annos quiete pos-
 sessum, religionem in eo Statu, quo
 antiquitus & tempore erecti fæderis
 provincialis erat, fuisse conservatam.
 Vicissim vero Calvinistæ obtendebant,
 sibi jus fæderis, jurisdictionem, ejus-
 que administrationem, jus collectarum,
 & militiæ, necnon pœnale jus
 competere, nec Abbatem unquam in
 his juribus quiete permansisse, sed sem-
 per in eorum possessione turbatum, pro
 eum restitutionem in integrum petere
 non posse. Nec etiam Mediatores inter
 se convenire poterant, nec Cæsaris
 ratio a Calvinistis habita. Equidem
 Catholici Mediatores Abbati supremum
 dominium atque jurisdictionem publicis
 literis ac sigillis firmatam asserabant:
 Verum Calvinistæ constanter privata
 pacta, fædera & jura, quibus se pro-
 pria auctoritate suo Domino subtrahere,
 opponebant, ac nequidem Mediatorum
 responsa expectantes, Ibergensem
 arcem noctu interceperant, Præfectum
 unacum suis captum abstrahentes, &
 super Leutipurgum & Schwarbachium
 oppida armata vi occuparunt; & tanta
 etiam violentiæ impunitate animati,
 cuncta

cuncta Monasteria, quæ Abbas ad securitatem milite firmabat, suis copiis infederunt, cunctosque transitus occluserunt. Die vigesima tertia Martii Imperator denuo Tigurinos & Bernenses admonuit, ut mediatorum sententiam expectantes, ab ejusmodi violentiis abstinere, secus in Abbatis defensionem Cæsareæ potentiae vim provocaturi. Verum ad hæc Calvinistæ responderunt, Toggenburgum Helveticæ ditionis, non autem Imperii feudum esse. Interrupto igitur mediationis negotio, primo scriptis & edictis utrinque vulgatis dimicatum est, postea die decima tertia Augusti Toggenburgenses Calvinistæ armis correptis bellum inchoarunt, atque Tigurini non modo Monasterium S. Joannis ejectis Monachis Sangallensibus, & Magdenaviense Monialium vi armata invaserunt spoliaruntque, sed ipsum etiam Toggenburgum valido milite occuparunt: quapropter Svitienses ac Lucernenses vim opponere coacti, varias urbes interceperunt: Interim Catholici ubique publicis precibus & supplicationibus Dei opem adversus truculentos Religionis oppressores implorabant, & Jacobus Caracciolus Sedis Apostolicæ Nuntius ad confirmandos Orthodoxos nulli percipit labori, ipsumque Pontificem,

Sæc. XVIII.
A. C. 1702.

Sæc. XVIII. ut pecuniarum subsidiis præsto esset,
A. C. 1708. incitavit, Pontifex etiam die vigesima
 prima Junii datis ad Carolum Cæsarem
 literis ejus auctoritatem & opem implo-
 rans eidem Catholicorum tutelam & pa-
 trocinium enixe commendavit, Pagis ve-
 ro Catholicis magna pecuniarum subsidia
 transmisit. Sub idem tempus Abbas
 Tigurinos & Bernenses ad pacis consi-
 lium inclinaturus, eis exposuit, se
 haud satis mirari posse, quod contra
 subditos, qui sui officii memores ad
 „pristinam fidem reversi sunt, bellum
 „movere, ac futiles obtentus quærere
 „auderent: illum, qui Toggenburgi in-
 „juste opprimitur, testatum reddere,
 „quod neminem contra leges & statuta
 „opprimere intendat, non autem eum,
 „qui suum concivem non alia ex causa,
 „nisi quia juratam fidem erga suum Do-
 „minum violare renuit, sicariorum
 „more invadit., Catholici quoque quin-
 que Cantones Lucerna, Urania, Svi-
 tium, Sub-Sylvania, & Tugium, cum
 tam inauditas Tigurinorum violentias,
 usurpationes, hostilitates, iniquasque
 oppressiones cernerent, die vigesima
 quarta Aprilis publico scripto quere-
 bantur, Tigurinos, cum Mediatore
 de Toggenburgensium turbis tranquille
 sopiendis agerent, armata vi invasit
 Toggenburgum Catholicum, Turgojam,
 &

& veterem San - Gallensem Provin- Sæc. XVIII.
 ciam, ipsosque Catholicos quinque A. C. 1708.
 Cantones hostiliter infestasse, ac proin
 a Svitiensibus Protectoribus se invita-
 tos, vim vi repellere, esse coactos:
 mala autem inde eventura eis minime
 imputari posse declararunt. Eadem
 adhuc die Tigurini Calvinistæ quatuor
 millia peditum & tres turmas equitum
 cum duodecim belli tormentis Toggen-
 burgo admovent, Toggiisque Calvi-
 nistis juncti, Ductore Rabbolzio, om-
 nia hostili grassatione implent, atque
 a Zwinglii Proto - Parentis sui ferit-
 ate haud degeneres, obvias quas-
 que Catholicorum terras strage, san-
 guine, vastatione flammaque miscent.
 Paulopost alia quatuor Tigurinorum
 millia in Turgojam sese infuderunt, qui-
 bus Bernenses mille quingenti cum duo-
 decim belli tormentis sese jungentes,
 Catholicos relicto omni apparatu bel-
 lico in fugam egerunt.

Aucto Calvinistarum numero & fu-
 rore Princeps San - Gallensis urbem
 suam neutrarum partium esse voluit,
 eique Monasterium suum in depositum
 commisit, ipse vero unacum suis Mo-
 nachis & Officialibus trans Aconium
 profugit: mox igitur Tigurini hoc Mo-
 nasterium suis militibus occupant, il-
 ludque unacum Principis Palatio pre-
 tiosis

Sæc. XVIII. A. C. 1708. tiosis omnibus, ipsis adeo Templi campanis Tigurum avectis spoliant, & nil intactum nec integrum relinquentes pro hoste habent, quem vel Catholicum, vel Abbati propensum crediderant. Equidem Bernensibus altera ex parte imminentibus Catholici fœderati ut horum cum Tigurinis conjunctionem præpedirent, Badenam, Melingam, Bremgartam, libere Provinciæ intermedias urbes occuparunt, Tiguriniam Melinga, & Bremgarta recuperatis, Frauenfeldam, Rhenoviensem tractum, Sonnenbergam, Denickenam, Fischingam, & Willam expugnarunt. Tam prospero armorum successu elati, Badenam quoque Urbem ad motus belli machinis verberarunt, atque in Trautmandorffii Cæsaris Legati, qui tum in urbe præsens aderat, ædes injectis duobus globis ignivomis urbem deditione ceperunt, postea Baumgartam post vexationem Catholicis adversam occuparunt: Quantas vero calamitates, exactiones, atque oppressiones, mala, & injurias tum perpessæ sint Religiose Domus, Einsidlæ, Muris, Wettingæ, Rhenavii, prorsus innoxæ, nec lingua nec calamo exprimi potest. Quæ plurima Tempa Calviniano furore profanata spoliantur, sacras vestes lacerant, milites ad se quisque partem trahentes

evertunt Aras, Sanctorumque imagi- Sæc. XVIII.
 nes, ac pretiosæ artis vasa dolabris, A. C. 1708.
 & bipennibus cædunt, urbes, & op-
 pida vastant, cunctaque immani cru-
 delitate communi deprædationi expo-
 nunt; Barbaram hanc non minus ac
 sacrilegam vastitatem excusabant Cal-
 viniani Magistratus, obtendentes, ea
 non tam suorum jussu, quam furentis
 militis rapacitate & insolentia fuisse
 patrata, perinde acsi Magistratum
 jussu hoc bellum contra Catholicos non
 fuisset motum, aut eis vires ad repri-
 mendam militis insolentiam defuissent,
 cum validissimas ad opprimendos Ca-
 tholicos contrahere, eis tam facile fuerit.
 Interim vero Cantones, qui neutras
 partes sequebantur, de pace cum Tigu-
 rinis acturi convenerunt: quos Ponti-
 fex ob singulare eorum progugnandæ
 fidei studium ac Zelum merita laude
 profecutus, hortabatur, ut in pio hoc
 proposito constantes essent, ac in tra-
 ctatibus, quos de pace cum Pagis
 A catholicis iniri contingeret, facto vel
 assensu nihil approbarent, quod reli-
 gioni aut Ecclesiæ ullum etiam mini-
 mum damnum afferre posset, dein no-
 vis etiam collatis subsidiis, & rursus
 interpositis apud Catholicos Principes
 eorum favore enixis officiis, illorum
 constantiam roborare satagit, Cæsar
 quo-

Sæc. XVIII. quoque non modo per suum apud Hel-
A. C. 1708 vetos Legatum, sed etiam propriis li-
 teris Pofonio datis ad Tigurinos & Ber-
 nenses, prout etiam ad Comitiam Ratis-
 bonensiam & Circulum Suevicum gravi-
 ter querebatur, Provincias Imperii Prin-
 cipis injuste invafas, & sanguine inno-
 centium ac Catholicorum inundatas,
 Monasterium S. Galli, aliaque a militibus
 obfessa & contra omnem æquitatem
 expilata, antiquiffimam Bibliothecam
 direptam, Tempia fæde vastata, Ga-
 zophilacia & ciftas, in quibus Sacra
 fuppellex affervabatur, effractas atque
 direptas, S. Imagines, ipsius etiam Christi
 Domini aliasque statuas sacrilege con-
 fractas, Sacra polluta, Religiosos a
 Divino cultu prohibitos, eosque ac
 ipsum Cæfaris Legatum contra jus gen-
 tium indigne habitum, eidem ob Ba-
 denæ obfidionem abire parato nave
 ad difcessum denegatas, globos igni-
 vomos in ejus ædes emiffos, & Sub-
 vasallos Imperii ad homagium adactos,
 aliosque etiam Imperii Status & sub-
 ditos fuis juribus & dominiis spolia-
 tos, Epifcopo Constantienfi Klingua-
 viam & Kayferstullam urbes ereptas
 &c. Non commissurum se, addebat
 Imperator, ut Toggenburgum, Comi-
 tatus & antiquiffimum Imperii feudum
 eripiatur Principi Imperii, illudque
 Cal-

Calvinistæ, unacum Turgovia, uti in Sæc. XVIII. mente constitutum haberent, inter se A. C. 1708. dividant, præcipue, cum pactis & fæderibus Helveticis de Anno 1469. 1531, 1599. cautum fuisset, ne quis status causis alterius subditorum se immisceat, id tamen a Calvinistis factum, licet ad eos res Toggenburgicæ nihil pertinerent. Petiit denique Cæsar, ut per arbitros turbæ & lites componerentur, & copiis hostilibus abductis Princeps in integrum restitueretur. Hæc Imperator, ut Imperii Principibus Ratisbonæ proponeret, Joanni Philippo Cardinali Lambergio suo in Comitibus Commissario Principali in mandatis dedit.

Verum Tigurini & Bernenses his tam parum moti erant, ut majori adhuc ardore bellum prosequerentur; nam sub mendaci obtentu, quod oppressos Toggenburgicos liberare, & Principem San-Gallensem ad officium redigere compellerentur, Badenam, Rapperschwilam & Wesenam expugnarunt, in Svitensium & Lucernensium terras, etsi eis omnem indemnitate[m] promississent, irruerunt, dein per Mortagnium Hollandicum Viennæ Legatum proponere audebant, ad Helvetos pertinere, res Toggenburgicas ordinare, illud non esse feudum Imperii, Abbatem ad Imperium

Sæc. XVIII. perium quicquam contribuere, semper
A. C. 1708. renuisse, solo titulo esse Principem Im-
 perii, sicut alii plures in Helvetia,
 eum jam dudum Helvetorum opem im-
 plorasse, & nonnisi Cantones Tigurum,
 Lucernam, Svitium, & Glaronam tan-
 quam Protectores suos agnovisse, at-
 que per hoc ab omni externa etiam
 Cæsarea protectione se subtraxisse, red-
 integrationem bonorum in Helvetia si-
 torum in Capitulatione Cæsarea esse
 deletam, Abbatem perpetuo fœdere
 Gallis conjunctum esse, proin causam
 communem passuram, si Bernates suos
 legiones stipendiis Hollandicis militan-
 tes in patriam, applaudentibus Cæsi-
 ris hostibus, revocare cogerentur. Ve-
 rum Imperator hæc omnino vane jactari
 agnoscens, suo proposito institit, unde
 in comitiis Ratisbonensibus potissimo-
 rum suffragiis conclusum, ut Impera-
 tor rogaretur, quatenus hæc lites ac
 tumultus sedare, ac Imperii jura &
 feuda facta servare, suasque vires im-
 pendere velit, ut bona Principi inique
 erepta restituerentur &c.

Demum accedentibus Gallici & Sab-
 audici Legatorum, necnon Cantonum
 neutrorum studiis tandem effectum, ut
 Aravii conventus pro ineunda pace in-
 stitueretur, ubi etiam in quosdam ar-
 ticulos conventum, quibus tamen ex
 Cæ

Catholicis nonnisi Lucernenses & Ura-
nienfes subscripfere, reliqui vero tres
Cantones rem nondum ad eam ventum
efle neceffitatem ceniebant, ut pacem
illam acceptare cogerentur: unde ru-
fticis etiam cujusdam Cantonis obftre-
pentibus bellum continuatum eft, &
die vigefima Julii Catholici prope Sin-
fium inopino impetu Bernenfium
agmen adorti captis ducentis ceteros
non fine clade repulerunt: mox autem
Bernenfes vicem repenfuri, in fuis ca-
ftris Catholicos ferro, flammaque ex-
fcindendos efle, proclamarunt, ac die
vigefima quinta ejusdem Mensis prope
Vilmergam cum Catholicis prælium
inierunt: Equidem hi in colliculo po-
fiti horrendam globorum tempeftatem
in hoftem detonabant, editaque ingenti
frage hæreticos in fugam egerunt: aft
cum ineautius eos infectarentur, atque
ex opportunis castris fuis pollecti, in
plana descenderent, ab iis inverfa fronte
ftrenue dimicantibus devicti, atque in
fugam acti funt.

Sæc. XVIII.
A. C. 1708.

§. LI.

Pax Araviensis.

Tandem die nona & undecima Au-
gusti Aravii anno hujus sæculi duo-
decimo pax conclusa est, Catholicis
admo-

*Kettel Dec.
VI. p. 692.*

Sæc. XVIII. admodum pernicioſa, & triginta duo-
 A. C. 1708. bus articulis comprehenſa, quorum
 potiffimi, magisque memorandi erant
 ſequentes. I. Badena, Bremgarta,
 Mellinga, Tigurinis & Bernatibus ce-
 dantur, prout etiam Rappersvilla,
 ſalvo tamen in his civitatibus jure Gla-
 roneniſium, ſalviſque priſtinis harum
 urbium juribus & privilegiis, necnon
 religione Catholica & libero illius exer-
 citio. II. Berna in communionem gu-
 bernationis Turgojæ, Rhenivallis, &
 Sargantii aſſumatur, cauſa vero Tog-
 genburgica ad amicam compoſitionem
 remittatur. III. Ubi religio mixta eſt,
 pars utraque pari jure fruatur, & in
 ſuo exercitio permaneat, majora ne-
 gotia etiam in religionum controverſiis
 ad diætas remittantur, per utriuſque
 Religionis arbitros decidenda: cauſæ
 Eccleſiaſticæ Catholicorum, uti ma-
 trimoniales, & ad cultum & Eccleſiaſ-
 ticam diſciplinam, ſpectantes, coram Jdice Ec-
 cleſiaſtico ſine cognitione Gubernato-
 ris; & Proteſtantium coram Tigurino
 Jdice pertractentur. IV. Neutra pars
 ad alterius cæremonias, proceſſiones,
 ritus, feſta &c. teneatur: nec ulli li-
 ceat ea impedire aut ludibrio habere.
 Gubernatores tamen & ſubditi jurent
 juxta ritum ſuæ Religionis. V. Ubi
 Templum utrique religioni eſt com-
 mune,

mune, illa altera in die Dominica in Sæc. XVIII.
 æstate ad horam usque octavam, in A. C. 1708.
 hyeme usque ad nonam utatur, altera
 postmodum: intra hebdomadam vero
 Ecclesia utrique parti libere pateat ad
 suas functiones, Baptisterium quoque
 & cæmeterium quælibet pars suum ha-
 beat. VI. Utrilibet fas sit novum Tem-
 plum suis sumptibus pro se erigere, ita
 tamen, ut ad id Templum, quod utri-
 que parti commune fuit, jus amittat:
 sique pars altera suo ære vellet Tem-
 plum ampliare, id liceat, ita tamen,
 quin interim alterutra pars a suo exer-
 citio, vel sacrificiæ aut Altarium usu
 præpediatur: liceat quoque Protestan-
 tibus ad aliud vicinum suæ sectæ Tem-
 plum pro majori commodo exire.
 VII. Ubi sola Protestantium religio
 exercetur, soli bona Ecclesiæ admi-
 nistrent, ubi vero mixta, & bona
 Templi nondum sunt divisa, dividan-
 tur, nullaque pars alteri postea quic-
 quam contribuere teneatur. Collato-
 res beneficiorum, quæ Tigurinæ Sy-
 nodo sunt incorporata, ex tribus sibi
 præsentatis unum eligant, de bonis
 tamen, ab Ecclesiasticis, relictis, in
 communibus Præfecturis nihil detra-
 hatur. VIII. Emendetur Rhenival-
 lense Mandatum etiam circa Res ad
 religionem spectantes. IX. Abolita
Hist. Eccles. Tom. LXVII. A a a Pace

Sæc. XVIII. Pace publica Anno 1531. erecta sub
 A. C. 1708. rogetur hæc pax. In Turgovia, Rhe-
 nivalle, & Comitatu Sargantino offi-
 ciales sint mixti, aut alternent. Pu-
 pillis Tutores suæ Religionis dentur.
 Justitia sine Religionis discrimine om-
 nibus administretur. Exteri non affi-
 mantur in cives in Præfecturis com-
 munibus sine consensu omnium Cant-
 onum ibi gubernantium. X. Si bellum
 oritur inter Cantones, communes Pro-
 vinciaë neutras partes sequantur, nul-
 laque munimenta in iis construantur
 sine consensu omnium, quorum inter-
 est; ad mortem condemnati nullo modo
 ad immutandam religionem compell-
 lantur. XI. Convitia in & extra Ec-
 clesias, scripto vel ore tenus cunctis
 Ecclesiasticis & laicis interdicta sint,
 & altera religio *Catholica*, altera vero
Evangelica ubique appelletur. XII.
 Quoad justitiam, hæreditates, succel-
 siones, utriusque sit par & æqua con-
 ditio. XIII. In diætiis, ubi tam pro-
 fanæ, quam Religionis causæ pertra-
 ctentur, duo sint Protocollistæ, alter
Catholicus, alter ex Protestantibus.

Ex hoc paciscendi modo manifeste
 exorto dissidio inter se & Catholicos
 in turbido piscantes, quamprimum vi-
 ribus prævalent, non modo urbes &
 oppi-

oppida Catholicis deprædari, vastare Sæc. XVIII.
 & eripere, sed suam quoque sectam ar- A. C. 1708.
 mata vi, aut extortis pactis invehere,
 cunctaque ad ingenium sectæ suæ in-
 vertere moliuntur: econtra autem,
 quando Catholici vel pugillum terræ
 occupant, aut more pristino in locis
 præsertim mixtis vivere volunt, tunc
 statim altum clamant, gravamina ac-
 cumulant, cælum & terram & acha-
 ronta movent, fœdera opemque po-
 tentiorum implorant, socios undique
 convocant, atque innumeros in sacris
 & civilibus obices ponunt: Sic quoque
 Helveti Calvinistæ, postquam in Vil-
 mergano prælio per Catholicorum di-
 scordiam, & rusticorum insolentiam
 victores exstiterunt, quatuor omnino
 urbes & districtus plures, etsi octo an-
 tiquioribus Cantonibus fuerint commu-
 nes, aut ad Catholicos spectassent, sub-
 traxerunt, atque his in locis bona Ec-
 clesiastica hæcenus a solis Catholicis
 percepta diviserunt, suæque sectæ
 exercitium latius extenderunt: Ab
 ejusmodi violentis usurpationibus ab-
 stinuerunt Catholici Cantones, etsi
 Sæculo XVI. & XVII. insignes de Pro-
 testantibus victorias retulissent, cuncta
 enim eis in integrum restituerunt, ni-
 hilque illis per pacem ademerunt. E-
 contrario Calvinistæ hanc ipsam pacem

Sæc. XVIII. pro suo arbitrio interpretantes, in
A. C. 1708. quamplurimis urbibus non modo in
 Senatum & officia majori etiam nu-
 mero Protestantes intruserunt, sed e-
 tiam in Sacra grassati, Ecclesiasticos
 fructibus spoliarunt, eaque suis Præ-
 dicantibus attribuerunt, Episcopum
 Constantiensem jurisdictione sua tam
 sacra quam temporali privarunt, et si
 ea antiquissimi juris ac quietæ posses-
 sionis titulo potitus esset.

§. LII.

*Summi Pontificis querelæ contra
 hanc pacem.*

Epist. Clem. XI. p. 1715. Quamprimum summo Pontifici inno-
 tuerat, quod Lucernenses, invi-
 tis ac reluctantibus ceteris quatuor Can-
 tonibus, iniquas hujus pacis conditio-
 nes suo assensu probarint, mox die de-
 cima quinta Julii acerbas hasce ad eos
 dedit literas: „Statim ac renuntiatæ
 „Nobis fuerunt iniquæ, indecoræ, ac
 „prorsus intolerandæ pacis conditiones,
 „quas vobis, cæterisque Catholicis
 „Pagis, Bernenses, & Tigurini præ-
 „scribere meditantur, non intimo ter-
 „tum, ac plane acerbo dolore, sed
 „summo etiam horrore perfusi sumus,
 „non modicum tamen afflicto cordi no-
 „stro solatium ex eo comparatum est,
 „quod

„quod quatuor ex eisdem Catholicis Sæc. XVIII.
 „pagis, videlicet Urania, Sub-Silvania, A. C. 1708.
 „Svitium, & Tugium, justissima incensi
 „indignatione, & quo par est, Ortho-
 „doxæ Religionis conservandæ Zelo
 „ducti, prædictas condiciones omnino
 „rejecerint, & nisi omnia pristinum in
 „statum restituantur, pio, magnani-
 „moque consilio belli aleam tentare de-
 „creverint, parati, quodcunque rerum
 „suarum, libertatis etiam, ac vitæ di-
 „scrimen subire potius, quam leges
 „accipere, quibus ullum sanctæ fidei
 „detrimentum etiam minimum infera-
 „tur. Mirati vehementer summus,
 „quod vos, quos ea deliberatione cæ-
 „teris exemplo præire maxime decuis-
 „set, non modo, ut audivimus, frigide
 „rem egeritis, sed quod longe deterius
 „est, falso pacis nomine decepti ad
 „prædictas condiciones accipiendas vos
 „admodum propensos ostenderitis.
 „Quamobrem pro Apostolicæ servitutis
 „officio ab omnipotenti Deo nobis,
 „quamvis indignis, commisso conscien-
 „tiæ nostræ, ea, qua possumus, ra-
 „tione satisfacere cupientes, præter-
 „mittere nullo modo debemus, quin
 „vos iterum his nostris literis paterna
 „charitate, & quo majori possumus,
 „animi studio moneamus, ut in ejus-
 „modi tractatibus quam diligentissime

Sæc. XVIII. „attendatis, quid agatur. Ubi enim de
 A. C. 1708. „pace in eas impias, ac plane durissi-
 „mas condiciones conveniatur, quid
 „pagis Catholicis ipsa pace deterius,
 „aut periculosius unquam accidere pot-
 „est? qua confecta primum quidem
 „Orthodoxæ religioni, quod maximum
 „accipere potest, vulnus infligitur: de-
 „inde Reipublicæ vestræ dignitati &
 „existimationi turpissima ignominie la-
 „bes aspergitur: postremo Catholicis
 „plurima, magnique momenti oppida
 „per summam injuriam ac injustitiam
 „eripiuntur, infestissimis hostibus ad
 „majora mala vobis inferenda aditus
 „aperitur, ac ipsa omnium vestrum
 „libertas, & salus manifestum in discrimen adducitur. Quibus quidem au-
 „dendis rebus, etiamsi illis voluntas
 „deesset, tamen Deus justo providen-
 „tiæ suæ judicio eam ipsis mentem im-
 „mittet, ut hæc maxime ratione neg-
 „lectæ suæ Religionis poenas ab his,
 „qui eam neglexerant, exposcat. Quo-
 „circa vos rursus hortamur, ac per
 „Deum omnipotentem obtestamur, ut
 „memores antiquæ pietatis, ac ex-
 „miæ virtutis Majorum vestrorum, qui
 „pro Religionis causa toties gloriosum
 „sanguinem effuderunt, divinaque ope
 „insignes de hostibus victorias retule-
 „runt: memores Charitatis, quam pe-
 „trix,

„triæ, liberis, & vobismetipsis præstare Sæc. XVIII.
 „tenemini: memores demum officii, A. C. 1708.
 „quod Deo, Ecclesiæ & Orthodoxæ fi-
 „dei debetis, ejusmodi de pace confi-
 „lia, & tractationes, nisi æquæ, ac
 „justæ conditiones proponantur, om-
 „nino disturbare, ac disjicere satagatis,
 „mutuaque cum reliquis pagis Catho-
 „licis voluntatum, ac studiorum con-
 „sensione, ea omnia diligenter patetis,
 „quæ retundendæ adversariorum au-
 „dacix, ac iis, quæ temere hactenus
 „innovata sunt, in integrum restituen-
 „dis necessaria videbuntur, in primis
 „autem quam sedulo caveatis, ne factò,
 „vel assensu vestro præjudicium aliquod,
 „quamvis minimum, religioni, & Ec-
 „clesiæ inferatur, eorumque jura quo-
 „vis contempto periculo, constanti a-
 „lacrique animo defendatis, in eo fi-
 „duciam vestram reponentes, cujus
 „detera invenitur super omnes, qui il-
 „lum oderunt. Nos porro quibuscun-
 „que possumus, temporalibus, ac spi-
 „ritualibus auxiliis, novis etiam offi-
 „ciis apud Catholicos Principes, stre-
 „nue vobis adsumus, & adesse nun-
 „quam desinemus, quemadmodum a
 „venerabili Fratре Jacobo Archiepi-
 „scopo Ephesino nostro, & hujus sanctæ
 „Sedis Nuntio coram uberius intelli-
 „getis, dilecti filii, quibus interea Apo-
 „stoli-

Sæc. XVIII. „stolicam benedictionem peramanter
 A. C. 1708. „impertimur. Datum Romæ apud
 „sanctam Mariam Majorem sub annulo
 „piscatoris, die 15. Julii 1712. Pontifi-
 „catus nostri Anno duodecimo.,,

Verum Lucernenses ad hæcæ Pa-
 pæ literas responderunt, quod imme-
 rito ignaviæ, ac damni religioni Ca-
 tholicæ illati accusarentur, infaustus
 autem primi prælii successus immode-
 rato militum ardori, alterius vero ple-
 bis indomitæ petulantia, ac prædandi
 libidini imputandus esset, aliunde
 vero ipsi pecuniarum inopia pressi, a
 Nuntio Apostolico præter amplas pro-
 missiones nihil receperint, & quinque
 Catholici Pagi hostibus suis inferiores
 fuerint, proin amarum calicem hujus
 pacis licet inviti, bibere cogantur, te-
 statam tamen universo orbi facerent
 obedientiam suam erga S. Sedem &
 amorem suum erga patriam, impen-
 rogantes, ut Pontifex ex locupletiori-
 bus suæ ditionis Monasteriis, & vaca-
 turis beneficiis ad supplendum ærarü
 sui defectum, & compensandas expensas
 & defendendam religionem Catholicam
 annuorum proventuum portionem ad
 sexennium indulgere velit; deintotius
 mali culpam in Caracciolum Apostoli-
 cum Nuntium rejicientes, eum Ro-
 mam revocari petierunt.

Inte-

Interim vero Pontifex rursus Ca-
 roli Imperatoris & Ludovici Galliarum
 Regis Zelum & pietatem vehementer
 incitabat, ut celerem opem Catholicis
 Pagis ferrent, ne hi iniquas pacis con-
 ditiones ab A catholicis propositas ac-
 cipere compellantur: Gallicis quoque
 Cardinalibus Estræo, Noallio, For-
 bino & Rohano sicut & Saxo - Citiensi
 & Episcopo Sedunensi hoc negotium
 impensius commendabat, denique ad
 Pagos Catholicos Friburgi, Soloduri
 & Abbatiscellæ hanc in rem ita per-
 scripsit: „Magnum Helveticæ Catho-
 „licæ dedecus, majus publicæ illius
 „libertati periculum, maximum vero
 „Orthodoxæ religioni, & Ecclesiæ de-
 „trimentum allaturæ, profecto sunt
 „iniquæ pacis conditiones, quas Ber-
 „nenses, & Tigurini, prosperis rerum
 „successibus in superbiam elati, pa-
 „gis Catholicis secum contendentibus,
 „quemadmodum vobis satis perspectum
 „fore non ambigimus, nunc maxime
 „constituere moliuntur, quod probe
 „intelligentes pagi Uraniæ, Subsilva-
 „niæ, Svitii, & Tugii easdem nefa-
 „rias conditiones penitus respuerunt,
 „ac nisi omnia attentata pristinum in
 „statum reponantur, pio, magnanimo-
 „que consilio belli aleam tentare de-
 „creverunt, parati quodcunque rerum
 „sua-

Sæc. XVIII,
 A. C. 1708.

Sæc. XVIII., suarum, libertatis etiam, ac vitæ di-
 A. C. 1708., scrimen subire potius, quam leges ac-
 cipere, quibus ullum quantumvis mi-
 nimum sanctæ fidei, & Ecclesiæ di-
 spendium, vel incommodum afferatur. Quamobrem eosdem pagos, me-
 ritis in Domino prosequimur laudibus,
 ac ut susceptam consilium piis, Ca-
 tholicisque viris maxime dignum exe-
 qui strenue possint, non modo illis
 ea omnia, quæ nobis permittuntur,
 temporalia, ac spiritualia subsidia li-
 benti prorsus animo suppeditamus,
 & suppeditaturi perpetuo sumus, gra-
 vissimisque præterea officiis Catholi-
 cos Principes ad validam ac celerem
 ipsis opem ferendam invitamus. Ve-
 rum etiam pagum Lucernæ, qui ad
 amplectendas memoratas durissi-
 mas condiciones propensior videbatur,
 ab ea cogitatione revocare satagimus,
 ac ut prædictorum pagorum saluta-
 rem deliberationem sequatur, invita-
 que cum ipsis tum animorum, tum
 etiam virium societate commune pe-
 riculum communibus Studiis, atque
 conatibus propulsandum curet, quam
 enixe, ac vehementer hortamur, li-
 dem porro rationibus modo a vobis
 petimus, ac etiam atque etiam peti-
 mus, dilecti Filii, ut ejusdem peri-
 culi gravitate, & magnitudine serio
 „per

„perpenſa, ſtudia, conſilia, viresque Sæc. XVIII.
 „veſtras cum ante dictis pagis quam A. C. 1708.
 „celerrime jungatis, & mutua vo-
 „luntatum conſenſione, firmaque fidu-
 „cia in eo reſoſita, qui in ſe ſperantes
 „confundi non patitur; juſtiſſimam hanc,
 „& neceſſariam cauſſam fortiter agatis,
 „uſque quo ab adverſariis vel omnia
 „priſtinum in ſtatum reſtituantur, vel
 „ſaltem æquiores conditiones, nullum-
 „que in primis Catholicæ fidei & Ec-
 „cleſiæ detrimentum allaturæ propo-
 „nantur. Cæterum eam de perſpecta
 „pietate ac prudentia veſtra gerimus
 „opinionem, ut minime neceſſarium
 „exiſtimemus, vos pluribus incendere,
 „ac urgere ad ea alacriter & ſtrenue
 „præſtanda, quæ nedum Dei honorem,
 „& Catholici cultus indemnitate, ſed
 „communem etiam omnium veſtrum
 „exiſtimationem, libertatem atque ſa-
 „lutem reſpicere ſatis conſtat, & pater-
 „næ noſtræ charitatis teſtem Apoſtoli-
 „cam benedictionem vobis, dilecti Filii
 „peramanter impertimur.„

§. LIII.

*Litteræ ejusdem Pontificis ad Abba-
 tem Principem S. Galli.*

Ubi vero Pontifici innotuit, Leode- Epist. Clem.
 garium Abbatem & Principem S. XI. p. 1706.
 Galli

Sæc. XVIII
A. C. 1708

Galli suo Monasterio omnibusque suis
ditionibus ab A catholicis per summum
nefas fuisse spoliatum, die vigesima
quinta Junii has ad eum dedit literas:
„Ingentem profecto doloris atque cu-
„rarum materiem nobis præbuerant ea,
„quæ antehac venerabilis Frater Jaco-
„bus Archiepiscopus Ephesinus noster,
„& hujus sanctæ Sedis apud helvetios
„Nuntius, tum de misera, ac deplo-
„randa pagorum Catholicorum condi-
„tione, tum etiam de periculis Ortho-
„doxæ religioni impendentibus fule
„nobis significaverat. Mærori tamen
„solicitudini nostræ cumulus prope-
„modum accessit, ubi ex tuis literis,
„quas sine lacrymis perlegere nequivi-
„mus, a Tigurinis, & Bernensibus
„copiis necnon a Toggiensis comitatus
„rebellibus nuperrime ipsum etiam mo-
„nasterium sancti Galli cum universo
„territorio, & locis ei subjectis repen-
„tino incursu, apertaque vi occupatum
„fuisse percepimus, simulque Catholi-
„corum militum Duces per summam
„perfidiam interemptos, Monachos om-
„nes in fugam & exilium compulsos,
„expilatam Ecclesiam, direptum mo-
„nasterium, divina officia intermissa, &
„Orthodoxam fidem ab illis partibus
„pene exterminatam audivimus, eo
„itaque, quo par est, incensi Zelo oc-
„cur-

„currendi tot, tantisque rei Catholicæ Sæc. XVIII.
 „detrimentis, quam summum in di- A. C. 1708.
 „scrimen adductam conspiciamus, ne-
 „dum eam pecuniæ vim, quam notæ
 „nimium Apostolici ærarii angustia per-
 „miserunt, per manus præfati Nuntii
 „nostri memoratis Pagis Catholicis sine
 „cunctatione suppeditavimus, ut ea in
 „præsentibus necessitatibus utantur:
 „Verum etiam eosdem Pagos Pastora-
 „libus monitis vehementer excitare
 „non prætermisimus, ut forti, strenuo-
 „que animo propriæ libertatis, sanctæ-
 „que Religionis causam agant, ac
 „mutuam imprimis, & in hoc rerum
 „statu si unquam alias, maximo ne-
 „cessariam animorum, consiliorumque
 „concordiam foveant. Gravissimis præ-
 „terea officiis Charissimos in Christo
 „Filios nostros Carolum in Imperato-
 „rem Electum, ac Regem Christianis-
 „simum hortati sumus, ut conjunctis
 „studiis Eterodoxorum conatus & au-
 „daciam coercere velint, ac vi & præ-
 „stantia auctoritatis, qua pollent, om-
 „nia in pristinum statum quamprimum
 „restitui curent, quemadmodum ex li-
 „teris nostris ea de re tum ad ipsos
 „Imperatorem, ac Regem Christianis-
 „simum, tum etiam ad Pagos Catho-
 „licos datis, quarum exempla hisce
 „adjuncta Tibi reddentur, uberius in-
 „telli-

Sæc. XVIII. „telliges. Urgebimus hoc idem ar-
 A. C. 1708. „gumentum eodem charitatis, ac Zeli
 „fervore, quamdiu res exposcet, ac
 „quemadmodum hætenus temporali-
 „bus subsidiis spiritualia adjicere non
 „negleximus, ita illa in posterum non
 „intermitteremus, quatenus Deus O. M.
 „mittat auxilium de Sancto, ac veræ
 „Religionis, ejusque Cultorum caul-
 „sam tueri dignetur. Illud idcirco Tibi,
 „tuisque Monachis interea curandum
 „esse ducimus, ut assiduis, enixisque
 „precibus, Sacrificiis, aliisque Chri-
 „stianæ pietatis operibus, Divinam vobis
 „opem conciliare satagatis, quæ po-
 „tens est suscitare de lapidibus Filios
 „Abrahæ, ac eorum contumaciam &
 „superbiam conterere, quorum impetu
 „Sancta sua conculcata sunt, & con-
 „taminata, & Sacerdotes sui facti sunt
 „in luctum, & humilitatem. Quod e-
 „nim aliis temporibus factum esse no-
 „vimus, idem nostris quoque contin-
 „gere posse non dubitamus, ut scilicet
 „Ecclesia, quæ hæreticorum invale-
 „scente persecutione pene oppressa fuit,
 „Domino dein cum ea signum in bo-
 „num faciente, in antiquæ felicitatis
 „statum ita redierit, ut in eo incre-
 „mentum acceperit, in quo visa fuerat
 „detrimentum pertulisse &c.„

Cete-

Ceterum hujus Principis, eoquod Sæc. XVIII.
 in pace Araviensi non fuisset compre- A. C. 1708.
 hensus, Monasterium & bona Calvi-
 nistæ per quinque adhuc annos usur-
 parunt, & in verba sua adegerunt, at-
 que in exequenda pace Catholicis ma-
 jora adhuc damna intulerunt, ut postea
 referremus. Interim tota hæc contro-
 versia sic usque ad annum hujus sæ-
 culi decimum septimum hæsit, ac di-
 gnissimus hic Princeps quinquennale
 exilium, acerbissimasque vexationes
 ab A catholicis sustinere coactus est,
 non sine maxima sui nominis gloria,
 & æterna Calvinianæ sectæ ignominia,
 & indelebili inhumanæ crudelitatis
 nota.

§. LIV.

*Clementis XI. Papæ Constitutiones
 & epistolæ ad diversos.*

Cum hoc anno Ecclesiæ pax, & fide- Bull. magna.
 lium quies per crebros diffidentium part. I.
 animorum conflictus, perniciofa Aca- Const. Clem.
 tholicorum molimina, & proximos ar- 36. pag. 64.
 morum strepitus plurimum turbaretur,
 hinc supremi Pastoris vigilantia ad om-
 nes casus intenta erat, & ubi ob vi-
 rium inpotentiam præsentaneis malis
 efficaciore remedio occurrere non pot-
 erat, saltem decreta, preces & monita
 oppo-

Sæc. XVIII. A. C. 1708. opposuit: præprimis ergo Pontifex ex-
 ortam in Polonia controversiam compo-
 nere statuit; cum enim Gnesnensis Metro-
 politana Ecclesia vacaret, & Pontifex
 Stanislaum Szembeckium Episcopum
 Uladislaviensem ad hanc Ecclesiam
 transferret, Uladislaviensi autem Con-
 stantinum Szianiawskium præficeret,
 mox uterque Episcopus post captam
 harum Ecclesiarum possessionem suos
 in illis officiales constituit, nihilomi-
 nus quidam ex Proceribus, cujus no-
 men tamen Papa reticet, armorum
 violentia fretus, literis ad Gnesnenses
 Canonicos datis Szembeckium Archi-
 episcopum Metropolitanæ Ecclesiæ usur-
 patorem nominans, Administratorem
 bonorum præfatæ Ecclesiæ ex eorum
 gremio eligi petiit, eisque Regiam in-
 dignationem minitatus injunxit, ut om-
 nes proventus Ecclesiæ Gnesnensis tan-
 quam vacantis cuidam Capitaneo a se
 nominato tradi curarent, pro aucto-
 randa totius patriæ militia erogandos.
 Canonicis obtemperare recusantibus &
 ipso Jurio Sedis Apostolicæ Nuntio re-
 clamante, militaribus copiis instructus,
 Gnesnam contendit, & misso Legato
 ad præfatam urbem, a Canonicis petiit,
 ut Officiali, quem Archiepiscopus con-
 stituerat, amoto regimen dictæ Eccle-
 siæ, & bonorum administrationem
 ipsemet

Sæc. XVIII.
A. C. 1708.

ipsimet fusciperent, secus hanc Ecclesiam & bona funditus evertenda fore. His minis territi Canonici (declarata tamen obedientia erga S Sedem) reluctantes nonnullis Administratorem die tertia Octobris elegerunt Joannem Cluzenski Episcopum Gratianopolitanum, cujus etiam electionem copiis adhuc urbem circumfidentibus die vigesima prima ejusdem Mensis ratam habuere. Eadem quoque violentia Adelbertus Ignatius Bardzinski in Administratorem Ecclesiæ Uladislaviensis electus est: Verum Pontifex utriusque Electionem, tanquam Ecclesiasticæ libertati contrariam cum omnibus inde secuturis die quarta Februarii reprobavit, prohibuitque, ne recens electi Administratores sese in præfatarum Ecclesiarum regimen ingererent. Denique omnes fautores, vel auxilium consiliumque præstantes excommunicationis soli Pontifici reservatæ pœna perstrinxit. Insuper die sexta Decembris decrevit, ut festum Conceptionis B. V. M. Immaculatæ de præcepto ubique observetur.

Postquam vero Sueciæ Rex compositis cum Cæsare controversiis in Poloniam rediit, primo Stanislaum Regem in suo solio firmare, & postea Moscoviæ Ducem pariter Regno exuere

Hist. Eccles. Tom. LXVII. Bbb sta-

Sæc. XVIII. statuit, utque primi consilii successum
A.C. 1708. obtineret, Stanislaum ad indicenda
 Regni comitia induxit, ut minus plenæ
 ac legitimæ suæ electioni major vis &
 robur unanimi Nobilium suffragio ac-
 cederet: post inutilem tamen aliquot
 hebdomadarum moram comitia in ni-
 hilum abiere, & Sueciæ Rex post an-
 ceptum cum Moscis prælium bina clade
 prostratus est: nihilominus Pontifex,
 quamprimum de hisce Regni comitiis
 notitiam habuit, veritus, ne in illis
 hæretici Ecclesiæ Romanæ jura ag-
 gredi, & Catholicos supplantare ten-
 tarent, Archiepiscopos & Episcopos,
 necnon Senatores & Equites datis li-
 teris die decima quarta Januarii im-
 pense rogabat, ut in hisce comitiis
 A catholicorum dolis & conatibus ob-
 sistant, Sedisque Apostolicæ jura stre-
 nue tueantur.

Nuntiatum quoque erat Pontifici,
 quod in ditione Bergensi ac Juliaceni,
 atque in aliis Electoris Palatini locis
 Consilium Ecclesiasticum, quod tamen
 potissimum ex laicis constabat, Düssel-
 dorpium aliquot abhinc annis creatum,
 non sine libertatis Ecclesiasticæ & Epi-
 scopalis Ordinis damno in Colonia &
 Leodiensi Diæcesibus, Ecclesiasticos in
 jus coram Judicibus laicis sub multis
 pecuniariis vocarit, illos etiam & eo-
 rum

rum bona oneribus impositis gra-
 vet, exactiones ab eis exigat, sibi que **Sæc. XVIII.**
 potestatem arroget cognoscendi de **A. C. 1708.**
 causis Ecclesiasticis etiam benefici-
 bus, & procedendi jus sibi vindicet contra
 quoscunque Regulares & exemptos in-
 terdicta illis appellatione, ac denique
 acriter in eos animadvertendi, si se
 hujusmodi judicii mandatis subtrahant.
 Insuper etiam sibi attribuat jus visitandi
 Ecclesias, corrigendi excessus, consti-
 tuendi laicos ad inquirendas Ecclesia-
 sticæ administrationis rationes, atque
 examinandi jam a Synodo approbatos
 animarum Pastores &c. Eapropter Pon-
 tificex ab eodem Electore enixe flagita-
 bat, ut præfatum Consilium ab attin-
 gendis Ecclesiasticis ac spiritualibus re-
 bus abstinere jubeat, & læsa Ecclesiæ
 jura resarciri curet: cum vero Calvi-
 nistæ Plurii & Clavennæ in Helvetia
 sub gravibus pœnis Syndicis injunxif-
 sent, ut quamprimum eis traderent
 omnia documenta ad Hospitale S. Cas-
 siani pertinentia, hinc Pontifex, veri-
 tus, Ine Calvinistæ pia hæc loca pro
 suo more Catholicis & Ecclesiasticæ
 auctoritati subtrahant, die vigesima
 octava Januarii Curiensem Episcopum
 excitavit, ut ejusmodi conatibus Aca-
 tholicorum strenue obfisteret. Cum
 Armeni schismatici & hæretici præci-
 pue

Bbb 2

pue

Sæc. XVIII. A. C. 1708. pue Constantinopoli continuis insidiis & calumniis apud impios Judices Ottomanicos extremam Catholicis perniciem & damna inferrent, & nonnulli metu mortis territi ad schismaticorum castra transiissent, re comperta Pontifex die decima octava Februarii Marchionem de Ferriol Gallici Regis in Urbe Constantinopolitana Oratorem dilaudato ejus pro Catholicis Zelo & studiis, rogabat, quatenus in acta Cosmæ Sacerdotis Catholici Armeni, qui coram Turcis & hæreticis veritatis testimonium palam protulit, & in confessione veræ fidei martyrium subiit, diligenter inquirat, ut ejus constantia Armenis fidei desertoribus opponi posset.

Communis quoque rumor serpebat, quod ditiones & proventus ad Hildesensem Episcopatum spectantes Duci Hannoverano in pignus sint tradendi pro ingenti pecuniæ summa, quam ipsemet ad perferendos belli sumptus Cæsari se mutuo daturum pollicebatur, id cum Pontifex intelligeret, grave scandalum, si Ecclesiæ bona Principi A catholicis in usus profanos traderentur, oriri, Ecclesiam turpi servituti subjici, injuriam & contemptum Ecclesiasticæ dignitati ac religioni inferri ratus, ab hoc pacto Cæsarem & Canonicos abstertere nitebatur, hancque

in rem die vigesima quinta Februarii ad Imperatricem Viduam, Cardinales Lambertium, & Saxo - Citiensem, & ad Electores Moguntinum, Trevirensium, & Palatinum, necnon ad Inghilbertum Biscoff Cæsaris Confessarium literas dedit, simulque Canonicos de implorata horum ope certiores reddidit. Jam anno priori die duodecima Aprilis Pontifex Ludovicum XIV. Franciæ Regem monuit, ut quæ tam in Parisiensi quam in aliis Gallicæ Provinciæ Conventibus Fratrum Eremitarum Discalceatorum Ordinis S. Augustini laica auctoritate statuisset, & quosdam suis officiis neque admissa appellatione contra S. Canonum & Ordinis statuta amoveri præcepisset, abrogaret, non quod recto dicti Ordinis regimini non congruerent, sed quia *Laicis etsi Protectoribus de Ecclesiasticis causis auctoritate propria cognoscere non licet, sed collapsa disciplina vel per Ordinis Superiores, vel auctoritate Sedis Apostolicæ restauranda esset, idem quoque Pontifex hoc etiam anno die tertia Martii a Rege petebat.*

Sub idem tempus Sacerdos quidam Bruxellensis nomine Guilielmus Vandenesse Parochus Ecclesiæ ad S. Catharinam iudicio ac sententiæ in causa mere Ecclesiastica ab Humberto Mechliniensi Archiepiscopo lata reluctari

Sæc. XVIII.

A. C. 1708.

Sæc. XVIII. audebat, & Constitutioni Pontificiæ
A. C. 1708. nuper contra Jansenii errores subscribere, palam & pertinaciter renuebat, hinc idem Archiepiscopus post iterata monita huic contumaci Sacerdoti potestatem clavium interdixit. Hic vero ut has pœnas eluderet, Senatus Brabantini auxilium imploravit, a quo etiam decretum fuit promulgatum, ac publicis in locis affixum, vi cuius Archiepiscopo, ut suas literas *monitoriales* irritaret, injunctum, simulque omnibus tam Ecclesiasticis quam laicis sub pœnis, quibus publicæ pacis perturbatores puniri solent, præceptum, ut censuris ibidem interminatis nullatenus obediant, easque nullius roboris esse reputent: Postquam vero id ad aures summi Pontificis pervenerat, ipse datis die tertia Martii ad Archiepiscopum literis eundem laudavit, quod præfatum Sacerdotem ad præstandam debitam Ecclesiæ obedientiam salutaribus monitis adducere conatus sit, quibus tamen incassum tentatis Archiepiscopum excitavit, ut extrema adhibiturus remedia in contumacem *districto spiritali mucrone* sæviret, eumque Ecclesiasticis censuris innodatum declararet: Hunc in finem Pontifex die vigesima nona Martii S. Romanæ Inquisitionis decretum, quo Brabantini Consilii edictum

dictum damnatur, nullumque declaratur, typis excusum ad præfatum Archiepiscopum transmisit, illudque Romæ die decima Aprilis consuetis in locis affigi jussit, Cæsarisque patrocini die septima ejusdem Mensis per literas imploravit, eo fine, ut præfati Consilii audacia cohiberi, & salva Archiepiscopi dignitate, immunitati Ecclesiasticæ illata damna refarciri juberet: idem a Cardinalibus Lambergio & Saxo-Citiensi, Moguntino Archiepiscopo & Episcopo Osnabrugensi, necnon Electore Palatino petebat.

Sæc. XVIII.
A. C. 1708.

Sub idem tempus Augustus Poloniæ Rex Dresdæ prope suum Palatium in commodum Catholicorum Ecclesiam erexit, hocque anno ibidem P. Carolus Mauritius Vota Jesuita primum Sacrum celebravit, gaudium vero inde conceptum Papa die vigesima octava Aprilis Principi Egoni de Fürstenberg, qui pro eodem Rege Saxonie regimini præerat, datis literis testabatur, cui etiam enixe commendabat, ut præfati Regis Filium in Catholica religione institui curaret.

Perscripserat Romam die octava Julii Anno 1704. ex Calamba Thomas de Endaya in Insulis Philippinis supremus castrorum Præfectus, quod Cardinalem de Tournon ibidem exceperit, quo-

Sæc. XVIII. circa Pontifex hoc anno, quo ejus literas receperat, die trigesima Junii eundem promeritis laudibus prosequabatur, eoquod præfatum Cardinalem, & Apostolicos Missionarios omnibus humanitatis & amoris significationibus honorasset: paulopost a Maigroto Cononensi Episcopo Pontifex literas ex Civitate Gallois in Hibernia die quarta Maij anni prioris scriptas recepit, quibus idem suum ex Sinarum Imperio in Europam adventum significabat: gratulabatur quidem hunc Præfulem in Gallias incolumem esse reversum, moleste tamen ferebat, quod ea, quæ Sinicæ Missionis statum concernunt, parcius tetigisset, ea persuasione, quod Tournonius jam omnia fusius describerit, cum tamen Papa ultra biennium nullas ab eo literas recepisset, aliunde autem plurimum vereretur, ne remotissimi illius gregis tranquillitas interisset, & Evangelicæ veritati dilatandæ via non parum fuisset obstructa. Præterea Pontifex Coloniensis Diæcesis Visitatorem Apostolicum constituit Joannem Baptistam de Bussi Tarsensem Archiepiscopum Nuntium Apostolicum, & Lothario Archiepiscopo Moguntino obsequium & cumulatam quotidie curam Coniutorem in administranda Bambergensi Ecclesia cum futura successione dare statuit.

statuit, suumque propositum tam præ-
 fato Archiepiscopo, quam Bamber-
 gensibus Canonicis aperuit; cum vero
 Imperator Ratisbonæ, Coloniae & Leo-
 dii submoto Vicario generali, quem
 Episcopi nominarunt, alium Canoni-
 cum, exquisito tamen prius consensu
 Cæsarei Administri eligi postulasset,
 Pontifex jura Episcoporum & Sedis
 Apostolicæ priorem electionem confir-
 mantis violari ratus, Ratisbonenses
 Canonicos, eoquod huic petitioni ob-
 stiterint, laudavit, ceteros vero hor-
 tabatur, ne cederent, cum omnes
 ejusmodi Vicarii actus forent nulli.

Sæc. XVIII.
 A. C. 1708.

Non sine lætitia Pontifex comper-
 erat, Eberhardum Ludovicum Wir-
 tenbergicum Ducem de ejuranda hæresi
 & amplectenda fide Catholica cogitare,
 eapropter die quarta Augusti Mogun-
 tinum, Trevirenses & Palatinum S.
 R. J. Electores, necnon Monasterien-
 sem, Herbipolensem, Basileensem, &
 Constantiensem Episcopos, Abbatem
 Principem S. Galli & Cantones Helve-
 ticos urgebat, ut tam salutare consi-
 lium ad exitum perducere, & impedi-
 menta submoveri adlaborarent. Deni-
 que die duodecima Martii Mauritium
 a S. Theresia Carmelitam Excalceatum
 ob vitæ puritatem, probitatem & mo-
 rum honestatem ac Catholicæ Religio-

Bbb 5

ais

Sæc XVIII nis Zelum, & virtutum multiplicium
 A. C. 1708. dona celeberrimum Anastasiopolitanæ
 apud infideles Ecclesiæ Episcopum &
 Vicarium Apostolicum in Indiis Ori-
 entalibus constituit.

§. LV.

*Diversæ SS. Congregationum deci-
 siones.*

Bull. part. 2. pag. 254.
Decis. SS. Congr. Rit. Concil. Episc. &c.
 Præter plurima decreta, quæ hoc
 anno a S. Congregationibus ema-
 narunt, Cardinalis Carpegna summi
 Pontificis Vicarius Generalis die se-
 cunda Aprilis vetuit, ne Judæi famu-
 lis Christianis utantur, nec in Chri-
 stianorum, minus Sacerdotum ædibus
 in diebus Dominicis & festis laborent,
 nec Christianis vendant aut donent
 suum panem Azymum: Idem quoque
 die duodecima Decembris statuit
 quod Moniales, quamvis non teneantur
 Confessariis extraordinariis confiteri,
 se tamen illis sistere obstringantur, ut
 monita salutis recipiant, & actum sub-
 jectiōnis exerceant, eisque S. Congrega-
 tio Regularium prohibuit, ne occasione
 officiorum, v. g. Sacrifiæ &c. ullas ex-
 pensas proprio earum nomine faciant,
 suisque Parentibus propterea molestæ
 accidant. Censuit quoque S. Rituum
 Congregatio die decima quinta Martii,
 Vica-

Vicario Generali dandas esse Candelas, Sæc. XVIII.
 Cineres, & Palmas ante omnes digni-
 tates: quando autem ad Parochos Ca-
 thedralium & Collegiatarum, qui sunt
 primæ dignitates vel membra earum-
 dem, spectat per turnum Missam Con-
 ventualem canere diebus Dominicis &
 festis, teneri eos curare, ut alia Missa
 celebretur proprio suo ære pro Paro-
 chianis, singulis quoque diebus canen-
 dam esse Missam Conventualem in Ec-
 clesiis Cathedralibus & Collegiatis:
 Die autem decima nona Maij S. Con-
 cillii Congregatio declaravit, quod Car-
 melitæ non possint in diebus rogatio-
 num accedere ad Processiones sine cap-
 pis albis, nec in solo numero duorum
 Religiosorum, Cruce præcedente: nec
 etiam possint sine licentia Ordinarii pro
 suis Confraternitatibus exponere San-
 ctissimum occasione Novenæ SS. Nata-
 lis & quadraginta horarum in diebus
 sibi bene visis, aut pro privata eorum
 devotione: accedente tamen Parochi
 licentia possint benedicere Sponsos, mu-
 lieres post partum, febres cum reliquia
 S. Alberti, & petita licet non obtenta,
 Parochi licentia extra propria claustra
 processionem habere occasione festi
 B. V. M. de monte Carmelo. Ori-
 bantur etiam dubia occasione cujus-
 dam Testamenti, vi cuius testator di-
 sposuit,

Sæc. XVIII.
 A. C. 1708.

Sæc. XVIII. sposuit, ut Confraternitas SS. Rosarii
 A. C. 1708. sit omnium bonorum hæres, ea lege,
 ut in Ecclesia Parochiali Sacerdos sæ-
 cularis pro Testatore, aliisque suæ fa-
 milix defunctis intra hebdomadam tria
 Sacra celebret in perpetuum, & om-
 nibus Divinis officiis ibidem peragen-
 dis assistat. Quærebatur igitur I. an
 hic Sacerdos per seipsum has Missas
 celebrare II. & an per substitutum divi-
 nis functionibus assistere valeat: ad hæc
 die decima sexta Novembris S. Episco-
 porum Congregatio respondit ad pri-
 mum negando, ad secundum affirman-
 do, addendo, quod electio Capellani
 pro celebrandis Missis in Sacello in Ec-
 clesia Regularium erecto pertineat ad
 hæredes Testatoris, non autem ad
 Regulares.

§. LVI.

*Diœcesanæ Synodi Monasteriensis
decreta.*

*Concil. Ger-
man, t. 10.
pag. 371.*

Celebrabat rursus hoc anno Fran-
 ciscus Arnoldus Metternichius Mo-
 nasteriensis Episcopus suam Synodum
 Diœcesanam, in qua die duodecimo
 Martii inter alia prohibitum, ne Pa-
 rochi levi ex causa *post meridiem*, at-
 que in *œdibus privatis* Baptizent, vel
 Matrimoniiis assistant: præceptum quo-
 que

que, ut denuntiationes ad minimum Sæc. XVIII.
 intra duorum dierum intervallum fie- A. C. 1708.
 rent. Pariter aliam idem Episcopus
 Synodum habuit die duodecima Octo-
 bris, ubi severe inhibuit, ne in poste-
 rum Matrimonia sine præmissis denun-
 tiationibus in domibus privatis aut
 alibi extra Ecclesiam coram Parocho
 per dolum ad assistendum allecto aut
 etiam invito contrahantur.

§. LVII.

*Tournonius Cardinalis & Missionarii
 Sinensium ritibus adversantes
 diversimode vexati.*

Postquam omnes Viri Apostolici, qui Relat. Jes.
 Gall. ad
 P. Fouquet
 Relat. de la
 Chin. p. 314.
 prohibitos Sinensium ritus sequi
 sibi religioni ducebant, ex Macaonensi
 Urbe in exilium amandati fuerant, Tur-
 nonii Patriarchæ hostes eum, eique
 adhærentes omni molestiarum genere
 afficere certabant; cum autem hic per
 P. Joannem Astudigionem Dominica-
 num, qui apud Patriarcham moratus,
 Interpretis munereungebatur, cum
 Mandarinis & Sinensibus libere ver-
 sandi occasionem haberet, ut eum ab
 hujus Patris consortio avellerent, nil
 intentatum in ausumque relinquere, quod
 tamen non nisi Mense Aprili per Vin-
 centium Rosa Macaonensis Urbis Pro-
 cura-

Sæc. XVIII. curatorem effecerunt. Ut vero eun-
 dem Lusitano Regi magis offensum red-
 derent, missis, iisque creberrimis lite-
 ris eum juratum Regis, nationisque
 Lusitanæ hostem eo unice intentum
 esse spargebant, ut cunctis Lusitanis
 Macao, totoque Sinarum Imperio e-
 jectis, Gallos, & fors etiam Anglos,
 Batavosque introduceret. Huic vero
 calumniæ, cum Regem minus faciles
 aures præbere intelligerent, aliunde
 autem probe scirent, illum pro sua
 erga Sedem Apostolicam observantia
 nunquam passurum, ut ejus subditi
 Cardinalem Patriarcham in vinculis
 captum custodirent, eapropter aut sin-
 gebant, aut ea, qua apud Imperato-
 rem valebant auctoritate, edictum hoc
 anno die septima Januarii extorque-
 bant, quo Imperator Patriarcham, ne
 fuga elaberetur, arctius custodiri, Can-
 tonensi Præsidi ac Pro-Regi præce-
 pit, simulque Missionariis, qui Regiis
 literis muniti essent, epistolas, alias-
 que res ad Jesuitas in Aula degentes
 transmittendi facultatem dedit: hoc
 edictum P. Provana Ulysioponam ad Re-
 gem detulit; ejus tamen falsitas sat
 luculenter patuit; nunquam enim Pa-
 triarcha fugam meditabatur, aliunde
 autem ex hoc Regno nunquam nisi
 Mensibus, Decembri, Januario & Fe-
 bruario

bruario navigandi occasio datur, cur Sæc. XVIII.
 ergo Patriarcha reliquo toto anni tem- A. C. 1708.
 pore, cur, per integrum semestre ante
 hoc edictum tam arcte fuit custoditus,
 cur Mandarinis alias in exequendis Im-
 peratorum mandatis promptissimi non
 per seipfos, sed per Lusitanos Patriar-
 cham custodierunt? nempe ipsis haud
 incognitum erat, hoc edictum aut do-
 lose extortum, aut omnino confictum
 esse: Utut sit, id certum est, quod
 Lusitanæ Rex Patriarcham in liberta-
 tem asseri, teste Cardinale de Comiti-
 bus, Goano Pro - Regi in mandatis de-
 derit, nil ergo Patriarchæ hostibus ma-
 gis expeditum occurrerat, quam ejus-
 modi edictum opponere, ne Patriarcha
 libertati redditus, summo Pontifici &
 Regi de Sinicis rebus, & hostium suorum
 machinationibus referre posset, & Ponti-
 fex comperta Turnonii captivitate ab
 ipso Imperatore decreta ad permitten-
 dos ritus damnatos tandem adigeretur,
 ne, si eos tolerare detrectaret, majora
 adhuc mala, & fors ipsamet mors ejus
 Legato inferretur. Verum his non-
 dum contenti erant, sed insuper aliud
 edictum a primogenito Imperatoris Fi-
 lio die decima octava Februarii impe-
 trarunt, quo omne commercium Man-
 darinis & Herveo Sacerdoti cum Pa-
 triarcha interdictum, injunctumque
 cunctis

Sæc. XVIII. cunctis Missionariis, ut si Regium diploma petitori Aulam accederent, a
A. C. 1708. P. Ozorio Jesuita literas afferrent, quibus hic de eorum opinione circa Sinenfes ritus testaretur, secus ab Aulæ accessu arcerentur. Præterea Macaonensis Urbis Procuratorem, ut omnes Sinenses a Patriarchæ ædibus abesse juberet, urgebant, simulque Imperatorem, quatenus decretum exeunte Anno 1706. circa ritus contra ceteros Missionarios editum in supremo rituum Tribunali confirmari, atque in toto Imperio promulgari juberet, flexis genibus, profusisque lacrimis rogabant, afferentes, se ab ejus clementia petere hanc gratiam, quæ cælo sublimior, terra amplior, & omnibus hucusque favoribus receptis major foret. Cessit eorum votis Imperator, confectoque ejusmodi edicto præcepit, ut omnes Missionarii, qui Regiis literis non essent muniti, ex Imperio ejicerentur, ceteri autem a nemine molestarentur. Igitur omnes Sacerdotes sæculares, necnon Patres Augustiniani unacum P. Visdelou Jesuita, qui ritus Sinenses acriter impugnabat, e Regno ejiciuntur. Burghesius Patriarchæ Medicus custodiae datur, Appianus catenis onustus ad varia tribunalia raptatur, & coram innumera hominum omnis generis multi-

multitudine coram Imperatoris Filio Sæc. XVIII.
 genua flectere jussus, ab eo duris his A. C. 1708.
 verbis exceptus est: „Ut morti trada-
 „ris, ab Imperatore petii, & quidem
 „I. quia apud Patriarcham Turnonium
 „interpretem agere ausus es, II. quia
 „tu æque ac Cononensis Episcopus tur-
 „bas excitasti, III. quia de Sinensium
 „ritibus contumeliose locutus es. Im-
 „perator tamen attento Religioso Statu,
 „quem profiteris, tibi vitæ gratiam
 „fecit.„ Nihilominus ad Jesuitarum
 Gallicæ Nationis Templum abduci
 jussus, inde in quadam Officina in-
 clusus est, quin ei vel scribendi, vel
 alios de misera sua conditione certio-
 res reddendi facultas data esset: Tres
 etiam PP. Franciscani, qui in Sinis
 adhuc morati sunt, carceribus, variis-
 que ærumnis castigati, atque eorum
 Ecclesiis solo æquatis, duo illorum
 famuli publice loris flagisque excru-
 ciati sunt.

§. LVIII.

Principum atque Illustrium obitus.

Hic quoque annus multorum Prin-
 cipum vitæ exitialis exstitit, quos
 inter Georgius Daniæ Regis Filius An-
 næ Stuartæ Anglorum Reginæ & Ja-
 cobi II. protrusi Regis Filiæ maritus
Hist. Eccles. Tom. LXVII. Ccc die

Sec. XVIII. die octava Octobris anno ætatis quin-
 A. C. 1708. quagesimo quinto decessit. Obiere e-
 tiam die vigesima sexta Martii Chri-
 stianus Henricus Brandeburgo - Culm-
 bacensis Marchio, & die decima tertia
 Maij etiam Fridericus Ludovicus Mar-
 chio Brandenburgicus Prussiæ Regis ex
 Filio Nepos, quem pari mortis necessi-
 tate sequebatur Otto de la Bourde ex
 Monacho Benedictino Banthensi in Fran-
 conia Episcopus Gurcensis in Carin-
 thia, Leopoldi Imperatoris Consilia-
 rius. Die autem vigesima tertia Apr-
 ilis Fridericus Hasso - Homburgensis,
 qui Anno 1697. ejurato Lutheri com-
 mento ad Romanæ Ecclesiæ gremium
 reversus est, & decima tertia Octobris
 Fridericus Hasso - Darmstädiensis Prin-
 cept mortalitatem exuere, & postre-
 mus quidem in Polonia in prælio Læ-
 venhauptensi trucidatus. Eandem
 æternitatis viam die vigesima tertia
 Aprilis ingressi sunt Christianus Au-
 gustus Subbacensis Palatinus Comes,
 ac die duodecima Maij Adolphus Fri-
 dericus II. Megalopolitanus Dux, nec-
 non die trigesima Junii Christianus
 Eherhardus Frisiæ Princeps, & die
 undecima Octobris Ludovicus Carolus
 Slesvico - Holsatus Dux. Denique die
 quinta Julii Venetiis seu ut alii vo-
 lunt, Patavii diem obiit extremum Fer-
 dinan-

dinandus Carolus Mantuæ Dux, quem Sæc. XVIII.
 nonnulli immodico Cæsareæ proscri- A. C. 1708.
 ptionis terrore perculsum occubuisse,
 alii autem funesti hujus decreti adhuc
 ignarum decessisse scribunt. Ceterum
 Princeps erat, utpote improlis, rerum
 suarum toto vitæ suæ tempore incurius,
 qui sibi venditionis titulo Casalis ar-
 cem & urbem eripi passus, insuper
 se suasque ditiones Gallorum arbi-
 trario permisit, ac propterea a Cæsare
 Marchionatu suo, quem Carolus V.
 Anno 1530. in Ducatum erexit, exu-
 tus est. Denique die tertia Novem-
 bris decessit Elias a S. Alberto Epi-
 scopus Haspahanensis ex Ord. FF. Car-
 melitarum Excalceatorum, corporis
 incorruptione, aliisque eximiæ San-
 ctitatis signis clarus.

§. LIX.

Quorundam Scriptorum Catholicorum decessus & opera.

Ex Scriptoribus Ecclesiasticis hoc an- Histor. Le-
 no obiit. I. Franciscus de Mau- xic. Univ.
 croix Rhemenfis Canonicus, qui ibi-
 dem die nona Aprilis defunctus posteris
 reliquit Homilias S. Chrystomi ad po-
 pulum Antiochenum, Historiam schis-
 matis Anglici Gallice redditam, vitas
 Cardinalium Poli & Campeggii, La-
 tan-

Sæc. XVIII. A. C. 1708. stantium de morte persecutorum, Ho-
miliæ Asterii, præter opera posthuma,
 exegetica & poetica. II. Claudius
 Le Vert Cluniacensis Monachus scripsit
 Explicationes simplices, literales &
 Historicas cæremoniarum Ecclesiæ,
 Epistolam ad Jurieum Calvinistam de
 ritibus Missæ & Regulam S. Benedicti
 Gallice versam. III. Antonius Beau-
 gendre Benedictinus ex Congr. S.
 Mauri edidit vitas Hildeberti Turo-
 nensis Archipræsulis, Marbodi Epi-
 scopi Rhedonensis, & Benigni Joli
 Sacerdotis præter Hildeberti epistolas
 in Gallicum idioma versas. IV. Abra-
 ham Amelot de Houffaye typis vulga-
 vit Historiam de regimine Veneto, an-
 notationes in Epistolas Ossati Cardina-
 lis, doctrinam moralem Taciti, Prin-
 cipem Machiavellum, tractatum de
 adulatione, collectionem tractatum pa-
 cis, pluraque alia. V. Michael Gour-
 din Benedictinus ex præfata Congre-
 gatione edidit librum, cui titulus:
*Principis Guilielmi Egonis Landgravi
 Fürstenbergii Archiepiscopi Electoris Colo-
 niensis Legati violenta abductio, & in-
 justa detentio.*

§. LX.

A catholicorum Scriptorum lucubrationes & fata.

His subjungimus ex Scriptoribus A-
 catholicis nonnullos, ex quibus Mem. des
 Hom. Illust.
 pag. 349.
 Nouve de
 la Rep. des
 Lettr.
 primo loco occurrit Conradus Samuel
 Schurzfleisch, qui varias Disputationes
 Historico - Civiles & Academicas, nec
 non epistolas arcanas, Historici & anti-
 quarii argumenta, aliaque edidit.
 II. Isac Jaquelot scripsit dissertationem
 de existentia Dei, tractatum contra
 Bayleum sub titulo: Conformitas fidei
 cum ratione, præter alia. III. Anto-
 nius Dale prælo subjecit tractatus de
 oraculis, de idololatria, de Aristeia,
 & dissertationes in antiquas inscriptio-
 nes. IV. Joannes Henricus Rahn po-
 steris reliquit triginta tomos Manu-
 scriptorum Historico - Politico - Helve-
 ticorum, tomos quatuor Historiæ
 Helveticæ usque ad Annum 1701. &
 Historicam Helvetiæ descriptionem.
 V. Christianus Weise edidit Nucleum
 Ethicæ, quæstiones ex Ethica & ex
 Theologia Morali, Bellaria juventutis,
 & nonnulla alia. VI. Joannes Mau-
 ritius Polzius elucubravit vitam Christi,
 Chronicon Hungariæ, Germaniam re-
 gnantem, opus creationis primæ diei,

Sæc. XVIII. originem festorum, &c. VII. Herma-
A. C. 1708 nus Witfius publici juris fecit exerci-
 tationes in Symbolum Apostolicum,
 tractatus de efficacia Baptismi, de œco-
 nomia foederum Dei & cum homini-
 bus, Judæam Christianizantem circa
 principia fidei, diatriben de VII. epi-
 stolarum Apocalypticarum sensu histo-
 rico & Prophetico, præter Miscellanea
 sacra. VIII. Joannes Nicolai vulgavit
 tractatus de ritu antiquo & hodierno
 Bachanaliorum, de triumphis Roma-
 norum, de sepulcris Hebræorum, de
 luctu Græcorum, de juramentis, de
 substratione vestium, de usu & abusu
 calcarium, & chirothecarum, de nini-
 bis Deorum capitibus adjectis,
 præter Antiquitates Eccle-
 siasticas.

